

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2020-062

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 26 mei 2020
Zaaknummer Z/20/329303/962981
Onderwerp Versterking regionale samenwerking Regio Arnhem-Nijmegen
Portefeuillehouder Lucien van Riswijk
Contactpersoon Hans Bosch
E-mail h.bosch@zevenaar.nl
Telefoon 0316-595615

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

In het voorjaar van 2019 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen besloten een proces te starten om de regionale samenwerking te versterken. De urgentie is tweeledig: slagkracht organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen én het tot stand brengen van een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming. De stuurgroep die dit proces onder zijn hoede heeft, schetste in januari jongstleden de eerste contouren voor de visie, agenda en werkwijze van de nieuwe versterkte samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen.

Deze Contourennotitie is in februari en maart in alle colleges en raden besproken. De stuurgroep zelf heeft in een ronde langs colleges en raden nadere reacties en ideeën opgehaald voor de verdere uitwerking hiervan tot concrete eindvoorstellen. Het werk lag strak op schema, de conceptvoorstellen naderden hun voltooiing en de raads- en collegebijeenkomsten hiervoor stonden in de steigers. En toen kwam de coronacrisis.

Kernboodschap, context en inhoud

Versterkingsproces en coronacrisis

De 3^e radenbijeenkomst, die stond gepland op 23 maart, moest vanwege de corona-maatregelen daarom ook worden geschrapt. Hetzelfde gold voor de geplande bijeenkomsten voor colleges (Regio Ontmoet) en maatschappelijke partners. Het voornemen om eind maart de eindproducten op te leveren was hierdoor niet meer mogelijk.

De stuurgroep wil het versterkingsproces onder de gegeven omstandigheden op een passende wijze voortzetten, met de gewenste bestuurlijke aandacht én dus inclusief de voor dit proces karakteristieke overlegmomenten met raden en colleges.

Proces schuift op

De stuurgroep wil pas om definitieve besluitvorming over de voorstellen vragen nadat de laatste presentatie- en gespreksmomenten met raden, colleges en externe partners zoals voorzien in de oorspronkelijke planning hebben kunnen plaatsvinden. Die momenten zijn essentieel voor een zorgvuldige voorbereiding en behandeling van de voorstellen.

Hierdoor treedt een verschuiving in de oorspronkelijke planning op. De stuurgroep komt, zodra de ontwikkelingen rondom de coronacrisis dit toelaten, met een nieuwe planning voor de genoemde bijeenkomsten. De stuurgroep houdt er daarbij rekening mee dat de besluitvorming over de voorstellen waarschijnlijk pas na de zomer plaats zal vinden. De nieuwe planning wordt in overleg met de gemeentesecretarissen, de griffiers en de meedenkgroep van raadsleden voorbereid.

Stukken nu ter informatie

Omdat de voorstellen in concept gereed zijn en het nog een tijd duurt voordat definitief besloten kan worden, wil de stuurgroep de voorstellen nu alvast met de colleges en raden delen. De colleges worden gevraagd kennis te nemen van de voorstellen en deze vervolgens ter kennisgeving door te geleiden naar de gemeenteraden. Op die manier geeft de stuurgroep alvast helderheid over de ontwikkeling, voorafgaand aan de laatste gespreksmomenten met raden en maatschappelijke organisaties. De voorstellen betreffen:

- Concept visie op de regio Arnhem-Nijmegen;
- Concept contouren voor de regionale agenda van 2021;
- Concept Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen.

De bijbehorende aanbiedingsbrief bevat een kort overzicht van de inhoud van de verschillende voorstellen, alsook een financieel overzicht. Ter informatie is tevens het Bedrijfsplan toegevoegd met nadere detaillering van de beoogde werkwijze.

Nadere uitwerking agenda gaat door

De stuurgroep werkt ondertussen door aan de afgesproken nadere uitwerking van de 5 opgaven. Zoals aangegeven in de Contourennotitie zal er immers voor de behandeling van de begrotingen komend najaar een uitgewerkt voorstel van de 5 opgaven moeten liggen, waar de raden vervolgens op kunnen intekenen.

Context

- Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- Collegeprogramma
- Motie/amendement/toezegging
- Anders

Communicatie en vervolgproces

Publicatie gaat volgens de normale procedure. Op het moment dat later dit jaar besluitvorming plaatsvindt over de nieuwe regio Arnhem-Nijmegen, vindt nadere en actieve communicatie plaats. De colleges en raden worden geïnformeerd over de verdere stappen in het proces, over de planning van de bijeenkomsten en de besluitvorming.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
Wvd. secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen:

961912	Aanbiedingsbrief Stuurgroep (met samenvatting van de voorstellen)
961936	Visie Metropoolregio (Regio Arnhem-Nijmegen)
961924	Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen
961919	Bedrijfsplan versterkte Regio Arnhem-Nijmegen
961917	Contouren regionale agenda Regio Arnhem-Nijmegen

**Aan de Colleges van Burgemeester & Wethouders
van de 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen**

Datum : 24 april 2020
Uw kenmerk : -
Zaaknummer : -
Contactpersoon : Henk van den Berg
Telefoonnummer : 026 3773410

Onderwerp: aanbieden voorstellen.

Geachte Colleges,

Samen met velen van u en een groot aantal raadsleden hebben we het afgelopen jaar met veel energie gewerkt aan de eerste essentiële stappen in de versterking van de regio Arnhem-Nijmegen.

Het proces om - als vervolg op de contourennotitie - de definitieve voorstellen aan u te presenteren en vervolgens ter besluitvorming te brengen, lag op schema, tot de coronacrisis: de uitbraak van Covid19, de maatregelen van het kabinet, de direct voelbare maatschappelijke en economische gevolgen en de nieuwe werkelijkheid waar we als samenleving, als burgers en als bestuurders nu midden in staan.

Als stuurgroep hebben we stil gestaan bij de vraag hoe we in deze nieuwe werkelijkheid het proces, de inhoud en de besluitvorming van de versterkte regionale samenwerking samen met u het beste verder kunnen brengen. Met de bestuurlijke aandacht die het verdient, met de voor dit proces karakteristieke overlegmomenten met raden en colleges.

Niet meer dan logisch dat we vanuit de actuele situatie samen met u met een extra toetsend oog kijken naar de voorgelegde visie, voorgestelde agenda en werkwijze. De voorstellen voor de versterkte regionale samenwerking moeten flexibel en toekomstbestendig zijn om in de loop van de tijd nieuwe opgaven en nieuwe urgenties in onze regio te signaleren en met elkaar aan te pakken. De crisis waar we nu voor staan en de nog te verwachten gevolgen voor onze inwoners zijn hiervoor een uitdagende test. Is onze visie houdbaar als lange termijnperspectief? Biedt de door ons voorgestelde werkwijze voldoende veer- en slagkracht om in dit soort situaties met elkaar zaken te kunnen doen in en voor de regio? En is onze opgavegerichte en meer transparante werkwijze voldoende robuust en wendbaar? Kunnen we in de uitwerking van de opgaven dit najaar en volgende jaren de gevolgen van de coronacrisis voldoende verwerken?

Voorstellen

Met deze vragen zijn we als stuurgroep de afgelopen weken opnieuw en kritisch door de voorstellen heen gegaan, met als conclusie dat de grote lijn van onze voorstellen 'staat'.

- De lange-termijn-ambitie die we in de visie schetsen is stevig. Ze is toekomstbestendig voor de lange termijn en biedt uitdaging en houvast voor de kortere termijn.
- De thematiek in de opgaven die samen de regionale agenda gaan vormen, gaat over de belangrijke vraagstukken waar onze regio voor staat en biedt tegelijkertijd ruimte om nieuwe

Datum: 24 april 2020/30 april 2020

zaken in te passen. De invulling zal ongetwijfeld veranderen, de uitdagingen van de geformuleerde maatschappelijke opgaven blijven bestaan.

- De voorgestelde besturing en de opgavegerichte werkwijze bieden ons inziens de slagkracht in de zin van stevigheid, wendbaarheid en transparantie waar we op uit waren aan het begin van dit proces en die we zeker in crisistijd goed kunnen gebruiken.

Proces

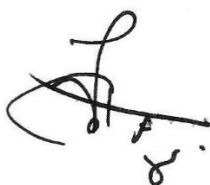
We hebben daarnaast naar het proces gekeken en naar de haalbaarheid en de wenselijkheid om nog vóór de zomer besluitvorming te vragen op deze stukken in 18 raden. We willen vasthouden aan het laatste presentatie- en toetsmoment met raden, colleges en externe partners zoals we in de oorspronkelijke planning hadden opgenomen. Dit verschuift in tijd, maar het kan niet worden overgeslagen.

We willen als stuurgroep nog laatste aanpassingen kunnen doen met de input uit die toetsmomenten en vervolgens komen met definitieve voorstellen. Pas dan gaan we u om besluitvorming vragen. Dat betekent dat het proces hierdoor opschuift. We weten op dit moment nog niet wanneer de beoogde momenten weer kunnen worden georganiseerd, maar we houden er rekening mee dat de besluitvorming over onze voorstellen na de zomer plaats zal vinden.

Omdat de voorstellen nu wel in concept gereed zijn, willen we ze niet bij ons houden. We bieden ze hierbij dan ook ter informatie aan alle 18 colleges aan en we verzoeken de colleges ze ter informatie door te sturen naar hun raden: een nieuwe visie op de regio Arnhem-Nijmegen, de contouren voor de regionale agenda van 2021 en een gemeenschappelijke regeling die de besturing en organisatie van dit alles mogelijk maakt. Een terugblik op het proces dat we met elkaar tot nu toe hebben doorlopen en de nog te ondernemen stappen hebben wij in bijgaande infographic weergegeven.

De samenvatting die u vindt in de bijlage bij deze aanbiedingsbrief geeft u een eerste indruk van de voorstellen en kunt u daarmee zien als leeswijzer.

Namens de stuurgroep Versterking Regionale Samenwerking,

Lucien van Riswijk
Voorzitter stuurgroep versterking regionale samenwerking

Bijlagen: 2
-samenvatting
- infographic

Korte inhoud van de documenten visie, regionale agenda, gemeenschappelijke regeling

Hieronder vind u een overzicht van de inhoud van de verschillende documenten. We staan verder kort stil bij de financiën en tenslotte gaan we in op het partnerschap met de provincie Gelderland.

- 1. Gemeenschappelijke regeling Arnhem Nijmegen en bedrijfsplan**
- 2. Visie: groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen**
- 3. Regionale agenda**
- 4. Financiën**
- 5. Partnerschap provincie Gelderland**

1. Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen en bedrijfsplan

De beoogde nieuwe gemeenschappelijke regeling (GR) moet de positie van de regio Arnhem-Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – te bewerkstelligen. De GR omvat de regionale samenwerking op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

Het betreft net als de bestaande GO-regeling een samenwerking op collegeniveau, dus zonder overdracht van raadsbevoegdheden. De regeling voorziet in een algemeen bestuur waarin het college van iedere deelnemende gemeente 1 lid afvaardigt en dagelijks bestuur van 3 leden, dat het functioneren van het algemeen bestuur ondersteunt.

Voor de werkwijze in deze nieuwe gemeenschappelijke regeling zijn de belangrijkste principes:

- De samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een versterking van lokale kracht.
- De basisprincipes voor de besturing van de versterkte regio zijn: slagkracht, flexibel, robuust, transparant en ontmoeting.
- Uitgangspunt voor de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgavegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen. De gemeenten voorzien de opgaven van afdoende middelen en een helder mandaat, zodat bestuurlijk opdrachtgevers daarop slagvaardig kunnen handelen.
- Het regioprogramma bevat voor iedere opgave een opdrachtformulering die is uitgewerkt in samenwerking met andere betrokken overheden en maatschappelijke partners. De raden van individuele gemeenten kunnen intekenen op deze opgaven. Er wordt alleen een concreet uitvoeringsmandaat gevraagd.
- Een regiobestuur en regiobureau zorgen ervoor dat de 18 gemeenten samen kunnen werken aan de opgaven. Bestuur en bureau richten zich op het voorbereiden, faciliteren, bewaken en monitoren van de opgave-programma's. Ook zorgen zij voor afstemming tussen deze opgaven, waar nodig.

Datum: 24 april 2020/30 april 2020

- Iedere gemeente draagt bij aan de financiering van het regiobureau. Het regiobureau is compact, maar robuust en zorgt ook voor de profilering en positionering van de regio, het tijdig zien en vertalen van nieuwe opgaven en kansen voor de regio en de ondersteuning en advisering van colleges en raden bij het regionale werk.
- Het regiobestuur wordt geadviseerd door een regioagendacommissie bestaande uit raadsleden en een maatschappelijk adviesforum. Regionale college- en raadsontmoetingen voorzien in informatie, netwerken en kennisuitwisseling. Een netwerkdirectie van gemeentesecretarissen draagt zorg voor het ambtelijk opdrachtgeverschap en de capaciteit in de opgaven.
- De opgaven worden in 2 rondes aan de raad aangeboden. Tegelijkertijd met de begroting van de GR, wordt een eerste concept-opgavebegroting aangeboden voor de financiën die met de opgaven zijn gemoeid. Met dit laatste kunnen de gemeenten in hun begroting opgavegeld reserveren. Raden kunnen bij de bespreking van deze eerste indicatieve begroting nog zaken meegeven voor de opgaven. Die worden verwerkt en de opgaven worden verder uitgewerkt. In het najaar worden deze, gebundeld in de regionale agenda, aangeboden aan de gemeenteraden.

De werkwijze zoals vastgelegd in de nieuwe tekst van de gemeenschappelijke regeling is nader uitgewerkt en gedetailleerd in een bedrijfsplan. Het bedrijfsplan is feitelijk het plan van aanpak voor de nieuwe werkwijze en de oprichting van het regiobureau. Dit bedrijfsplan is geen stuk waar straks formeel over besloten zal worden. Het is bij de stukken gevoegd omdat het de werkwijze op een inzichtelijke manier toelicht.

2. Visie: Regio Arnhem-Nijmegen, groene metropoolregio

Balans tussen groei en leefkwaliteit

In het document *Arnhem-Nijmegen, Groene metropoolregio* presenteren we de visie op onze regio. We zoeken naar balans in de opgaven waar wij als regio voor staan. We willen onze regio scherper positioneren, zodat we beter in beeld komen voor de samenwerking met rijk, EU en andere partners. We willen een meer onderscheidend profiel, dat voortbouwt op de eigen identiteit van onze regio en de ontwikkelingslijnen die zijn ingezet.

Onze regio manifesteert zich enerzijds door het bijzondere karakter van ons landschap en anderzijds zit duurzaamheid in ons DNA. Die mooie combinatie van landschap, duurzaamheid en ontspannen leefkwaliteit kan echter op gespannen voet komen te staan met onze groeiambities in economie en wonen. Zo heeft zich de grote uitdaging gevormd waar wij als regio met elkaar voor staan: kwalitatieve groei. We willen met onze regio staan voor kwalitatieve groei, voor stedelijke ontwikkeling in balans met groene en ontspannen leefkwaliteit. We willen de voor onze regio typische landschappelijke en culturele waarden behouden en versterken.

In het visiedocument werken we dit principe uit in relatie tot de uitdagingen waar we als regio voor staan. We vliegen dit aan vanuit onze identiteit, de actuele ontwikkelingen en ons perspectief op de toekomst en we beschrijven kort en bondig wat ons op deze uitdagingen te doen staat. Deze uitdagingen zijn:

Datum: 24 april 2020/30 april 2020

- We werken samen aan het behoud van de identiteit van de regio: we zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap; we houden de regio strategisch bereikbaar; we ontwikkelen de culturele netwerken in de regio.
- We werken samen aan de ontwikkeling van de regio: we ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk; we ontwikkelen energy, food, health & hightech als topsectoren; we benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio.
- We werken samen aan de koers van de regio: we maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie; we zetten breed in op de circulariteit van onze economie; we werken aan een gezonde, vitale en ontspannen leefomgeving.

Op de laatste pagina's vatten wij onze ambitie als volgt samen:

- We positioneren ons als dé groene metropoolregio van ons land.
- We profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050.
- We werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans.

3. Regionale agenda

Om slagkracht en legitimatie te kunnen verenigen kiezen we voor een opgavegerichte samenwerking, via een jaarlijks voortschrijdende regionale agenda met een beperkt aantal maatschappelijke opgaven. De gemeenteraden beslissen jaarlijks aan de hand van een concrete opdrachtformulering over deelname aan die opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven.

De nieuwe visie op de Regio Arnhem-Nijmegen beschrijft de uitdagingen waar we als gemeenten afzonderlijk en als regio voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zien wij voor de komende periode een vijftal opgaven die hier mee samenhangen en die ook onderling samenhangen. Het zijn de opgaven waar we ons in 2021 en de eerstvolgende jaren op willen richten en waarvan het vanzelfsprekend is dat we dit samen doen.

De effecten van de corona-crisis zullen de invulling van deze opgaven veranderen, maar onze inschatting is dat deze vijf opgaven en de geformuleerde ambitie overeind blijven.

Het eerste moment om dit samen te bekijken is de nadere uitwerking van de regionale opgaven, die komend najaar zal worden voorgelegd, gericht op concrete besluitvorming in de november-vergaderingen van de 18 gemeenteraden.

De agenda is in de geest van de visie op de Regio Arnhem-Nijmegen opgesteld en vloeit logischerwijs voort uit de ambities die in de visie worden beschreven. De opgaven die samen de agenda vormen zijn gericht op kwalitatieve groei, circulaire duurzaamheid en een goede balans met behoud en versterking van de bijzondere leefomgeving die onze regio typeert.

Dit zijn de vijf opgaven waar uit de agenda is opgebouwd:

- Groene groeiregio
- Productieve regio
- Verbonden regio
- Circulaire regio
- Ontspannen regio

Datum: 24 april 2020/30 april 2020

Deze vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de groei waar we voor staan, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. Een inhoudelijke omschrijving van deze opgaven vindt u in het bijgevoegde voorstel over de regionale agenda. Deze opgaven zullen als gezegd in de periode tot en met september 2020 nader worden uitgewerkt tot een definitief voorstel dat u kunt betrekken bij de begroting 2021.

4. Financiën

Bij de financiering van de regionale samenwerking moet onderscheid gemaakt worden tussen de bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de samenwerking, die door alle deelnemende gemeenten worden betaald naar rato van inwonertal; en de financiering per opgave door de gemeenten die aan een opgave deelnemen

Basis-financiering

Deze basis-financiering valt uiteen in twee onderdelen:

Regiobestuur en regiobureau

De huidige kosten voor bestuur, proces- en bureau bedragen €688.396,- wat neerkomt op een bijdrage per inwoner van €0,88 per gemeente. Hiervoor is een regiobureau ingericht met een secretaris (0,8 fte) en 4 PFO-secretarissen (4x 0,4 fte) plus bureau Brussel (2 fte). Deze omvang was al krap voor de lichte GO-samenwerking van de afgelopen periode, maar is echt onvoldoende voor het (toekomstig) faciliteren van een versterkte positionering van onze regio op een zelfde niveau als vergelijkbare regio's in Nederland.

Het regiobureau in de versterkte regionale samenwerking is een klein, regisserend bureau zonder eigen uitvoeringstaken, met een bezetting van 11 fte. De nadere uitwerking van het voorstel voor een regiobureau heeft geleid tot een slanke opbouw met 8 fte, inclusief de secretaris/directeur, proces- en secretariële ondersteuning, aangevuld met 3 fte voor lobby en profilering (naast Brussel nu ook Den Haag en Düsseldorf). De kosten van dit versterkte regiobureau bedragen, inclusief bestuurs- en proceskosten €1.925.000,- oftewel afgerond een bedrag per inwoner van €2,50,- (voor nadere detaillering van de opbouw van deze kosten zie het ter informatie bijgevoegde Bedrijfsplan).

The Economic Board

The Economic Board (TEB) is een zelfstandige triple helix-stichting die bijdraagt aan de regionale samenwerking, gericht op profilering, acquisitie en het stimuleren van economische ontwikkeling en innovaties in de regio. Uit de regionale bijdrage per inwoner van € 1,- per inwoner worden de personeels- en bureaunkosten en een beperkt deel proceskosten gefinancierd. Dat blijft in dit voorstel gelijk. Voor inhoudelijke projecten kan TEB dekking zoeken bij verschillende partners, eventueel via de regionale opgaven ook bij de regiogemeenten.

The Economic Board heeft een eigen werkplan. In de uitwerking hiervan wordt afstemming gezocht met de Regionale Agenda, met name de opgave Productieve Regio. TEB kan ook bijdragen aan de andere opgaven binnen de Regionale Agenda. Eventuele financiële bijdragen vanuit gemeenten aan activiteiten van TEB worden meegenomen in de financiering van de opgaven (zie volgende punt). Eind 2020 zal gelijktijdig met het besluit over de regionale samenwerking aan de regiogemeenten ook het

Datum: 24 april 2020/30 april 2020

verlengingsbesluit worden voorgelegd om The Economic Board opnieuw 5 jaar te financieren voor de periode 2021 t/m 2025.

Opgaven-financiering

De middelen die we willen investeren in de 5 opgaven van de regionale agenda zijn uiteraard afhankelijk van de ambities bij de uitwerking van die agenda. Op dit moment zijn daarvoor nog niet met zekerheid bedragen te noemen.

Toch is het van belang om in de voorbereiding van de lokale begrotingen 2021 rekening te houden met een bepaald kostenbeslag. De feitelijk benodigde bedragen zullen pas dit najaar per opgave exact worden aangegeven, op basis van de dan uitgewerkte plannen. Kijken we naar de bedragen die de afgelopen jaren door de regiogemeenten daarnaast via de 'collectezakmethode' zijn besteed aan programma's en samenwerkingsprojecten die gedraaid werden vanuit de PFO's (denk aan regionaal mobiliteitsfonds, strategische woonagenda, routekaart energietransitie), dan komen we als ervaringsfeit uit op bedragen tussen de 3 en 7 euro per inwoner.

Deze bedragen zijn overigens niet allemaal gelabeld als regiogeld, maar zitten mogelijk versleuteld in verschillende programma's in de gemeentelijke begrotingen. Dat kan zo blijven. Het hoeft niet te gaan om één zelfstandige post in de lokale begroting en niet altijd om nieuw geld. De dekking van deze middelen kan per gemeente gezocht worden in incidentele of structurele inhoudelijke budgetten, gerelateerd aan de opgaven die het betreft. Het gaat immers om inhoudelijk werk op bestaande beleidsdoelen. Het is aan iedere gemeenten zelf om de wijze van dekking te zijner tijd te bepalen, mede afhankelijk van de opgaven waar de gemeente op intekent.

5. Partnerschap Provincie Gelderland

De regio Arnhem-Nijmegen is de centrale en meest verstedelijkte regio van de provincie Gelderland, met het grootste aantal inwoners en in menig opzicht de meest urgente opgaven. Om die reden heeft het provinciaal bestuur uitgesproken dat zij zich verheugen in de initiatieven van de regiogemeenten om hun samenwerking te versterken. Op de terreinen van de vijf geformuleerde regionale opgaven heeft ook de provincie Gelderland belangrijke beleidsambities. De richting van de uitwerking in visie en opgaven sluit op veel punten goed aan bij provinciale doelstellingen.

Met de verantwoordelijk gedeputeerden in het college van GS is afgesproken om van begin tot eind samen op te trekken en de nadere uitwerking van deze opgaven in nauw overleg ter hand te nemen. Het streven is om zodoende een gezamenlijke gebiedsagenda voor de Regio Arnhem-Nijmegen te laten ontstaan, waarin zowel de regiogemeenten als de provincie hun bestuurlijke, inhoudelijke en financiële bijdragen zullen samenbrengen.

Welke processtappen hebben we genomen vanaf december 2018 tot nu?

December
2018

Regio Overlegt

Algemeen bestuur en portefeuillehouders

Vice-voorzitter regio AN

Januari
2019

Burgemeestersbijeenkomst

"Wat we nu doen is niet goed genoeg"

Februari
2019

Regio Overlegt

Algemeen Bestuur en portefeuillehouders

Maart
2019

Burgemeestersbijeenkomst

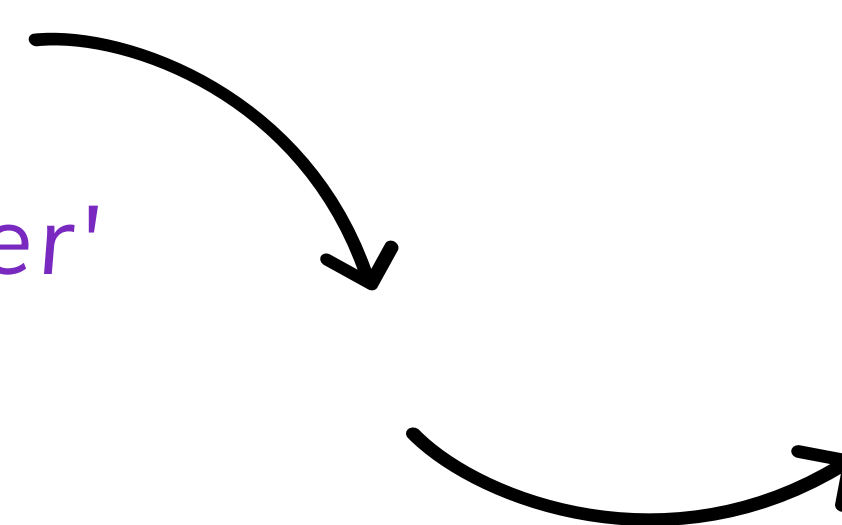
"We willen de lat hoog leggen"

April
2019

Discussienotitie

'Samen nog sterker en steviger'

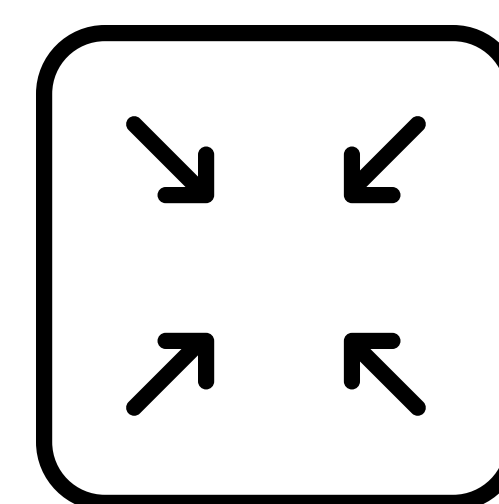
Collegebesluit en raadsbrief

Augustus
2019

Plan van aanpak

Collegebesluit en raadsbrief

"Gelijktijdig werken aan visie, agenda én werkwijze"

September
2019

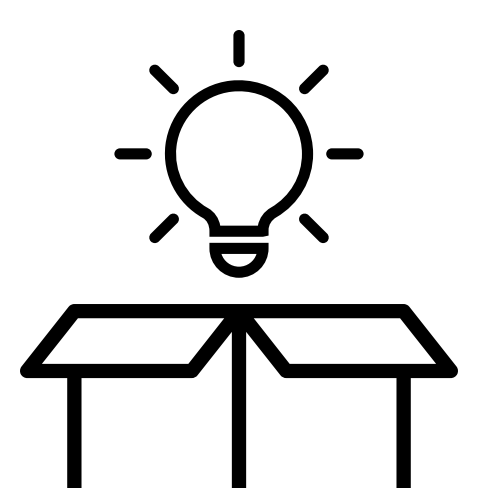
Regio Ontmoet

Bijeenkomst colleges

Oktober
2019

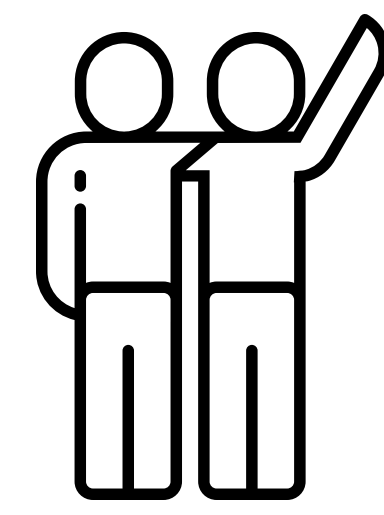
Radenbijeenkomst

Ophalen inzichten en ideeën

November
2019

Week van de regio

"Samen verkennen
en ontwikkelen"

November
2019

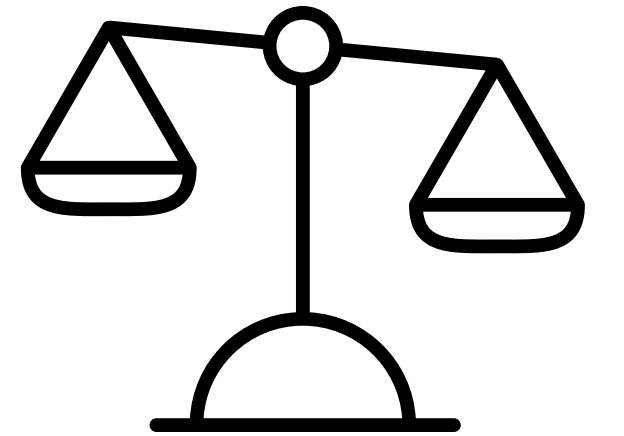
Regio Ontmoet

Bijeenkomst colleges

December
2019

Radenbijeenkomst

Dilemma's centraal

Januari
2020

Contourennotitie

Collegebesluit en raadsbrief

" Tweeledige urgentie"

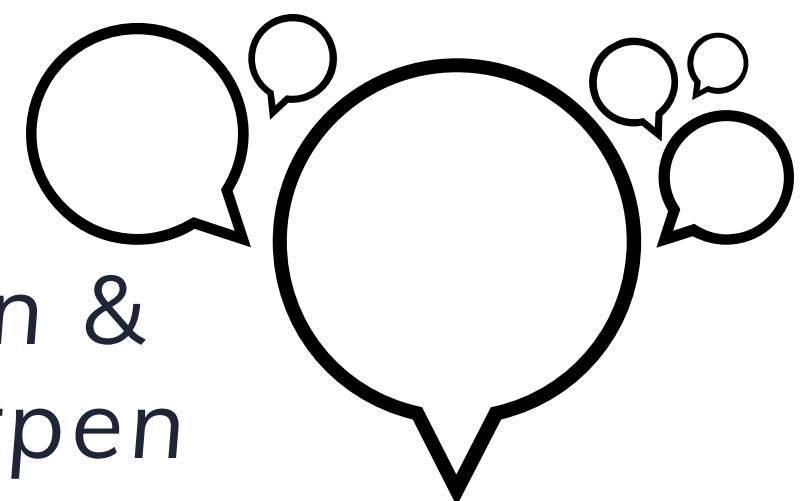
" Basis voor verdere
uitwerking"

Februari -
Maart
2020

Gespreksronde stuurgroep

Langs 18 colleges en raden

Verdiepen &
aanscherpen

nader te
bepalen*

Aanbieding aan colleges en raden

Visie, regionale agenda én werkwijze

Ter informatie

nader te
bepalen*

Radenbijeenkomst

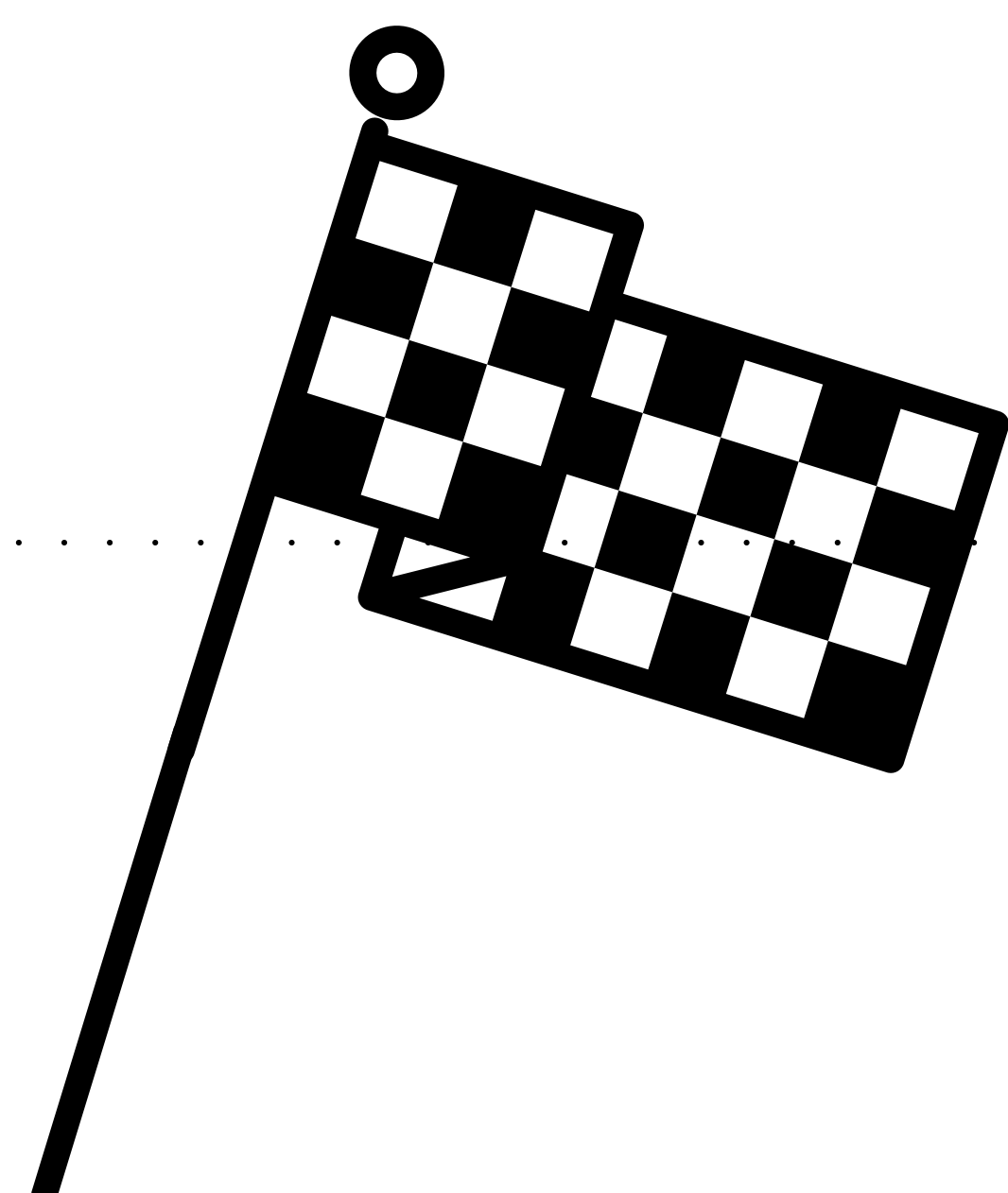
nader te
bepalen*

Gesprek met partners

In de regio

nader te
bepalen*

Besluitvorming in de colleges en raden

* in verband met Covid-19 crisis

Regio Arnhem-Nijmegen

Groene metropoolregio

Visie - regio Arnhem Nijmegen
concept d.d. 16 april 2020

Stuurgroep Versterking regionale samenwerking

regio arnhem
nijmegen

In het kort

Onze gezamenlijke visie op de regio Arnhem-Nijmegen

Horizon

Onze gezamenlijke ambitie:

- we positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland
- we profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- we werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans

Hiervoor werken we als regio samen:

Fundament

We werken samen aan het behoud van de identiteit van de regio:

- we zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap
- we houden de regio strategisch bereikbaar
- we ontwikkelen de culturele netwerken in de regio

Heden

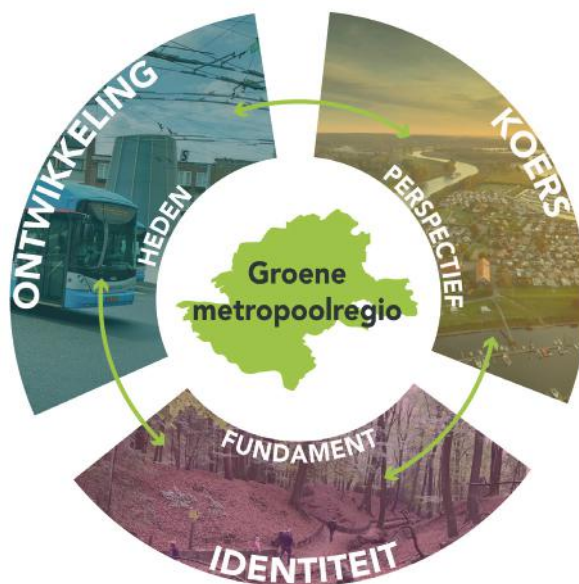
We werken samen aan de ontwikkeling van de regio:

- we ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk
- we ontwikkelen energy, food, health en hightech als topsectoren
- we benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio

Perspectief

We werken samen aan de koers van de regio:

- we maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie
- we zetten breed in op de circulariteit van onze economie
- we werken aan een vitale en ontspannen leefomgeving

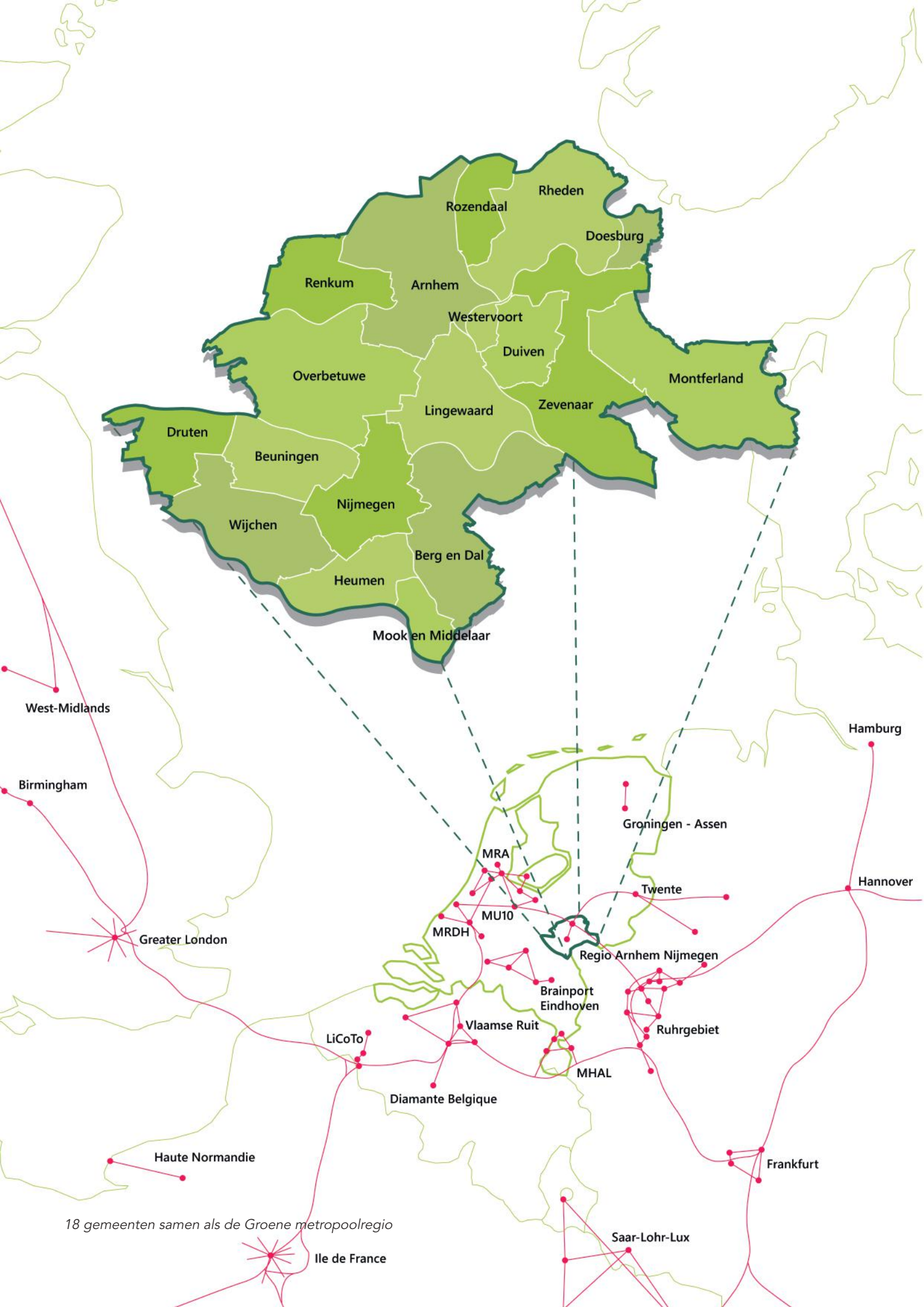

Inhoud

<i>Waarom regionaal samenwerken?</i>	5
1. Urgentie: noodzaak tot samenwerken	5
Balans tussen groei en leefkwaliteit	6
Nieuwe uitdagingen voor de regio	8
<i>Waar komen we vandaan?</i>	11
2. Fundament: identiteit van de regio	11
Betekenis van het landschap	12
Strategische bereikbaarheid	14
Culturele bindingen	16
<i>Waar staan we nu?</i>	21
3. Heden: ontwikkeling van de regio	21
Stedelijk netwerk in ontwikkeling	22
Innovatiekracht in topsectoren	24
Talent en menselijk kapitaal	26
<i>Waar willen we heen?</i>	31
4. Perspectief: koers van de regio	31
Veerkrachtige klimaatregio	32
Circulariteit van de regio	34
Vitale en ontspannen regio	36
<i>Wat is onze stip op de horizon?</i>	41
5. Ambitie: groene metropoolregio	41
Positionering: naar een metropoolregio	42
Profilering: naar een circulaire topregio	44
In balans: naar een ontspannen groeiregio	46

Colofon

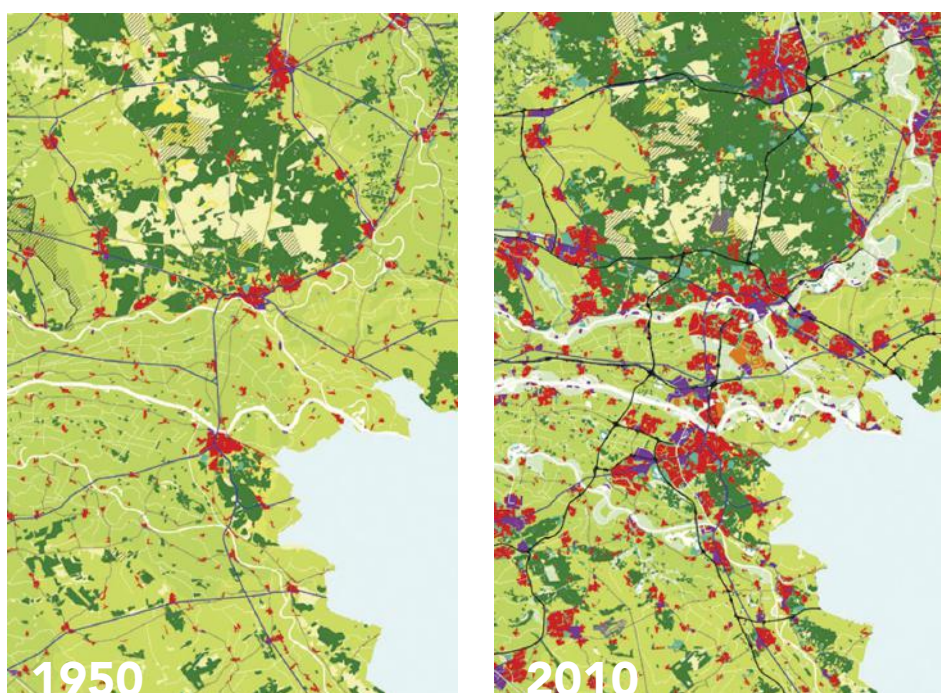
18 gemeenten samen als de Groene metropoolregio

Waarom regionaal samenwerken?

1. Urgentie: noodzaak tot samenwerken

Als regio staan we voor nieuwe uitdagingen. Naast klassieke uitdagingen op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, komen nieuwe opgaven op: klimaat, duurzame energie, circulariteit en gezondheid. Hoe deze uitdagingen op bovenlokaal niveau samenhangen is in de coronacrisis weer bewezen. De specifieke uitdagingen op deze terreinen zullen hierdoor veranderen, maar blijven vragen om een regionale aanpak. We willen immers ook in de hierna volgende periode om onze typische balans tussen regionale groei en ontspannen leefkwaliteit behouden.

De groei van de regio van 1950 tot 2010

Centrale vraagstelling

Balans tussen groei en leefkwaliteit

Kleine afstand tussen stad en koe in Arnhem

Balans tussen groei en leefkwaliteit

Onze regio scherper positioneren

De wereld om ons heen verandert, en nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Onze regio moet in staat zijn om hier zelfbewust en adaptief op in te spelen. Niet afwachten, maar kansen benutten en risico's ondervangen.

De economische ontwikkelingen in de regio volgen tot nu toe de landelijke trend. Dit roept tegelijk de vraag op of je als stedelijke regio niet ver boven het landelijke gemiddelde zou moeten uitkomen. We moeten ons als regio opnieuw positioneren in het (inter)nationale krachtenveld van steden en regio's in concurrentie. Dit vergt goede aansluiting bij de andere vier metropoolregio's in ons land: de metropoolregio's Amsterdam, Rotterdam Den Haag, Utrecht en Brainport Eindhoven. Met een sterke profilering kan onze regio zich positioneren als de vijfde metropoolregio van ons land. Dit vraagt vooral om hernieuwd zelfbewustzijn en nieuw elan!

Met een onderscheidend profiel

Een betere (inter)nationale positionering kan niet zonder een scherper profiel van de regio. Van verschillende kanten zijn geluiden gekomen dat de regio een (te) bleek profiel heeft gekregen en te weinig zichtbaar is naar buiten toe. Het is zaak dat de regio zich scherper gaat profileren ten opzichte van andere stedelijke regio's. Met een helder en onderscheidend profiel dat voortbouwt op de eigen identiteit en de ontwikkelingslijnen die zijn ingezet. Onze regio manifesteert zich enerzijds met het bijzondere karakter van ons landschap en anderzijds met duurzaamheid in ons DNA. Die mooie combinatie van landschap, duurzaamheid en ontspannen leefkwaliteit kan echter op gespannen voet komen te staan met onze groeiambities in economie en verstedelijking.

Zoeken naar nieuwe balans

Zo heeft zich de grote uitdaging gevormd waar wij als regio met elkaar voor staan: kwalitatieve groei. We gaan nog groeien, in inwoners, in wonen, in werken en in mobiliteit. We gaan ervan uit dat er komende jaren een forse verstedelijkingsopgave op ons af met een woningbouwopgave van 50.000 á 60.000 extra woningen, extra werklocaties en alle extra aanverwante vervoersbewegingen tot 2040. Dat faciliteren we omdat het helpt om onze inwoners werk en huisvesting te geven. Maar we kunnen niet alles overal laten gebeuren. Er is grote zorg dat onze gekoesterde leefkwaliteit teloor gaat als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt en op het versterken van de leefkwaliteit in de regio. Als individuele gemeenten zullen we daarom moeten samenwerken op regionaal niveau: **hoe regisseren we de groei gezamenlijk, op zo'n manier dat we onze typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit kunnen behouden?**

Visie in het licht van het coronatijdperk

Deze visie schetst een robuust en toekomstbestendig lange termijn perspectief op de regio Arnhem-Nijmegen. Deze visie kijkt 20 jaar vooruit naar 2040 en op die termijn zijn wellicht nog meer crises te verwachten. Daarom is deze visie open en flexibel, en kan het tegen een stootje. De ambitie staat overeind: een robuuste en toekomstbestendige regio die zich ontwikkelt tot een groene metropoolregio en onderscheidend is als circulaire topregio in (inter)nationaal verband. Met een goede balans tussen de groei en ontwikkeling en de ontspannen leefkwaliteit die onze regio eigen is. Met negen uitdagingen als bakens die ook houvast geven op de korte termijn.

Urgente kwesties en kansen

Nieuwe uitdagingen voor de regio

Zonnepark in Lingewaard

Nieuwe uitdagingen voor de regio

Krachten bundelen

De regio Arnhem-Nijmegen is met bijna 800.000 inwoners en een regionaal product van € 27 miljard een sterke stedelijke regio. In economische kracht kunnen wij de vijfde regio van Nederland zijn. Maar we benutten die positie onvoldoende. De afgelopen jaren blijven we economisch achter bij andere stedelijke regio's in Nederland. Uit vele analyses blijkt dat we samen als regio onze agglomeratievoordelen onvoldoende benutten. De aanwezigheid van innovatieve bedrijven en kennisinstellingen, en het aanbod van talent en sociaal kapitaal - verspreid in onze regio - kan van grote waarde zijn voor het versterken van onze kennisintensieve economie. De regio moet samen meer massa maken en complementair worden om voldoende schaalvoordelen te realiseren. We willen onze economische krachten bundelen en samen onze potenties benutten.

Urgente kwesties aanpakken

We staan voor de uitdaging om een sterk (inter)nationaal vestigingsklimaat te ontwikkelen. Dit is meer dan alleen economie. Er bestaat grote urgentie om de problemen van werkloosheid, huisvesting en bereikbaarheid te lijf te gaan. Zo hebben we relatief veel

inwoners die niet aan het arbeidsproces deelnemen. Onze woningtekorten behoren tot de hoogste van ons land. We lopen vast in onze bereikbaarheid. We staan met dagelijkse files in de landelijke file Top-10 en de treinen zitten overvol. Werkgelegenheid, verstedelijking, wonen en bereikbaarheid blijven urgente kwesties in onze regio. Kwesties die de grenzen van gemeenten overschrijden en alleen regionaal adequaat kunnen worden aangepakt.

Nieuwe uitdagingen

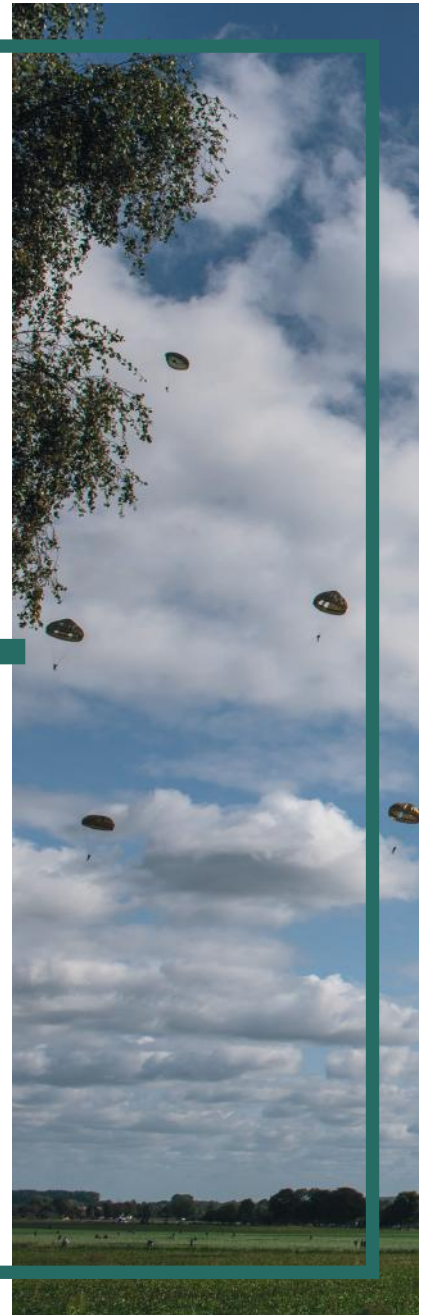
Naast het beter benutten van onze economische en sociale potenties, komen we gezamenlijk voor nieuwe uitdagingen te staan. Klimaatverandering vraagt om een veerkrachtige aanpak van wateroverlast, droogte en hittestress. De transitie van fossiele naar duurzame energie vraagt nieuwe inzet. Evenals het circulair maken van onze hele regio. De doorgaande vergrijzing en ontgroening zorgt voor uitdagingen op het gebied van zorg, vitaliteit, gezondheid en sociale cohesie. Nieuwe opgaven die bij uitstek een regionale aanpak vragen om onze regio fundamenteel te verduurzamen. Ook voor de toekomst willen we immers de ontspannen leefkwaliteit van onze regio behouden en versterken.

landschap

bereikbaarheid

cultuur

2

Waar komen we vandaan?

2. Fundament: identiteit van de regio

De identiteit van de regio bestaat uit een rijke combinatie van drie belangrijke identiteitsdragers: landschap, ligging en cultuur. Deze visie bouwt voort op deze fundamentele kwaliteiten van de regio. Want onze regio is immers niet één monocentrisch geheel en gaat dat ook niet worden. De diversiteit van landschappen, steden en dorpen is juist onze kracht. Vanuit onze gezamenlijke geschiedenis, met de verscheidenheid in steden, dorpen en landschappen die het heeft opgeleverd. Die kracht vraagt om eenheid in verscheidenheid.

Groene metropoolregio = waardevol landschap

ontwikkelen van een gevarieerd cultuurlandschap

Groene metropoolregio = slimme mobiliteit

meer capaciteit op het bestaande infrastructuurnetwerk

Groene metropoolregio = culturele rijkdom

verbinden van culturele netwerken in de regio

Ruimtelijke oriëntatie

Betekenis van het landschap

**Groene
metropoolregio
=
waardevol
landschap**

**ontwikkelen van een
gevarieerd cultuurlandschap**

Park Lingezegen, Lingewoord

Betekenis van het landschap

Landschap als drager

Het rivierenlandschap is dé identiteitsdrager van de regio. Onze geschiedenis is onlosmakelijk verbonden met de grote rivieren en dit werkt tot op vandaag door in de regio. Nadat in de IJstijd de hoge stuwwallen zijn opgestuwd, hebben de grote rivieren het tussengebied uitgesleten en is een dynamisch rivierenland ontstaan tussen twee hooggelegen stuwwallen (Veluwe en Rijk van Nijmegen).

Uniek in Noordwest-Europa

Wij zijn de regio waar de grote rivieren uit het Europese achterland zich splitsen en uitwaaiëren richting de delta Holland en het IJsselmeer. Door de dynamiek van de rivieren is waardevolle natte natuur in de laaggelegen uiterwaarden ontstaan (Rijnstrangen, Gelderse Poort, Millingerwaard). In combinatie met het reliëf en de bosrijke natuur op de hoge stuwwallen kent de regio een grote variatie aan natuur en landschappen. Een variatie uniek in Noordwest-Europa.

Veelkleurig palet van steden en dorpen

Het ontstaan van het rivierenlandschap heeft ook de groei van de steden en dorpen bepaald. Op de droge, hogere gronden hebben zich onze steden en dorpen ontwikkeld. De regio kent een gespiegelde

ruimtelijke structuur. Ten noorden en ten zuiden van Rijn en Waal is een centrumstad gegroeid met dorpenlinten op de stuwwallen en in het rivierenland. Er is een veelkleurig palet ontstaan van twee centrumsteden en omliggende dorpen: kasteeldorpen, villadorpen, esdorpen, oeverwaddedorpen of dijkdorpen. Ook de twee steden Arnhem en Nijmegen verschillen in historie, karakter en cultuur. Verschillen tussen steden en dorpen die we vandaag nog steeds zien en voelen.

Uitdaging: naar een waardevol cultuurlandschap

Het rivierenlandschap van uiterwaarden, komgronden en stuwwallen is geen statisch gegeven. De functie van het landschap verandert. Het is steeds minder in gebruik voor agrarische functies, waardoor ook de productiefunctie van het landschap minder belangrijk wordt. Verrommeling met stedelijke functies en verdozing van het landschap door grote logistieke magazijnen liggen op de loer. Investerings in cultuur, natuur en biodiversiteit staan centraal in de landschapsontwikkeling. De agrarische sector staat voor de uitdaging om anders te werken. Het landschap is te ontwikkelen naar een waardevol, gevarieerd cultuurlandschap, waarin de landschappelijke kroonjuwelen van onze regio blijvend beschermd en versterkt worden.

regionale koploper waardevol landschap

Park Lingezen

Dit landschapspark in het middengebied tussen Arnhem en Nijmegen is een landschappelijke koploper. Het park bedient inwoners uit alle omliggende gemeenten. Het is een goed voorbeeld voor het veranderende landschap waarin landbouw en productie samenkomen met recreatie, toerisme en cultuur. Het park is als groot, groen recreatiegebied tussen de groeikernen een uiting van de balans tussen groei en leefkwaliteit in de regio.

Strategisch bereikbaar

**Groene
metropoolregio
=
slimme
mobiliteit**

**meer capaciteit op het
bestaande infrastructuurnetwerk**

Strategisch bereikbaar

Strategische ligging

De regionale identiteit kan ook vanuit een ruimtelijk-economische perceptie worden gezien: de strategische ligging van de regio in combinatie met de goede aansluiting op infrastructuurnetwerken, regionaal en (inter)nationaal. De ligging op de corridor tussen Randstad en het Rhein-Ruhrgebied heeft altijd gezorgd voor een goede basis voor diverse economische activiteiten. Met de verdere internationalisering van economie en maatschappij neemt het belang van goede verbindingen naar het Europese achterland (Berlijn, Frankfurt) alleen maar toe.

Smart logistics

Van oudsher heeft de regio al een sterk concurrentieprofiel op logistiek en distributie. De ligging aan de Europese hoofdtransportassen (A12, A15, A73, Betuweroute, Waal en Rijn) biedt kansen op het gebied van hoogwaardige logistiek en maakindustrie. Deze sectoren zijn genoodzaakt flexibeler en met kortere doorlooptijden (just-in-time) op maat geproduceerde goederen en goedkoop en duurzaam te leveren. Transport en distributie wordt daarmee geografisch meer diffuus, maar ook hoogwaardiger en kennisintensiever. Onder invloed van technologie (Internet, ICT) kan de regio

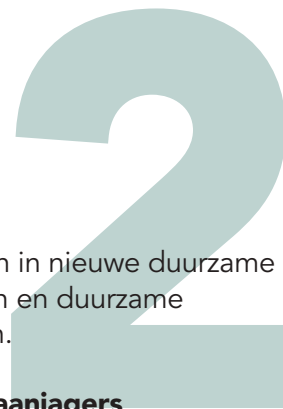
een gidsrol vervullen in nieuwe duurzame distributieconcepten en duurzame logistieke processen.

Kennisclusters als aanjagers

De gunstige strategische ligging en de goede aansluiting op (inter)nationale railnetwerken (ICE, IC) maakt de regio een internationale draaischijf voor het benutten en uitbouwen van de kennisconcentraties. De kennisclusters in en rond de steden, de universiteiten in Nijmegen en Wageningen zijn belangrijke aanjagers voor innovatie, productiviteit en duurzaamheid. Kennis wordt in de regio steeds sterker een drager van de regionale identiteit.

Uitdaging: naar capaciteit op het wegen- en railnetwerk

De kennisclusters en werklocaties raken in dagelijkse verbindingen steeds meer met elkaar verbonden, al functioneren Arnhem en Nijmegen ook nog als twee onderscheiden verzorgingsgebieden. De uitwisseling binnen de regio groeit, en hiermee ook de regionale mobiliteitsstromen en congestie. Inmiddels heeft het (snel)wegennetwerk onvoldoende capaciteit voor alle verkeer, en zit ook het railnetwerk aan zijn plafond. Meer capaciteit op het infrastructuurnetwerk is nodig om de strategische ligging van de regio te blijven benutten.

regionale koploper slimme mobiliteit

Logistics Valley

Als logistieke hotspot is de Liemers een koploper voor regionale samenwerking. Samen met Knoop 38 maakt de Liemers deel uit van de 'Logistic Valley'. Dit maakt onze regio een belangrijke landelijke speler op het gebied van logistiek. Hier komt het ondernemerschap en de kennis uit de regio samen om tot nieuwe 'smart logistics' te komen en werkgelegenheid te vergroten.

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

Culturele bindingen

**Groene
metropoolregio
=
culturele
rijkdom**

**verbinden van culturele
netwerken in de regio**

Culturele bindingen

Een regio van grenzen...

De identiteit van de regio valt ook te typeren als wisselende grensregio. De grote rivieren vormen van oudsher een sterke barrière. Hierdoor is onze regio vaak het domein geweest van fronten en linies die noord en zuid van elkaar scheidden. Onze regio was regelmatig de achtergrond van gewapende conflicten om die scheiding te slechten. De Romeinen trokken de grens van hun Rijk bij de Rijn: de Limes. Grenswijzigingen waren ook het gevolg van landveroveringen tussen de heren van Gelre versus het hertogdom Kleve. De reformatie heeft voorts in het gebied een grillige scheidslijn getrokken tussen katholieken en protestanten. En ook in de Tweede Wereldoorlog lag de grens tussen bevrijd en bezet gebied in onze regio na het vastlopen van operatie Market Garden.

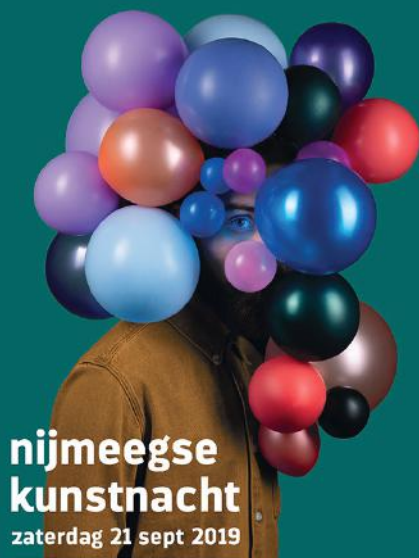
Verbonden door de geschiedenis

Door al deze grensconflicten herbergt de regio een schat aan cultuurhistorisch erfgoed: relictten van de Limes, vondsten van christenpelgrimages, middeleeuwse kastelen, landgoederen en buitenplaatsen, slagvelden en graven van de Tweede Wereldoorlog. Een rijkdom aan cultuur waarmee de regio zich krachtig kan identificeren en profileren. Door de geschiedenis van het rivierenlandschap is de regio ook verbonden in unieke landschappelijke waarden. De waardevolle

kolken en wielen, oeverwallen en stuwwallen getuigen van de sterke verbondenheid als regio met de natuurlijke dynamiek van de rivieren.

Uitdaging: culturele netwerken ontwikkelen

Door de geschiedenis van grensconflicten is de culturele ontwikkeling boven de rivieren heel anders geweest dan beneden de rivieren. Arnhem en Nijmegen hebben ieder een eigen culturele identiteit ontwikkeld die elkaar aanvult. Zo wordt Arnhem gezien als stad van 'creatieve makers' met topinstellingen op het gebied van theater, mode, dans, klassieke muziek en talentontwikkeling. Vanuit cultuur wordt Nijmegen daarentegen gezien als presentatiestad van kennis, festivals, pop, film en literatuur. Ook het ommeland van dorpen en landschappen kent een grote rijkdom aan historisch erfgoed, verhalen en cultuurschatten. Het onderscheidende en tegelijk aanvullende karakter van de beide steden en het ommeland kan worden ingezet om de culturele netwerken op regionaal niveau met elkaar te verbinden. Inzet is om structureel samen te werken aan het culturele erfgoed, gezamenlijke producties en afstemming van programmering. Dit is niet alleen interessant voor onze bewoners, maar maakt onze regio ook recreatief en toeristisch aantrekkelijk, en het versterkt de werkgelegenheid.

**nijmeegse
kunstnacht**
zaterdag 21 sept 2019

regionale koploper culturele rijkdom

Proeftuinen Cultuurregio025

Cultuurregio 025 is een koploper voor regionale samenwerking. Door cultureel programma regionaal af te stemmen en het cultuurprofiel te versterken wordt het publiek van de regio bediend met een rijk en gevarieerd pakket van culturele activiteiten. De gehele cultuurketen wordt bij elkaar gebracht, van opleidingen tot presentatie. Zo ook bijvoorbeeld bij het organiseren van de Nijmeegse Kunstnacht waarvan de poster hier links te zien is.

Vierdaagsefeesten Nijmegen

Fort Panterden, Lingewaard

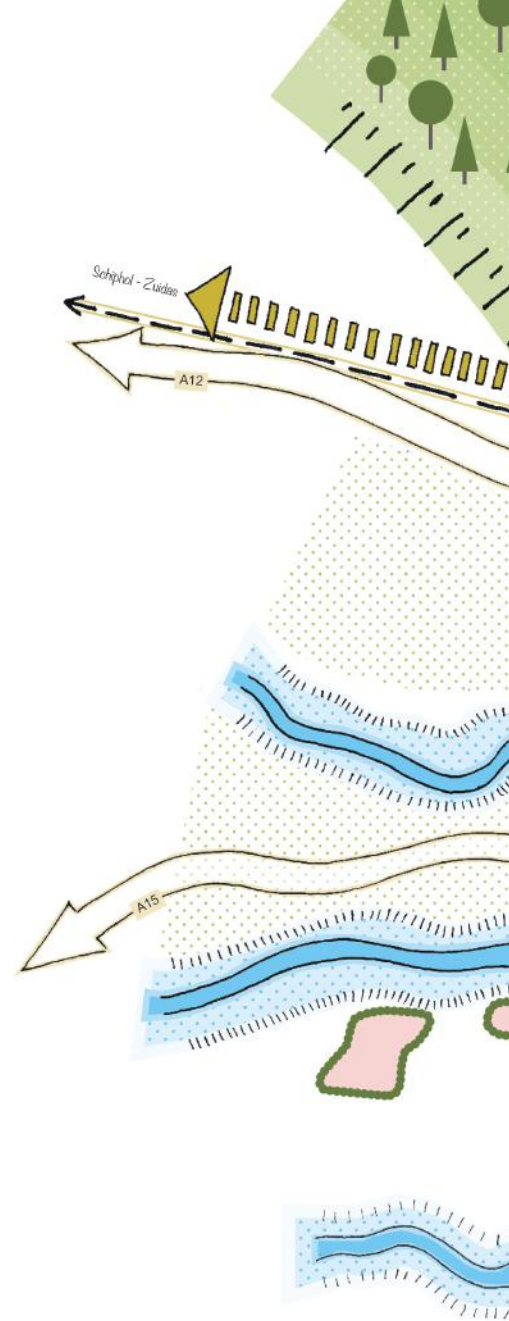
Levendige binnensteden Arnhem en Nijmegen

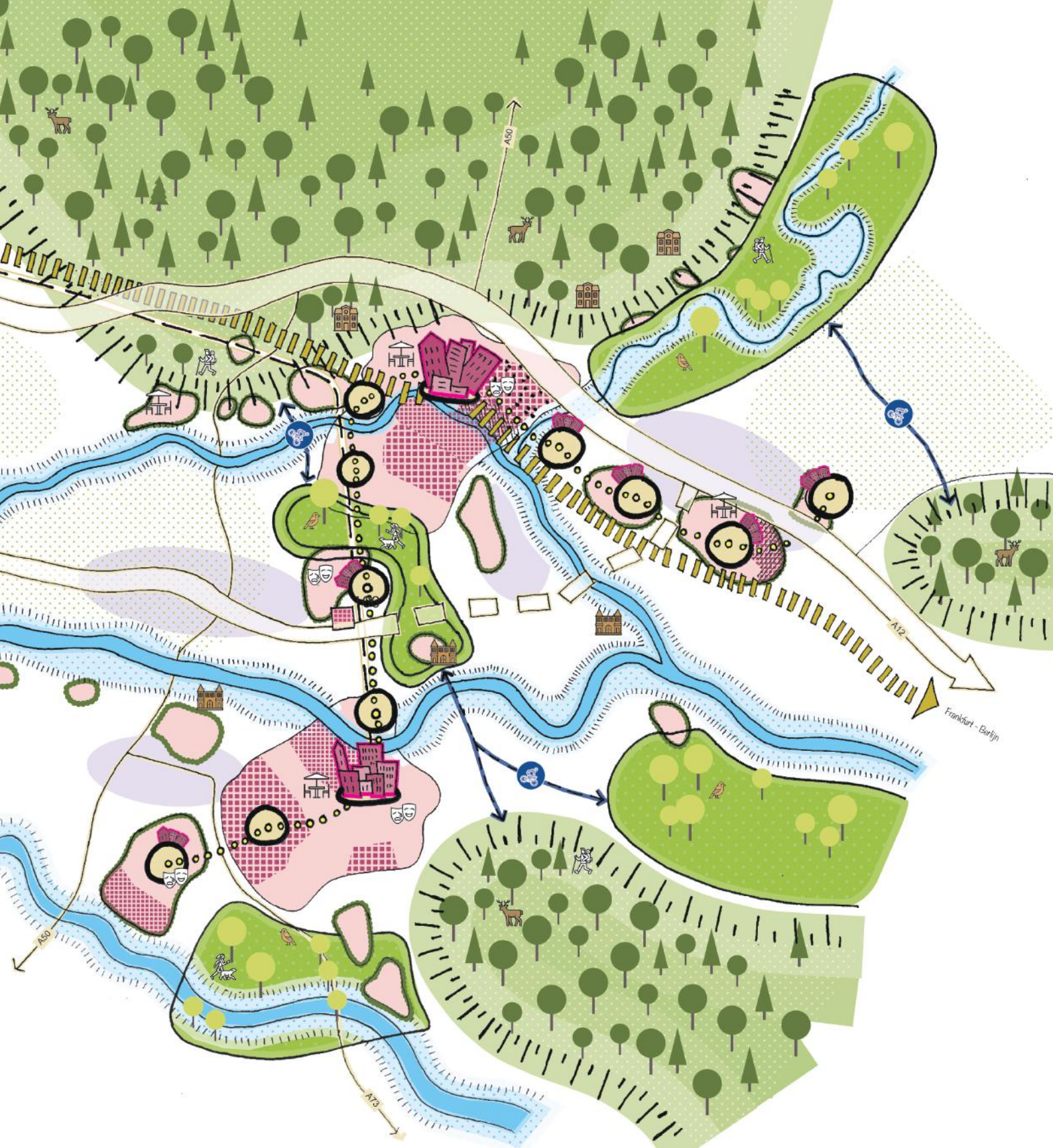

Wandelroute Veluwezoom-Posbank, Rheden

ICE op station Arnhem Centraal

Fundament: identiteit van de regio

Regionaal samenwerken vraagt om een basis die ons als regio verbindt. De identiteit van onze regio. Onze identiteit is bepaald door de invloed van het rivierenlandschap, de goede bereikbaarheid en de culturele bindingen in de regio. Landschap, ligging en cultuur zijn het fundament van de regio.

verstedelijking

topsectoren

menselijk kapitaal

3

Waar staan we nu?

3. heden: ontwikkeling van de regio

Onze regio is volop in ontwikkeling als een compleet stedelijk netwerk, ruimtelijk, economisch en maatschappelijk. We staan aan de vooravond van een forse woningbouwopgave met een groeiopgave in de economie en mobiliteit in het kielzog. Dit stelt ons voor een nieuwe uitdaging: onze groeiopgaven in verstedelijking, bereikbaarheid en economie in balans houden met de leefkwaliteit van onze regio. Gericht op versterking van het aantrekkelijke leefklimaat voor bewoners, bedrijven én bezoekers in onze regio.

Groene metropoolregio = duurzame verstedelijking
inbreiden en transformatie binnen het stedelijk netwerk

Groene metropoolregio = innovatieve economie
innovatiekracht van topsectoren versterken

Groene metropoolregio = sociaal kapitaal
breed benutten van talenten en menselijk kapitaal

Stedelijk netwerk in ontwikkeling

**Groene
metropoolregio
=
duurzame
verstedelijking**

**inbreiden en transformatie
binnen het stedelijke netwerk**

Stedelijk netwerk in ontwikkeling

Ontwikkeling van de regio

De regio Arnhem-Nijmegen heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een samenhangende stedelijke regio. Van oorsprong kennen Arnhem en Nijmegen een verschillende ontstaansgeschiedenis en de steden hebben lange tijd gefungeerd als zelfstandige stedelijke regio's. Zo hebben Arnhem en Nijmegen zich los van elkaar ontwikkeld in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw: Arnhem richting de toenmalige groeikernen Duiven en Westervoort, en Nijmegen richting Wijchen en Beuningen. In de laatste decennia hebben de steden zich naar elkaar toe ontwikkeld in het middeengebied. Nijmegen is over de rivier gesprongen met de Waalsprong. Arnhem heeft zich met Schuytgraaf verder zuidwaarts ontwikkeld. En Elst is met Westeraam ook flink gegroeid. Met deze Vinexlocaties in het middeengebied zijn de steden juist naar elkaar toegroeid.

Volwassen stedelijk netwerk

Met de groei van de verstedelijking zijn de onderlinge relaties tussen steden, groeikernen, dorpen en buurtschappen sterk toegenomen. Inmiddels is onze regio de grootste stedelijke regio buiten de Randstad. We zijn een volwassen stedelijk netwerk met alle relaties en kwaliteiten die we daar tegenwoordig van verwachten. Een stedelijk netwerk

met levendige centra en voorzieningen. Met hoogwaardige kennisinstellingen en innovatieve werklocaties. Met aantrekkelijke dorpen en kleine kernen met mooie woonmilieus. Een netwerk ook met bijzondere landschappen, natuurgebieden en agrarische gebieden die zorgen voor ruimte, voedsel en recreatie. Voor het functioneren van ons stedelijk netwerk zijn al die elementen van belang. Er is geen rangorde, juist de slimme combinatie van functies bepaalt de kracht van het stedelijk netwerk.

Uitdaging: inbreiding en transformatie

De komende jaren staan we voor een nieuwe woningbouwopgave: de bouw van 50 á 60.000 woningen tot 2040. Waar is nog ruimte voor verstedelijking zonder dat we onze natuur en landschappen aantasten? Hoe kunnen we deze opgave duurzaam invullen? Om ons buitengebied te sparen, staan we voor de uitdaging om de verstedelijkingsopgave zo veel mogelijk binnen het bestaand bebouwd gebied te realiseren. Dat doen we zorgvuldig, met aandacht voor kwaliteit en leefbaarheid. Zowel binnen de steden als de dorpen kunnen we de ruimte slimmer benutten. Inbreiding en transformatie is ons devies. Dit zal lokaal niet overal kunnen, maar het is een duurzame strategie voor de verstedelijkingsopgave in de regio.

regionale koploper duurzame verstedelijking

Tiny houses Droogsehof

De regio staat voor de uitdaging om plekken te bepalen waar woningbouw nog plaats kan vinden onder de druk van de woningbouwopgave. De plaatsing van 'tiny houses' in Malden is een koploper op dit gebied. Zowel in Malden als in Berg en Dal, Heumen en Mook en Middelaar zijn plannen in de maak om met tiny houses in te spelen op de veranderende woningvraag uit de regio.

Innovatiekracht in topsectoren

**Groene
metropoolregio
=
innovatieve
economie**

**innovatiekracht van
topsectoren versterken**

Innovatiekracht in topsectoren

Kennisintensivering van de economie

Onze regio heeft zich ontwikkeld tot een moderne kennisintensieve regio. We hebben toonaangevende kennisinstellingen en campussen als brandpunten voor de groeiende samenwerking met het regionale bedrijfsleven. Dat zien we onder meer in de campus van de Radboud Universiteit, Mercator en de NovioTech Campus in Nijmegen. Of in de ontwikkeling van het Industriepark Kleefse Waard en Arnheims Buiten. Maar de kennisintensieve economie blijft niet beperkt tot de steden of de topsectoren. De hele regio doet mee in de brede economische ontwikkeling. Er zijn bloeiende, innovatieve bedrijven in allerlei economische sectoren die steeds meer kennisintensief worden, zoals smart logistics, maakindustrie en de handel. Eenzelfde ontwikkeling doet zich voor in de agrarische sector. In de regio ontwikkelt zich een kennisintensief agribusinesscomplex 'Next Garden' waarbij niet alleen geproduceerde goederen maar ook kennis zelf exportproduct wordt.

Versterken van topsectoren

Binnen de brede economie die onze regio rijk is, zetten we ons samen met The Economic Board in voor het stimuleren van de drie topsectoren die als speerpunten de bredere economische ontwikkeling in de regio voorttrekken: Energy, Food en Health&Hightech. Zo onderscheidt Arnhem zich als 'elektriciteits hoofdstad' met

hoofdkantoren van netbeheerders TenneT en Alliander. Arnheims Buiten huisvest een aantal sterke (inter)nationale energiespelers. Het Industriepark Kleefse Waard ontwikkelt zich tot cleantech campus, van start-up tot multinational. Ondersteund door de concentratie van de Hogeschool Arnhem Nijmegen en Van Hall Larenstein in Arnhem-Velp. Health in combinatie met hightech, is sterk geclusterd in Nijmegen. Kennis en innovatie binnen dit cluster vinden plaats op de campus Heijendaal (Radboudumc/ universiteit en HAN) en NovioTech Campus. De combinatie van health en hightech is actueler dan ooit. De NovioTech Campus is een broedplaats voor nieuwe innovatieve bedrijvigheid op het snijvlak van gezondheid en hoogwaardige technologie, waaronder artificiële intelligentie.

Uitdaging: stimuleren van innovatiekracht

De topsectoren energy, food en health&hightech vragen ook in de toekomst om doorontwikkeling. Uitdagingen liggen op het gebied van intensivering van de samenwerking tussen kennisinstellingen en innovatieve bedrijven. Naast samenwerking binnen de regio, gaat het vooral om de externe samenwerking (inter)nationaal. Inzet is het ontwikkelen van (inter)nationale 'hotspots', gericht op innovatieve crossovers tussen de topsectoren. En het verbreden met de betrokkenheid van de vele innovatieve bedrijven die onze regio rijk is.

regionale koploper innovatieve economie

CITC - Chip Integration Technology Center

Dit topcentrum voor innovatie in chipintegratie en fotonica is een koploper op het gebied van Hightech, één van de regionale topsectoren. Op de Nijmeegse NovioTech Campus werken vijftien verschillende bedrijven en kennisinstellingen samen om nieuwe technologieën en toepassingen mogelijk te maken.

Talent en menselijk kapitaal

**Groene
metropoolregio
=
sociaal
kapitaal**

**breed benutten van talenten
en menselijk kapitaal**

Talent en menselijk kapitaal

Talent vasthouden en aantrekken

De beschikbaarheid van talent is essentieel voor een gezonde economische ontwikkeling. Dit geldt uiteraard voor de drie topsectoren, maar ook voor andere economische sectoren die steeds kennisintensiever worden. Voldoende en goed opgeleid sociaal kapitaal is een voorwaarde voor economische groei. Nieuwe technologie en innovaties vragen om nieuwe competenties en vaardigheden, waardoor knelpunten ontstaan tussen vraag en aanbod. Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt blijft nodig. Ondanks de kennisinstellingen en hoogwaardige opleidingen in onze regio, zoeken nog (te)veel talenten elders hun toekomst. Op lange termijn vraagt onze regionale arbeidsmarkt om een verdere versterking van het vestigingsklimaat van de regio. Naast een helder en sterk profiel, gaat het om aanbod van hoogwaardige voorzieningen, aantrekkelijke woonmilieus en de recreatieve mogelijkheden in natuur en landschap.

Sociaal kapitaal breder activeren

Nu de regio begint te kampen met een kwalitatieve krapte op de regionale arbeidsmarkt, staan er nog een groot aantal inwoners aan de kant. Terwijl veel hoogwaardige banen niet of onvoldoende ingevuld kunnen worden, blijft een groot

aantal praktisch geschoolden nog buiten het arbeidsproces. Zo kampt onze regio met een onevenredig groot onbenut arbeidspotentieel van bijna 20%; mensen die in praktijk in de WW of bijstand zitten. Zonder werk en met een laag inkomen is het moeilijk om deel te nemen aan onze hedendaagse samenleving. We hebben nieuwe banen nodig om te zorgen dat een minder groot aantal van onze inwoners langs de kant moet blijven staan. Naast een gezonde MKB en groei in de topsectoren bieden de energie- en klimaattransitie en circulaire economie kansen voor nieuwe werkgelegenheid, juist voor praktisch geschoolden. Los van werk, is het zaak om onze inwoners te activeren om mee te doen. Dat gebeurt lokaal via verenigingen en instellingen maar vraagt om een structurele regionale aanpak.

Uitdaging: beter benutten van menselijk kapitaal

Als regio staan we voor de uitdaging om ons sociaal kapitaal van mensen met hun kwaliteiten en talenten beter te benutten. Dat geldt zowel voor het vasthouden en aantrekken van talentvolle kenniswerkers voor hoogwaardige banen als voor nieuwe werkgelegenheid voor praktisch geschoolden. Onderwijs, omscholing en een betere aansluiting op de arbeidsmarkt vragen om een regionale aanpak.

3

regionale koploper sociaal kapitaal

RvN@LAB

RvN@LAB zet zich in voor het bij elkaar brengen van kennis en praktijk in het MKB binnen het Rijk van Nijmegen. Voor studenten en ondernemers, met als doel om jong talent in de regio te houden. In een samenwerking tussen de Rabobank, provincie Gelderland, zeven gemeenten en de kennisinstellingen Radboud Universiteit, de HAN en het ROC is het initiatief RvN@ uitgegroeid tot een breed sociaaleconomisch programma in het Rijk van Nijmegen en daarmee tot regionaal koploper wat betreft benutten van het sociaal kapitaal.

Regionaal vervoer met elektrische trolleys

Technovium Heyendaal, Nijmegen

Albers fruitteelt, Zevenaar

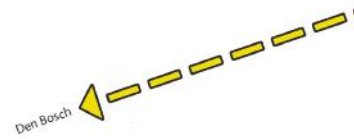

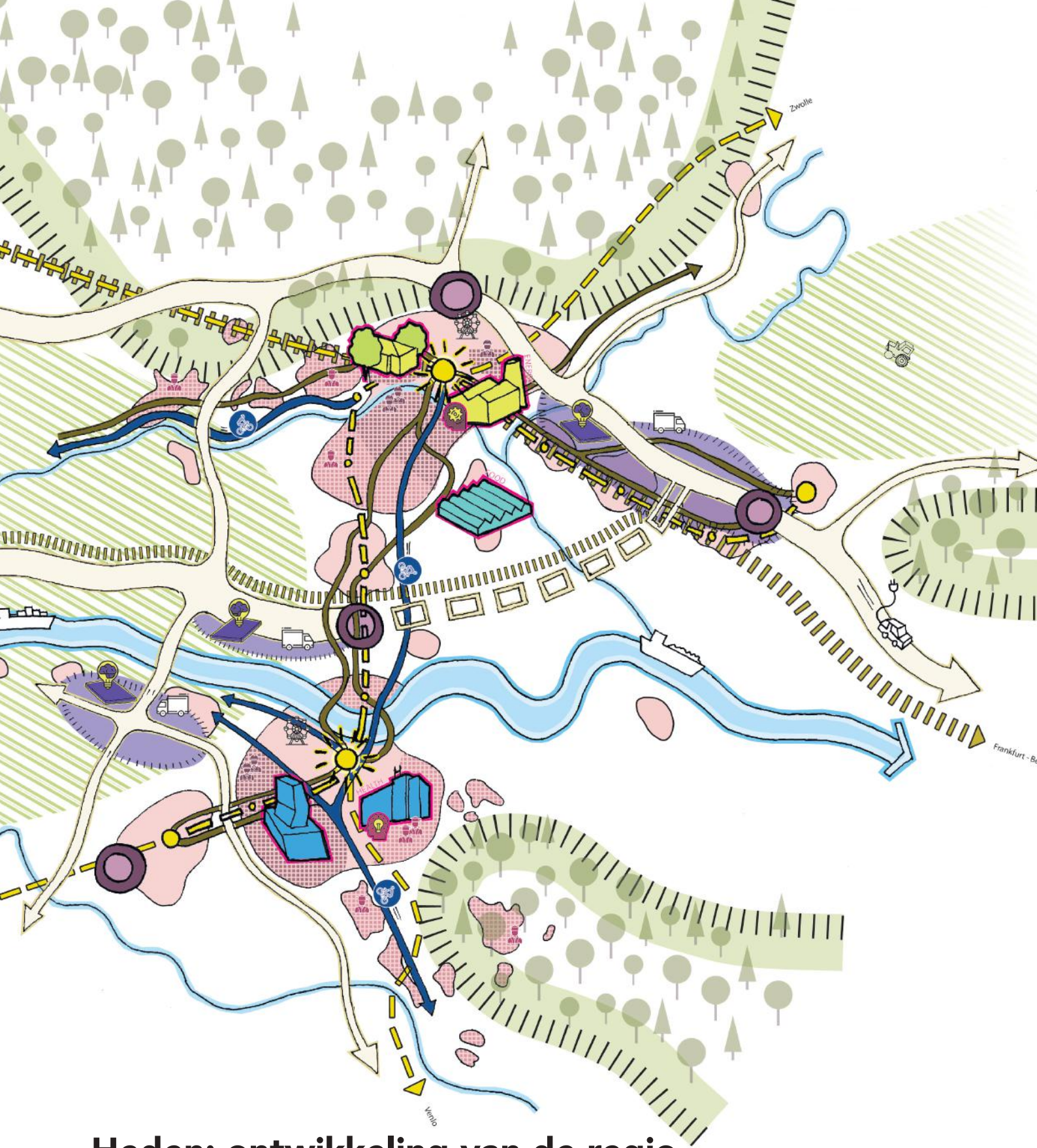
Industriepark Kleefse Waard, Arnhem

Radboud UMC, Nijmegen

regionale koplopers

Heden: ontwikkeling van de regio

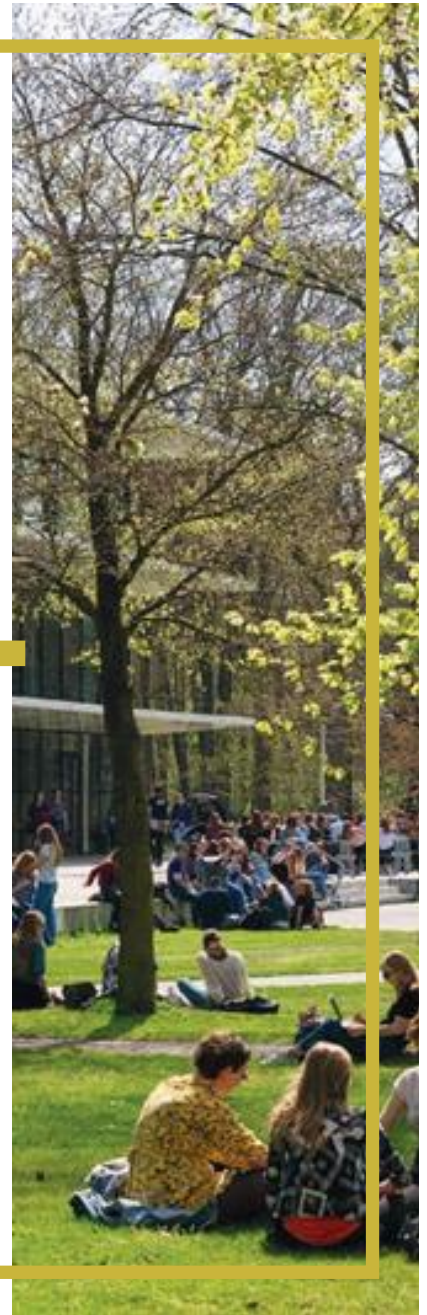
Onze regio ontwikkelt zich tot een volwassen stedelijk netwerk. Een rijk en gevarieerd netwerk van steden en werklocaties, dorpen en kleine kernen, in een afwisselend landschap van rivieren, natuur en landbouwgebieden. In dit stedelijk netwerk zijn de topsectoren Energy, Food en Health & Hightech de stuwende motoren voor onze brede regionale economie. Dit vraagt zowel om hoogwaardige kenniswerkers als om nieuwe werkgelegenheid voor praktisch geschoolden. Met het beter benutten van ons menselijk kapitaal en het verstevigen van sociale structuren, ook los van werk, versterken we het vestigingsklimaat van onze regio.

klimaat

circulariteit

leefkwaliteit

4

Waar willen we heen?

4. Perspectief: koers van de regio

Als regio zetten we koers naar een toekomstbestendige groei. Onze koers is om het ontspannen karakter van onze regio te behouden. We versterken onze landschappelijke kwaliteiten, blijven goed bereikbaar en worden klimaatbestendig, duurzaam, energieneutraal en circulair. Dat is onze toekomstbestendige regio zonder afwenteling, afval of uitval. Een vitale regio waar iedereen kan meedoen.

Groene metropoolregio = veerkrachtige regio

ruimte voor groen, water en duurzame energie

Groene metropoolregio = circulaire regio

circulair maken van onze regio

Groene metropoolregio = sociaal vitaal

versterken van de leefkwaliteit in de regio

Veerkrachtige klimaatregio

**Groene
metropoolregio
=
veerkrachtige
regio**

**ruimte voor groen, water en
duurzame energie**

Veerkrachtige klimaatregio

Ruimte voor duurzame energie

Onze regio kan een belangrijke bijdrage leveren aan de transitie naar duurzame energie. Het uitgangspunt is om het energieverbruik in de regio te beperken. Alles wat er aan energie wordt bespaard, hoeven we ook niet op te wekken. Toch moeten we ruimte vinden voor het opwekken van duurzame energie uit zon, wind en water met behoud van de kwaliteit van onze natuur en landschappen. Energieopwekking en -opslag bedreigen potentieel het landschap, maar langs grote infrastructuur zijn er op plekken mogelijkheden voor plaatsing van zonne- en windparken. Zo ook in bebouwd gebied van de steden en dorpen. Hier ligt de uitdaging bij het gebruik van restwarmte uit bedrijven, warmte afkomstig van zon, water en geothermie en het plaatsen van zonnedaken en -muren op gebouwen met een groot dakoppervlak. Met name daken van grote bedrijfshallen zijn hiervoor geschikt te maken.

Klimaatadaptief rivierenlandschap

De verandering van het klimaat vraagt waakzaamheid langs onze rivieren omdat het vaker en meer zal regenen, naast het groeiend watervolume uit het Europese achterland. Na 'Ruimte voor Rivier' is er voldoende hoogwaterbescherming, maar het landschap zal met uiterwaarden en komgronden meer water moeten bergen om wateroverlast in bebouwd gebied te voorkomen. Op hoge zandgronden zijn er juist zorgen over langere perioden van droogte die landbouwgewassen en natuurwaarden aantasten. Het infiltreren

en vasthouden van water is nodig om droge perioden te doorstaan. In balans brengen van teveel of tekort aan water is een majeur vraagstuk voor de kwaliteiten van natuur en landschap. De adaptieve strategie is ook van grote betekenis voor recreatie en toerisme in regio, met nieuwe kansen voor werkgelegenheid in de meer landschappelijke gemeenten.

Groen en water in de wijken

Klimaatverandering geeft ook zorg over wateroverlast en hittestress in bebouwd gebied in onze steden en dorpen. In de kern gaat het om minder verharding en meer groen en water in de openbare ruimte om zo de 'sponswerking' van stad of dorp te vergroten. Het 'ontstenen' van tuinen en het natuurinclusief bouwen met groene daken of verticale geveltuinen zorgen voor een klimaatadaptieve aanpak in wijken en buurten. En versterkt de biodiversiteit van flora en fauna in de stad.

Uitdaging: ruimte voor klimaat en energie

We staan voor de uitdaging om de veerkracht van de regio te vergroten om met de gevolgen van klimaatverandering om te gaan. Wateroverlast, droogte en hittestress vragen om klimaatadaptieve maatregelen: meer groen, meer water, meer landschap. Naast beperking van het energieverbruik is de opwekking en opslag van duurzame energie nodig. Dit vraagt om circulaire energiesystemen met energie uit reststromen maar ook fysieke ruimte, zowel lokaal als regionaal.

regionale koploper veerkrachtige regio

RAS Rijk van Nijmegen en Maas en Waal

De Regionale klimaat Adaptatie Strategie is een voorbeeld van het regionaal handen ineen slaan voor een klimaatbestendige toekomst. De hieruit volgende projecten zoals 'Krachtig Groen Winssen', het efficiënter omgaan met zoetwater in de fruitteelt en het klimaatbestendig maken van bossen in de regio zijn allen koplopers op dit gebied. Intergemeentelijke samenwerking is hiervoor nodig.

Circulariteit van de regio

**Groene
metropoolregio
=
circulaire
regio**

**circulair maken van
onze regio**

Circulariteit van de regio

Circulaire bouw

Het reduceren en hergebruik van afval tot grondstoffen is het kernvraagstuk voor de circulaire economie. De bouwsector is een van die milieubelastende sectoren die veel grondstoffen verbruikt, met een hoge CO₂-uitstoot. De woningbouwopgave van 50.000 à 60.000 nieuwe woningen biedt bijzondere kansen voor duurzame verstedelijking door het sluiten van kringlopen in de bouw. Hiervoor kan gedacht worden aan het oprichten van een regionale grondstoffenbank voor upcycling en hergebruik van materialen. De bouwopgave kan deels in biobased materialen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door 15.000 woningen in CLT-houtbouw uit te voeren. Het houtbouwproces zorgt voor flinke reductie van uitstoot en logistiek en voor een duurzame opslag van CO₂ in hout. Dit alles vraagt ook om een landschappelijke bosbouwstrategie.

Schone energie

Ook in energiegebruik kan onze regio voorop lopen. Met schone mobiliteit door elektrisch rijden, batterij- of waterstoftechnologie, ontwikkeld in de regio zelf. En door gekoppelde warmtenetten tussen industrie en woonwijken.

Productie verduurzamen

Een ander speerpunt in de circulaire economie is het verduurzamen van de maakindustrie om het afval van consumptiegoederen te reduceren en tot hergebruik te brengen. Met name verpakkingsmaterialen en electronica bieden grote kansen om tot minder belasting op milieu en grondstoffen te komen. Ook in andere sectoren zoals de landbouw en de zorg wordt hard gewerkt aan het circulaire maken van hun stofstromen. In de landbouw is groeiende aandacht voor de zogenoemde eiwittransitie: de verschuiving van minder dierlijke naar meer plantaardige consumptie en productie. Ook in de zorgsector is toenemende aandacht voor medisch afval, gebruik van materialen en verpakkingen. Zo ontwikkelt het Radboudumc een plasmavergasser voor al het ziekenhuisafval.

Uitdaging: onze regio circulair maken

Onze regio heeft sterke troefkaarten om in snel tempo tot een circulaire economie te komen. De bouw- en GWW-sector, de mobiliteitssector en diverse producerende sectoren kunnen door nauwe samenwerking met kennisinstellingen en innovatieve bedrijven tot nieuwe businessmodellen komen. Kennis, prototypen en proefopstellingen zetten de regio op de kaart.

regionale koploper circulaire economie

ARN - recycling

incontinentiemateriaal

Het afvalverwerkingsbedrijf ARN in Weurt is een koploper op het gebied van circulaire economie. Het project richt zich op het verwerken van een grote hoeveelheid babyluiers en incontinentieluiers tot nieuwe producten als biogranulaat, biogas en herbruikbare plastics. Deze producten krijgen opnieuw een rol in de (regionale) economie.

Sociaal-maatschappelijke oriëntatie

Vitale en ontspannen regio

**Groene
metropoolregio
=
sociaal
vitaal**

**versterken van de
leefkwaliteit in de regio**

Green walking route Radboud Universiteit, Nijmegen

Vitale en ontspannen regio

Brede welvaart en sociale cohesie

We willen dat iedereen vitaal blijft en kan en mag meedoen in onze hedendaagse samenleving. Gezondheid en zelfredzaamheid zijn wezenlijke voorwaarden en kunnen het verschil maken in wel of niet succesvol participeren. Basisvoorzieningen in de nabije leefomgeving en in de regio zijn belangrijk om prettig te kunnen leven. Dit vraagt om versterking van de leefbaarheid in kleine kernen en naorlogse stadswijken, en om aantrekkelijke stedelijke centra. Die leefbaarheid wordt mede bepaald door betrokkenheid van bewoners op elkaar en op hun wijken en dorpen. Lokale projecten kunnen steunen op regionale kennisuitwisseling en aanhaken op programma's van hogere overheden.

Cultureel klimaat

Een vitale regio is een regio waar onze inwoners vele mogelijkheden hebben voor recreëren en ontspanning in steden, kleine kernen en in het landschap. Hiermee trekken we ook (nieuwe) bezoekers aan. Een regio met een creatief klimaat en een divers cultureel aanbod is immers aantrekkelijker om te wonen, werken of verblijven. Een regio met levendige binnensteden, die zich met winkels, horeca, culturele instellingen en cultureel erfgoed ontwikkelen tot aantrekkelijke verblijfsplekken, tot the place to be.

Landschap en recreatie

Naast de steden voorzien ook de kleine kernen in aantrekkelijke woonmilieus in een groene of dorpse leefomgeving. De beleving van onze bijzondere landschappen ontwikkelt zich van monocultuur en functiescheiding (natuur versus landbouw) naar diversiteit en multifunctionaliteit. Eigenheid en variatie versterken de beleving en de recreatieve kwaliteiten ervan. We willen de bestaande landschapskwaliteiten (stuwwallen, rivierenlandschap, Park Lingezegen) niet alleen behouden maar versterken tot een aantrekkelijke, groene regio. Hiermee versterken we de gezondheid van onze bewoners en bezoekers, met een landschap dat uitnodigt tot bewegen en het decor is voor de ontwikkeling van topsport, bijvoorbeeld met het Nationaal Sportcentrum Papendal.

Uitdaging: leefkwaliteit versterken

Deze regio onderscheidt zich met haar leefkwaliteit. Er is een goede balans tussen levendigheid en een ontspannen leefomgeving. Vanuit onze historie hebben we een divers cultureel profiel met attractiepunten en voorzieningen in steden, kernen en landschappen. Bij de groei van onze regio hoort ook de versterking van dit cultuurprofiel: versterking van de leefkwaliteit door sociale cohesie, nabije voorzieningen, het culturele klimaat en de recreatieve kwaliteit van het landschap. Een vitale regio om trots op te zijn.

regionale koploper sociaal vitaal

BuurtGroenBedrijf

Dit sociale wijkbedrijf is een koploper wat betreft sociale inclusiviteit én ontspannen leefomgeving. De bewoners van het Spijkerkwartier in Arnhem hebben zelf regie genomen over het groenbeheer in de wijk. Ze hebben een BuurtGroenbedrijf opgericht met als doel om de wijk groen en klimaatbestendig te maken. Werkzoekende buurtbewoners vinden een nieuwe arbeidsplaats in dit bedrijf.

Synergiepark Innofase, Duiven

Meest duurzaam festival Framed

Buurtmobiel, Beuningen

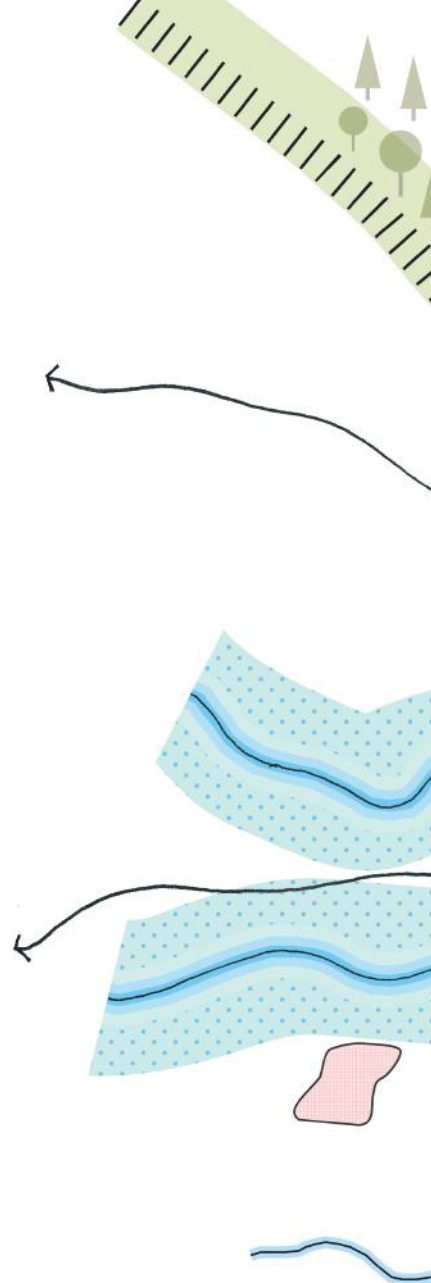

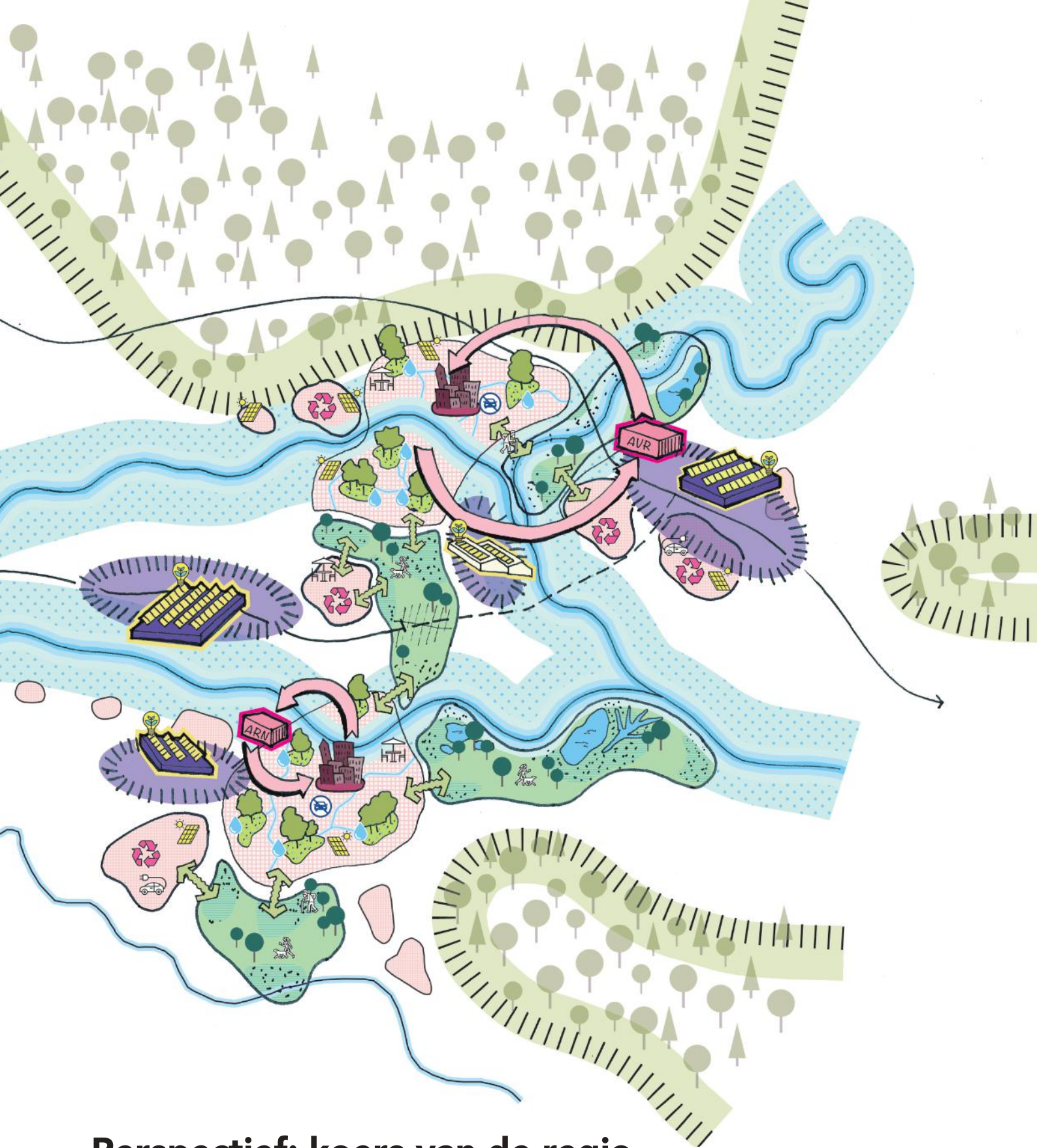
DAR - Recyclen van gescheiden huishoudelijk afval

Ruimte voor de rivier, Nijmegen

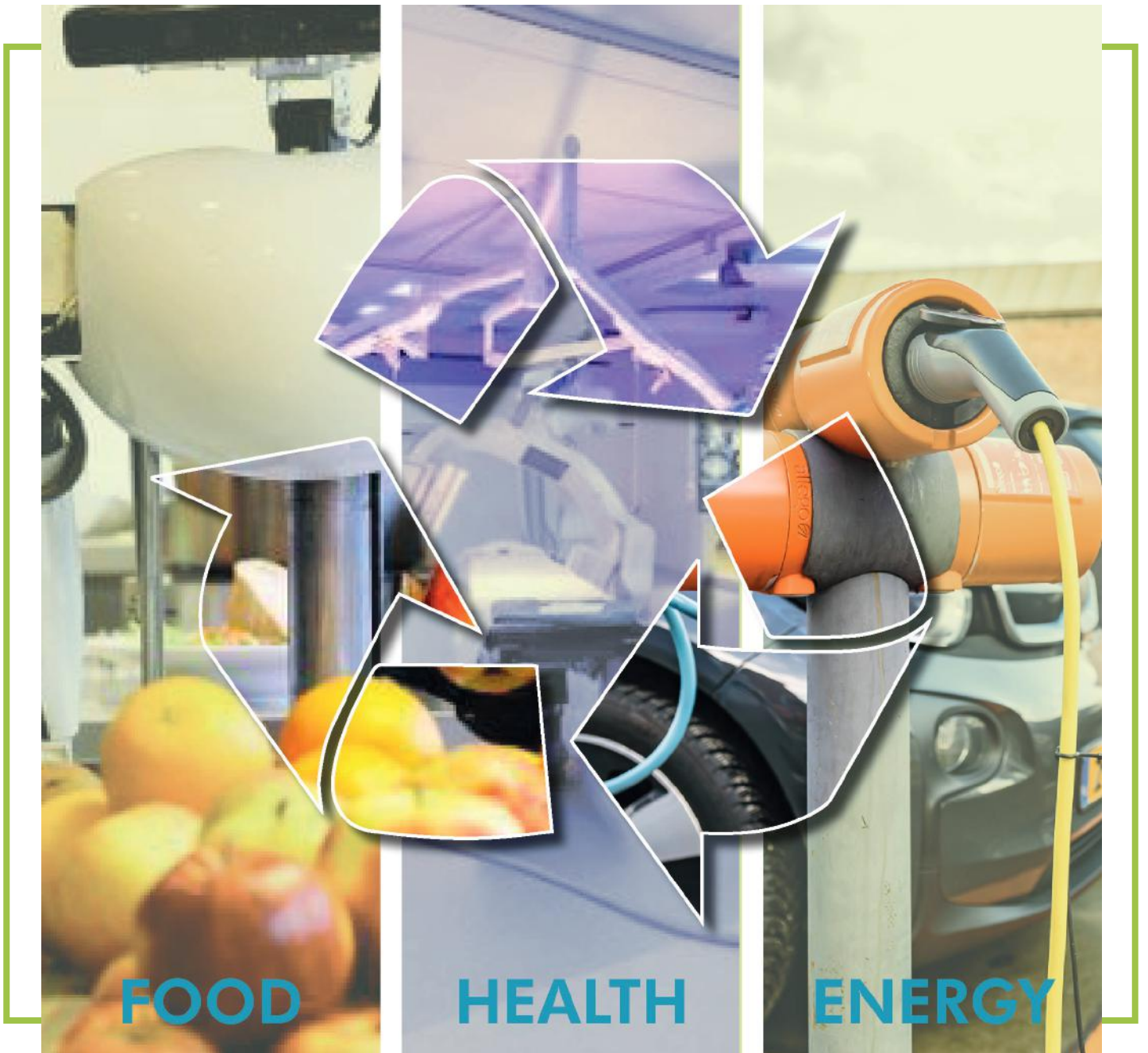
regionale koplopers

Perspectief: koers van de regio

De koers van de regio is gericht op een bestendige, volhoudbare groei naar de toekomst. Ons perspectief is duurzame groei zonder afval, uitval of afwenteling naar andere gebieden of groepen. Een duurzame groei waarmee we de ontspannen leefkwaliteit van onze regio versterken. Dit vraagt inspanningen om onze regio veerkrachtig te maken in duurzame energie, water, vergroening en klimaatadaptief landschap. Het vraagt om een sterke circulaire regio waarin we verschillende stofstromen weten te sluiten in kringlopen. Het vraagt bovendien om inspanningen om te blijven investeren in het sociale en culturele klimaat om onze regio vitaal en gezond te houden voor bewoners en bezoekers.

5

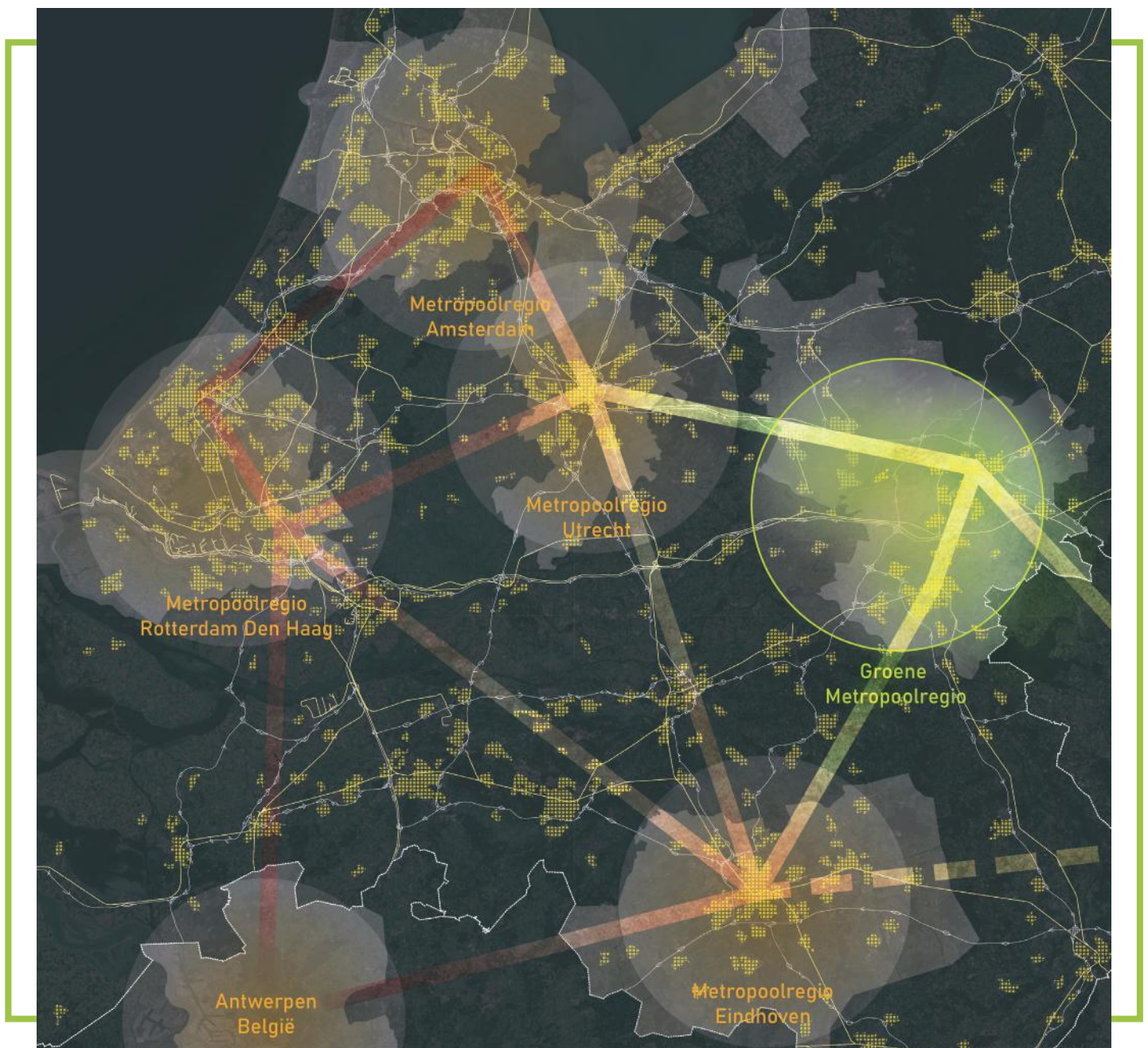
Wat is onze stip op de horizon?

5. ambitie: groene metropoolregio

Als regio koesteren we een stevige ambitie: samen doorgroeien naar een metropoolregio! Een groene metropoolregio van internationale betekenis. Als dé circulaire topregio van ons land en van Europa. Zichtbaar als topregio in energy, food, health & hightech. Waarin we circulair worden in alle facetten van de leefomgeving, en zo hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.

Hoe willen we ons (inter)nationaal positioneren?

Positionering: naar een metropoolregio!

Een toekomst als groene metropoolregio

Positionering: naar een metropoolregio!

Samen groene metropoolregio

Als regio willen we een belangrijke rol spelen in het speelveld van stedelijke regio's in (inter)nationaal verband. De grote stedelijke netwerken in ons land gebruiken de aanduiding 'metropoolregio'. Metropoolregio's in ons land zijn de stuwende krachten voor onze economie. Het zijn brandpunten van innovatie en creativiteit in economie, technologie en cultuur. Bij de metropoolregio's Amsterdam, Rotterdam Den Haag, Utrecht en Brainport Eindhoven hoort ook de regio Arnhem-Nijmegen. Wij kiezen wél voor een specifieke positie als groene metropoolregio. We versterken hiermee onze eigen kracht: een stevige focus op energy, food, health & hightech met hierbij de ambitie om ons te onderscheiden als een groene regio met een relatief meer ontspannen leefkwaliteit.

Met topspelers en assets in huis...

Hiervoor hebben we als metropoolregio al het nodige in huis. Onze universiteiten en hogescholen zijn topspelers op gebied van onderzoek en onderwijs. Met een groeiende onderlinge samenwerking. Deze kennisinstellingen staan in een breed netwerk van internationale bedrijven en aantrekkelijke campussen. Ondersteund door goede OV-verbindingen met de Zuidas en Schiphol, alsmede de ICE naar Düsseldorf en Frankfurt. Met Arnhem en Nijmegen als

stedelijke knooppunten, gekoppeld aan prettige binnensteden en aantrekkelijk wonen in de dorpen. Het landschap van rivieren en stuwwallen is onze drager voor een aantrekkelijk internationaal vestigingsklimaat. Rijn, Waal, Maas en IJssel bepalen de structuur van ons gebied en vormen samen de 'kraan' van de Nederlandse delta. Naast de nationale parken realiseren we bijzondere groenblauwe projecten. Gekoppeld aan het regionaal netwerk van wandel- en (snel)fietsroutes versterkt dit het groene karakter van onze metropoolregio.

Naar het hoogste niveau

Er is weinig voor nodig om deze (inter)nationale assets, en hiermee onze regio te ontwikkelen tot een metropoolregio. Met dat beetje extra bestaat ons land niet uit vier, maar uit vijf metropoolregio's. Het zijn niet alleen de metropoolregio's in de Randstad en Eindhoven die het verschil maken. In centraal Nederland groeit een stedelijke ring van metropoolregio's. Met onze regio als nieuwste kroonjuweel op het hoogste niveau: een groene metropoolregio met directe relaties naar Utrecht en Brainport Eindhoven. Met een groeiende grensoverschrijdende kracht naar het Ruhrgebied en Düsseldorf. Een groene metropoolregio in (inter)nationale netwerken. Een metropoolregio die zich kan meten met andere metropoolregio's.

regionale koploper groene metropoolregio

Europese Green Deal

De Europese Green Deal is een goed voorbeeld van een internationaal beleids- en investeringsprogramma waarvan de regio Arnhem-Nijmegen als de groene metropoolregio kan profiteren. Met deze Green Deal kan de metropoolregio inspelen op de duurzaamheidsdoelen van Rijk en Europa op energie, klimaat en circulariteit, en zo onze eigen ambities omzetten in investeringsprojecten.

Hoe willen we ons (inter)nationaal presenteren?

Profilering: naar een circulaire topregio!

Meest duurzaam bedrijventerrein 2019 - IPKW

Hoe willen we ons (inter)nationaal presenteren?

Profilering: naar een circulaire topregio!

De regio circulair maken

De groene metropoolregio wil zich onderscheiden als dé circulaire topregio in 2050. De regio gonst en bruist van bijzondere circulaire projecten, die nu worden uitgevoerd. We zetten stevig in op energy, food, health & hightech als trekkers voor de bredere economie waar deze speerpunten op steunen. Maar wij willen meer dan een circulaire economie. Wij willen next level: naar een circulaire leefomgeving van steden, dorpen en landelijk gebied. Wij willen een complete circulaire ontwikkeling van de regio, in al haar facetten! Niet alleen economisch, maar ook ruimtelijk, sociaal en cultureel.

Circulariteit groeit en bloeit...

Het is geen toeval dat onze regio in de prijzen is gevallen als de beste circulaire regio van Nederland. Of dat Nijmegen zich in 2018 European Green Capital mocht noemen. Daar hebben wij de afgelopen jaren hard aan gewerkt. In onze regio's zijn inmiddels talloze voorbeelden te vinden van circulaire projecten. Maar deze zijn vaak nog kleinschalig, lokaal en incidenteel. Dat is ook de waarde: door te doen en te experimenteren leren we verder. Dit leidt tot sterke innovaties.

Naar een verbrede, structurele aanpak

Een circulaire regio volstaat niet met hergebruik van grondstoffen: we kiezen een structurele aanpak van circulariteit en duurzaamheid. Met samenhang in de regio, gericht op het opschalen en versnellen van succesvolle initiatieven. Om cross-sectorale samenwerking, nieuwe financieringsvormen en het slechten van wettelijke belemmeringen. Circulariteit is voor ons het sluiten van alle kringlopen in de regio door geen negatieve effecten meer af te wentelen, niet op milieu en leefomgeving en ook niet op de sociaal-economische opgaven van werkloosheid, sociale inclusie en de zorgvraag.

Een circulaire topregio in 2050!

Als metropoolregio willen we verder, het is niet alleen de economie. We willen circulariteit verbreden naar andere facetten van de leefomgeving. Naar circulaire vormen van mobiliteit, naar circulaire verstedelijking, naar circulaire landbouw, watermanagement, naar circulaire landschapsbouw. Met koppelingen en cross-overs hiertussen op niveau van de metropoolregio. Dit is een majeure opgave van (inter)nationaal belang. Een opgave waarop onze metropoolregio zich wil onderscheiden ten opzichte van regio's die 'circulariteit' smal interpreteren. Zo groeien wij uit tot dé circulaire topregio in 2050!

regionale koploper circulaire topregio

Beste circulaire regio 2018

In 2018 werd onze regio al uitgeroepen tot meest circulaire regio van Nederland. De winst van deze prijs is voor een groot deel gebaseerd op het zelforganiserend vermogen van de inwoners en het bedrijfsleven in de regio om werk te maken van circulariteit. Dat is nog eens bevestigd door de prijs die IndustriePark Kleefse Waard (IPKW) in 2019 won als beste circulaire werklocatie van ons land.

Hoe willen we regionaal samenwerken?

In balans: naar een ontspannen groeiregio

Binnenstad Arnhem: balans tussen winkels, voorzieningen, wonen, cultuur, erfgoed en groen en water

Hoe willen we regionaal samenwerken?

In balans: naar een ontspannen groeiregio

Gezamenlijk profiel en inspiratie

Een eenduidige profilering van de regio is een gezamenlijk belang en straalt uit naar alle deelgebieden, alle gemeenten en alle sectoren. Met de profilering als groene metropoolregio en circulaire topregio in brede zin zetten wij onszelf gezamenlijk en eendrachtig in de etalage voor samenwerking met provincie, Rijk, Europa en maatschappelijke partners. Alle regio's zoeken aansluiting op de thema's van duurzaamheid en circulariteit. Wij onderscheiden ons door een daadkrachtige, opgavegerichte aanpak met een brede definitie van circulariteit. Circulariteit is een werkwijze, een aspect van al ons handelen en een inspiratiebron waarbij ieder initiatief van lokaal tot internationaal kan aanhaken. Het profiel van de groene, circulaire metropoolregio is een sociale, economische én ruimtelijke opgave tegelijk.

Een ontspannen, groene groei

Wij zien onszelf als een stedelijk netwerk op nationale schaal, maar willen ons in dat gezelschap blijvend onderscheiden als een groene regio met een meer ontspannen leefkwaliteit. Wij stellen ons ten doel om in 2050 een circulaire metropoolregio te zijn. Circulair niet alleen als in hergebruik van grondstoffen en herwinbare energie. Voor ons is circulariteit het algemene principe om

geen negatieve gevolgen af te wentelen naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden. Het gaat ons om inclusief denken, waarin alle mensen mee doen en we ons leven duurzaam inrichten zodat de kwaliteiten van ons gebied behouden blijven voor de toekomstige generaties.

Balans in het stedelijk netwerk

Wij zien onszelf als een stedelijk netwerk op (inter)nationale schaal; als een volwaardige metropoolregio tussen de andere metropoolregio's. Deze ambitie maakt dat in ons strategisch perspectief alle kwaliteiten van onze regio even onmisbaar zijn. Groen en rood, blauw en grijs, de balans daartussen is onze kwaliteit. Hiervoor zijn alle elementen van het stedelijk netwerk even belangrijk. Landschap, steden en dorpen zijn met elkaar verweven. De steden kunnen niet zonder de dorpen. De dorpen kunnen niet zonder de steden. Het gaat niet om een rangorde van functies, maar om de combinatie ervan. Dat bepaalt de kracht van ons stedelijk netwerk. We hebben allemaal onze eigen kwaliteiten en ons eigen karakter, maar we maken ook allemaal samen ons stedelijk netwerk. Een krachtig stedelijk netwerk in balans, waar we deel van uit maken, waar we aan bijdragen, en waar onze inwoners, ondernemers en bezoekers van profiteren. Dát is de groene metropoolregio!

regionale koploper ontspannen groeiregio

Woondeal regio

Arnhem Nijmegen

De regionale Woondeal is een voorbeeld voor de samenwerking tussen regio, provincie en het Rijk op de woningbouwopgave van 50.000 à 60.000 woningen waar we tot 2040 voor staan. In de uitwerking van de Woondeal staat de balans tussen groei en leefkwaliteit centraal: het bijbouwen van voldoende (betaalbare) woningen en het versterken van het groene ontspannen profiel.

Colofon

Deze visie op de regio Arnhem-Nijmegen is onderdeel van het proces voor versterking van de regionale samenwerking. Gekoppeld aan deze visie zijn een regionale agenda en een bedrijfsplan voor governance en werkwijze ontwikkeld.

Deze visie is ontwikkeld door de stuurgroep Regionale versterking:

Stuurgroep

Hubert Bruls
Nick Derks
Sylvia Fleuren
Ahmed Marcouch
Lucien van Riswijk
Jasper Verstand
Helga Witjes
Arne van Hout
Jan Herman de Baas
Henk van den Berg

burgemeester gemeente Nijmegen
wethouder gemeente Wijchen
wethouder gemeente Berg en Dal
burgemeester gemeente Arnhem
burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
wethouder gemeente Renkum
wethouder gemeente Lingewaard
gemeentesecretaris Nijmegen, Kring Gemeentesecretarissen
kwartiermaker Versterking regionale samenwerking
secretaris Regio Arnhem-Nijmegen (secretaris)

Ondersteund door een projectteam, bestaande uit medewerkers van gemeenten uit alle delen van de regio. In verschillende werkbijeenkomsten zijn vele ambtelijke deskundigen van de 18 gemeenten, de regiocoördinatoren en deskundigen van de provincie Gelderland intensief betrokken bij het opstellen van de visie op de regio Arnhem-Nijmegen.

Uitvoering

UUM | Unlimited Urban Management – www.uum.nl
Edwin van Uum
Mathijs Dielissen
Jana van Hummel
Koën Vermeulen

procesmanager / planoloog
planoloog en landschapsontwerper
ontwerper stedenbouw en landschap
stedenbouwkundige

Gemeenschappelijke regeling

Regio Arnhem-Nijmegen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

overwegende dat:

- zij op 1 juli 2015 een Gemeenschappelijk orgaan Arnhem-Nijmegen City Region zijn aangegaan om - na opheffing van de Stadsregio Arnhem-Nijmegen als WGR+ regio - regionaal samen te werken op de terreinen duurzaamheid, economie, mobiliteit en wonen;
- zij in het voorjaar van 2019 een initiatief hebben genomen om na te denken over versterking van de regionale samenwerking;
- die versterking nodig is vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven, en transparantie en democratische legitimatie;
- zij op 21 januari 2020 ermee hebben ingestemd dat de contourennotitie met daarin de contouren van een vernieuwde samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen wordt gebruikt voor de uitwerking van de definitieve voorstellen;
- de raden input hebben geleverd aan de contouren voor de vernieuwde samenwerking van de regio Arnhem-Nijmegen;
- de regio met de grote diversiteit van culturen, landschappen, steden en dorpen ook een sterk samenhangend netwerk is van steden en ommeland;
- de regio het grootste verstedelijkt gebied buiten de Randstad en een modern kennisintensief gebied is, met als topsectoren Health & Hightech, Food en Energy;
- de regio voor de uitdaging staat hoe om te gaan met groei, zodat het een balans kan behouden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit, waartoe in 2018 een aanzet is gegeven met het document 'Gezonde Groei';
- de regio op termijn een energieneutrale, circulaire regio wil zijn, waarbij circulariteit een aspect is van al het handelen van de regio en een inspiratiebron -waar ieder initiatief - van lokaal tot internationaal - bij kan aanhaken;
- de regio zich wil profileren als regio om zich zo gezamenlijk en eendrachtig in de etalage te zetten voor samenwerking met Provincie, Rijk, Europa en maatschappelijke partners;
- de opgaven waar de regio voor staat vragen om een (meer) uitvoeringsgericht samenwerkingsverband met als kernwaarden transparantie, robuustheid, flexibiliteit en slagkracht;
- voor succesvolle samenwerking in de regionale opgaven een basis nodig is die de samenwerking faciliteert en de opgaven ondersteunt, zodat er een helder aanspreekpunt is, de regio aanwezig is in lobbycircuits en op de hoogte is van nieuwe ontwikkelingen waarop kan worden ingesprongen, er regionale bijeenkomsten kunnen worden georganiseerd, en de opgaven kunnen worden voorbereid en onderling afgestemd;
- voor deze faciliterende en coördinerende taken een basisvoorziening nodig is in de vorm van een regiobestuur met een compact regiobureau.

gelet op:

de Wet gemeenschappelijke regelingen;

de toestemming van de respectievelijke gemeenteraden op grond van artikel 1, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten

de navolgende gemeenschappelijke regeling te treffen:

Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem–Nijmegen

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. colleges: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten;
 - b. gemeenten: de deelnemende gemeenten;
 - c. raden: de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten;
 - d. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen;
 - e. regeling: onderhavige gemeenschappelijke regeling;
 - f. opgave: een in de regionale agenda opgenomen opgave gericht op ruimtelijke ontwikkeling en sociaaleconomische ontwikkeling op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn en waar elke gemeente aan kan deelnemen;
 - g. regionale agenda: de jaarlijks vast te stellen verzameling van opgaven;
 - h. netwerkdirectie: de gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeenten en de regiodirecteur.
2. Begrippen die in lid 1 van dit artikel niet zijn gedefinieerd, hebben de betekenis zoals de wet hieraan geeft.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de wet, genaamd 'Regio Arnhem–Nijmegen'.
2. Het openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en is statutair gevestigd in Elst (gemeente Overbetuwe).

Artikel 3 Bestuursorganen

1. De Regio Arnhem–Nijmegen kent, onverminderd de mogelijkheid tot het instellen van commissies, de volgende bestuursorganen:
 - a. het algemeen bestuur;
 - b. het dagelijks bestuur;
 - c. de voorzitter.

Hoofstuk 2 Belangen, taken en bevoegdheden

Artikel 4 Belangen

De regeling wordt getroffen om de positie van de Regio Arnhem–Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – te bewerkstelligen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

Artikel 5 Taken

1. De Regio Arnhem–Nijmegen heeft de volgende taken:
 - a. het bevorderen en faciliteren van de samenwerking op majeure maatschappelijke thema's en opgaven die de gemeenten niet alleen en binnen hun gemeentegrenzen op zich kunnen nemen, en/of waarvoor mogelijkheden liggen om externe middelen te werven;

- b. het voorbereiden en vastleggen van de regionale agenda bestaande uit opgaven gericht op ruimtelijke ontwikkeling en sociaaleconomische ontwikkeling op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn;
- c. het inspireren en stimuleren van de gemeenten en samenwerkingspartners om deel te nemen en bij te dragen aan de opgaven uit de regionale agenda;
- d. het regisseren van de uitvoering en monitoren van de opgaven uit de regionale agenda;
- e. het positioneren en profileren van de regio, en het behartigen van de belangen van de regio op interregionaal, nationaal en internationaal niveau in partnerschap met andere overheden, bedrijven en maatschappelijke partners;
- f. het signaleren van en inspelen op ontwikkelingen die van meerwaarde zijn voor de regio;
- g. het faciliteren van overleg, kennisdeling en ontmoeting in de regio.

Artikel 6 Bevoegdheden

1. De gemeenten dragen geen bevoegdheden over aan de Regio Arnhem–Nijmegen, met uitzondering van de bevoegdheid van de colleges om een subsidie te verstrekken aan de Stichting The Economic Board.
2. De gemeenten verlenen ieder afzonderlijk de mandaten, volmachten en machtigingen aan de Regio Arnhem–Nijmegen.
3. De Regio Arnhem–Nijmegen is behoudens instemming van de gemeenten niet bevoegd tot:
 - a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
 - b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
 - c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
 - d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
 - e. commerciële dienstverlening aan private partijen.

Hoofdstuk 3 Het algemeen bestuur

Artikel 7 Samenstelling algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur bestaat uit leden van de deelnemende gemeenten, de voorzitter inbegrepen.
2. Ieder college wijst uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur aan, alsmede diens plaatsvervanger.
3. Een lid van het algemeen bestuur heeft zitting in het algemeen bestuur gedurende dezelfde periode als de zittingsduur van het college die het vertegenwoordigt. Indien het lid in de nieuwe zittingsperiode opnieuw deel uitmaakt van het college kan hij terstond opnieuw worden aangewezen als lid van het algemeen bestuur.
4. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt zodra een lid ophoudt burgemeester of wethouder van de vertegenwoordigde gemeente te zijn.

Artikel 8 Vergaderingen

1. Besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
2. Leden van het algemeen bestuur hebben een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente.
3. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel:

Tot 20.000 inwoners:	1 stemmen
20.000–49.999 inwoners:	2 stemmen
50.000–99.999 inwoners:	3 stemmen
Meer dan 100.000 inwoners:	4 stemmen
4. In afwijking van het eerste lid worden besluiten omtrent de begroting en jaarrekening genomen met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een

besluit is aangenomen indien de meerderheid van stemmen ook de meerderheid van de inwoners van de regio vertegenwoordigt.

5. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar onverminderd artikel 22, vierde en vijfde lid, van de wet.
6. Het algemeen bestuur vergadert tenminste zesmaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt of ten minste vier leden van het algemeen bestuur daarom verzoeken.
7. De directeur van het regiobureau neemt deel aan de vergaderingen van het algemeen bestuur. De directeur heeft uitsluitend een adviserende rol.
8. Voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kunnen door het algemeen bestuur anderen, waaronder bestuurlijk vertegenwoordigers van de Provincie Gelderland, onderwijsinstellingen, ondernemers en andere maatschappelijke instellingen als adviseur worden uitgenodigd. Zij kunnen aan de beraadslaging deelnemen.
9. Bestuurlijk opdrachtgevers van een opgave zijn in ieder geval agendalid van het algemeen bestuur.

Artikel 9 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur

1. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, alsmede alle bevoegdheden die voorts bij of krachtens deze regeling aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.
2. Het algemeen bestuur is in ieder geval bevoegd tot:
 - a. voorbereiden van opgaven voor de regionale agenda, inclusief het anticiperen en inspelen op actuele zaken en initiatieven van raden t.a.v. nieuwe opgaven;
 - b. het vaststellen van de regionale agenda waarvan de opgaven deel uitmaken;
 - c. het benoemen van de bestuurlijke opdrachtgevers in de opgaven;

- d. het bewaken, monitoren, coördineren van de inhoudelijke opgaven;
 - e. het vaststellen van de begroting en de jaarrekening;
 - f. het faciliteren van de samenwerking.
3. Het algemeen bestuur is bevoegd te besluiten tot het oprichten van of deelnemen in stichtingen, vennootschappen, en coöperatieve en andere verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en de bevoegdheden van de Regio Arnhem–Nijmegen dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of het beëindigen van de deelneming. De raden worden vooraf in de gelegenheid gesteld hun wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
4. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur of een bestuurscommissie bevoegdheden overdragen met uitzondering van de bevoegdheid tot:
- a. het vaststellen van de regionale agenda;
 - b. het vaststellen en wijzigen van de begroting;
 - c. het vaststellen en wijzigen van de deelbegrotingen (per opgave);
 - d. het vaststellen van de jaarrekening;
 - e. het vaststellen van de deelrekeningen (per opgave);
 - f. het vaststellen van verordeningen;
 - g. het instellen van bestuurscommissies;
 - h. het oprichten van, deelnemen aan of ontbinden van rechtspersonen zoals bedoeld in artikel 9, derde lid, van deze regeling.

Hoofdstuk 4 Dagelijks bestuur

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden, door en uit het algemeen bestuur gekozen. Hierbij is in ieder geval één lid van het dagelijks bestuur afkomstig van de gemeente Arnhem of Nijmegen.

2. Een lid van het dagelijks bestuur treedt af op de dag waarop hij ophoudt lid te zijn van het algemeen bestuur. Het lid kan, indien hij opnieuw is aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.
3. De directeur van het regiobureau neemt deel aan de vergaderingen van het dagelijks bestuur. De directeur heeft uitsluitend een adviserende rol.

Artikel 11 Vergaderingen

1. Besluiten van het dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
2. Elk lid heeft één stem.
3. Vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.
4. De besluitenlijst van het dagelijks bestuur wordt toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur.
5. Het dagelijks bestuur vergadert tenminste zesmaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of één van de bestuursleden daarom verzoekt.

Artikel 12 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot:
 - a. het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
 - b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
 - c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
 - d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 31a van de wet;
 - e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief

beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.

2. Het dagelijks bestuur neemt, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, alle conservatoire maatregelen en doet wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit.

Hoofdstuk 5 Voorzitter

Artikel 13 Voorzitter

1. De voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen, evenals zijn plaatsvervanger.
2. Bij afwezigheid wordt de voorzitter vervangen door zijn plaatsvervanger.

Artikel 14 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

1. De voorzitter bevordert een goede behartiging van de zaken van de Regio Arnhem–Nijmegen. De voorzitter is binnen de gestelde kaders het gezicht naar buiten.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
3. De voorzitter tekent de stukken, die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan. De stukken worden medeondertekend door de directeur.
4. Het dagelijks bestuur kan besluiten de ondertekening van de stukken die van de Regio Arnhem–Nijmegen uitgaan op te dragen aan een ander lid van dit bestuur, aan de directeur, genoemd in artikel 24 van deze regeling, of aan een andere medewerker van de Regio Arnhem–Nijmegen.
5. De voorzitter vertegenwoordigt de Regio Arnhem–Nijmegen in en buiten rechte. Hij kan deze vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon.

Hoofdstuk 6 Commissies

Artikel 15 Commissies van advies

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen, zulks met inachtneming van artikel 24 van de wet.
2. Het algemeen bestuur stelt in ieder geval een regioagendacommissie in.
3. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van de in dit artikel bedoelde commissies.

Artikel 16 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan een bestuurscommissie instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen en het uitvoering geven aan taken en bevoegdheden, voor zover deze niet zijn voorbehouden aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
3. Het algemeen bestuur regelt, met inachtneming van artikel 25 van de wet, hun bevoegdheden en samenstelling.

Hoofdstuk 7 Verantwoordings- en informatieplicht

Artikel 17 Het dagelijks bestuur en de voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur

1. Het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk, zijn aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd over het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur, wanneer dit bestuur of één of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.

4. Een lid van het dagelijks bestuur kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 18 Het algemeen bestuur en dagelijks bestuur ten opzichte van de raden

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de bestuurscommissies geven aan de raden van de gemeenten ongevroegd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de bestuurscommissies verstrekken aan de raden van de gemeenten alle inlichtingen die door één of meer leden van die raden worden verlangd.
3. Het reglement van orde van het algemeen bestuur bevat bepalingen van de wijze waarop deze inlichtingen worden verstrekt.

Artikel 19 De leden van het algemeen bestuur ten opzichte van de colleges

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft het college dat dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 en artikel 18 van de wet alle inlichtingen, die door het college of door één of meer leden van het college worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is het college dat dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 en artikel 18 van de wet verantwoordig verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van dat college aangegeven wijze.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan door het college die hem heeft aangewezen worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van het college niet meer bezit.

Artikel 20 De leden van het algemeen bestuur ten opzichte van de raden

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad met inachtneming van artikel 16 en artikel 19 van de wet alle inlichtingen, die door de raad of door één of meer leden van de raad worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is de raad met inachtneming van artikel 16 en artikel 19 van de wet verantwoordelijk verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.

Hoofdstuk 8 Reglement van orde

Artikel 21 Reglement van orde algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur stelt met inachtneming van de artikelen 22 en 23 van de wet voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.
2. In het reglement van orde worden onder meer regels gegeven omtrent de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording als bedoeld in de artikelen 17 tot en met 20 van deze regeling.

Artikel 22 Reglement van orde dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vast, dat aan het algemeen bestuur wordt overgelegd.

Hoofdstuk 9 De organisatie

Artikel 23 Regiobureau

1. Er is een regiobureau met aan het hoofd een directeur.
2. De directeur zorgt voor een juiste taakvervulling van het regiobureau.
3. Op het personeel van het regiobureau is de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties van toepassing.

Artikel 24 Directeur

1. Het dagelijks bestuur beslist over het aangaan, schorsen en beëindiging van de arbeidsovereenkomst met de directeur en stelt zijn/haar taken en bevoegdheden vast. De directeur wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het dagelijks bestuur te bepalen wijze.
2. De directeur is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter in alles, dat de hun opgedragen taak aangaat, behulpzaam.
3. Door de directeur worden alle stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan medeondertekend.
4. Het algemeen bestuur kan voor de directeur een instructie vaststellen.

Artikel 25 Klachten

De gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen is bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 26 Archief

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de gemeenschappelijke regeling en haar organen, met inachtneming van het bepaalde in de Archiefwet 1995.
2. Ter uitvoering van het in het eerste lid bepaalde, stelt het algemeen bestuur een archiefverordening vast, die aan Gedeputeerde Staten wordt verzonden.
3. De kosten, verbonden aan de uitoefening van de in het eerste lid bedoelde zorg, komen ten laste van de Regio Arnhem-Nijmegen.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid, en artikel 13, eerste lid, van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarplaats en een e-depot aan.
5. De directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de gemeenschappelijke regeling en haar organen, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats of het e-depot.

6. Ten aanzien van de in het vorige lid genoemde archiefbescheiden is, onder de bevelen van het dagelijks bestuur, de archivaris belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Archiefwet 1995. Met betrekking tot dit toezicht bevat de verordening als bedoeld in het tweede lid de nodige bepalingen.
7. De archivaris wordt door het dagelijks bestuur aangewezen.

Hoofdstuk 10 Regionale opgaven

Artikel 27 Regionale opgaven

1. De raden besluiten na aanbieding van de door het algemeen bestuur vastgestelde regionale agenda over deelname aan een opgave. Per opgave wordt een opgave overeenkomst afgesloten tussen de Regio Arnhem–Nijmegen en de deelnemende gemeenten.
2. Een opgave overeenkomst bevat in ieder geval:
 - a. een omschrijving van de opgave, het doel en de toegevoegde waarde voor de inwoners;
 - b. een begroting, met de van toepassing zijnde kostenverdeelsleutel;
 - c. de door de gemeente te leveren ambtelijke capaciteit;
3. Als een gemeente niet deelneemt aan een opgave vrijwaren de gemeenten die wel deelnemen aan de betreffende opgave, deze gemeente voor kosten en risico's die aan de opgave zijn verbonden of daaruit voortvloeien.
4. Het algemeen bestuur stelt voorwaarden vast met betrekking tot het deelnemen aan een reeds gestarte opgave en het beëindigen van deelnemen aan een opgave.
5. De directeur stemt in de netwerkdirectie de invulling van ambtelijke capaciteit voor de opgaven af.

Hoofdstuk 11 Financiën

Artikel 28 Financiële organisatie

1. De begroting, begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag worden ingericht overeenkomstig de bij of krachtens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gestelde regelingen.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. Artikel 212 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.
3. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst. Artikel 213 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
2. Als algemene kostenverdeelsleutel heeft te gelden een kostenverdeling naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten, op basis van de meest recente CBS-cijfers.
3. De kostenverdeelsleutel voor een opgave wordt bepaald in de desbetreffende opgave. Hierbij wordt als uitgangspunt genomen een kostenverdeling naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers. Hiervan kan bij uitzondering voor een opgave worden afgeweken.
4. De gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks op 15 januari en op 15 juli telkens de helft van de in lid 1 bedoelde bijdrage.
5. De gemeenten dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen, onverminderd het bepaalde in artikel 27, derde lid, van deze regeling.

Artikel 30 Begroting

1. De begroting van de Regio Arnhem–Nijmegen bestaat uit een algemeen geconsolideerd deel voor de taken, zoals bedoeld in artikel 5 van deze regeling, en uit modulaire deelbegrotingen per afzonderlijke opgave. Naast de ontwerpbegroting bevat ook de contouren van de opgave in de regionale agenda.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april een ontwerpbegroting van de Regio Arnhem–Nijmegen alsmede de contouren van de opgave in de regionale agenda, voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld.
4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen de in artikel 35, eerste lid, van de wet genoemde termijn, bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. Het algemeen bestuur stelt de begroting tijdig vast.
6. Terstond na de vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die ter zake bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór de in artikel 34 van de wet genoemde termijn aan Gedeputeerde Staten.
8. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens die wijzigingen die niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.

Artikel 31 Jaarrekening

1. De jaarrekening van de Regio Arnhem–Nijmegen bestaat uit een algemeen deel, de geconsolideerde jaarrekening en de deexploitaties van de verschillende opgaven.
2. Het dagelijks bestuur biedt de voorlopige rekening over het afgelopen jaar en het jaarverslag, daarbij gevoegd de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 213, derde lid van de Gemeentewet en het verslag van bevindingen, bedoeld in artikel 213, vierde lid van de Gemeentewet, jaarlijks vóór de termijn genoemd in artikel 34b van de wet, ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan onder gelijktijdige toezending aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. De raden van de gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de rekening naar voren brengen. Hierbij geldt dezelfde termijn als de termijn genoemd in artikel 30, lid 4, van deze regeling. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de jaarrekening, zoals deze bij het algemeen bestuur wordt aangeboden.
4. Het algemeen bestuur stelt de rekening vast vóór 15 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
5. Zij wordt binnen twee weken, doch in ieder geval vóór 15 juli, met alle bijbehorende stukken en het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten aangeboden.
6. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
7. In de geconsolideerde jaarrekening wordt als bijlage de deexploitaties van de opgaven opgenomen. Per deexploitatie wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen, berekend op de wijze zoals omschreven in artikel 29, lid 3, van deze regeling.
8. Bij vaststelling van de jaarrekening vloeit een positief saldo naar rato terug naar de deelnemende gemeente, tenzij de vastgestelde maximale algemene reserve van € 100.000 nog niet bereikt is. Een negatief saldo wordt naar rato bijgestort door de deelnemende gemeenten.

Hoofdstuk 15 Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 32 Wijziging en opheffing

1. De regeling kan worden gewijzigd bij daartoe strekkend besluit van de colleges van tweederde van het aantal gemeenten, met in achtneming van artikel 1 van de wet.
2. Elke gemeente en het algemeen bestuur is bevoegd een wijziging in de regeling aan de besturen van de gemeenten in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van het algemeen bestuur toe aan de besturen van de gemeenten.
3. Onder wijziging van de regeling wordt mede verstaan opheffing alsmede het toetreden tot en het uittreden van de regeling.

Artikel 33 Toetreding en uittreding

1. Een gemeente kan toe- of uittreden krachtens daartoe strekkende besluiten van haar college en raad.
2. De uittreding gaat in één jaar na het verstrijken van het jaar waarin het besluit tot uittreding is genomen.
3. De toetreding gaat in met ingang van de eerste dag van de maand, volgende op die waarin de regeling aan Gedeputeerde Staten is toegezonden.
4. Het algemeen bestuur stelt richtlijnen vast voor toe- of uittreding. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toe- of uittreding.
5. Bij een gemeentelijke herindeling van één of meerdere gemeenten zoals bedoeld in de wet algemene regels herindeling kan het algemeen bestuur besluiten om een termijn vast te stellen die afwijkt van de in lid 2 genoemde termijn. Rechten en verplichtingen van de uittredende gemeente – voor herindeling – jegens de Regio Arnhem–Nijmegen, blijven gelden voor de toetredende gemeente na herindeling.

Artikel 34 Liquidatie

1. Ingeval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regels vast. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
2. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord, vastgesteld.
3. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 9 van deze regeling.
4. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van de Regio Arnhem–Nijmegen, uitgaande van de verdeling van financiële lasten en risico's tussen de gemeenten zoals vastgelegd in de contractuele afspraken tussen deelnemende gemeenten aan een opgave.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zo nodig blijven de organen van het openbaar lichaam ook na het tijdstip van opheffing in functie, totdat de liquidatie is voltooid.

Hoofdstuk 17 Slotbepalingen

Artikel 35 Geschillen en onvoorziene gevallen

1. De gemeenten zullen geschillen als bedoeld in artikel 28 van de wet in onderling overleg proberen op te lossen, alvorens deze voor te leggen aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.
2. In alle gevallen waarin deze regeling of de wet niet voorziet, besluit het algemeen bestuur.

Artikel 36 Duur van de regeling

1. De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. Het algemeen bestuur draagt zorg voor de evaluatie van het algemeen functioneren en de werkwijze van de Regio Arnhem–Nijmegen aan het begin van het kalenderjaar waarin algemene raadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden.

Artikel 37 Toezending en bekendmaking

De gemeente Overbetuwe is belast met de toezending van deze regeling aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland en de provincie Limburg en maakt de regeling tijdig bekend zoals bedoeld in artikel 26 van de wet.

Artikel 38 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op 1 juli 2020.
2. De regeling wordt aangehaald als “Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem–Nijmegen”.

Ondertekend opte.....

Het college van burgemeester en wethouders van

secretaris

burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van ...

.....

secretaris

.....

burgemeester

Etc. etc.

Toelichting bij de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Algemeen

De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit –bewerkstelligen. Het gaat hierbij om de samenwerking op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

De juridische basis van de samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is vastgelegd in deze ‘Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen’.

Datgene wat in juridische zin geregeld moet worden rondom de samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen, is ook vastgelegd in deze regeling. Tegelijk laat deze regeling ruimte waar dat mogelijk en wenselijk is, zodat de organisatie en daarmee de samenwerking flexibel blijft en aanvullende of specifieke afspraken in afzonderlijke verordeningen kunnen worden vastgelegd.

De Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen bevat alleen bepalingen over onderwerpen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Daarbij zijn niet alle regels uit de Wgr overgenomen. Daarmee blijft deze regeling behapbaar en hoeft niet bij elke wijzigingen van de Wgr de regeling veranderd te worden

De werkwijze zoals vastgelegd in deze regeling, is nader uitgewerkt en gedetailleerd in het Bedrijfsplan regio Arnhem - Nijmegen(16 april 2020). Het Bedrijfsplan is een uitwerking van en toelichting op de praktische werkwijze. Het Bedrijfsplan dient als richtsnoer bij de oprichting van het nieuwe regiobestuur en regiobureau. Waar nodig wordt in deze artikelsgewijze toelichting verwezen naar het Bedrijfsplan.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsbepalingen

Dit artikel bevat enkele algemene begripsbepalingen die gelden voor de gehele gemeenschappelijke regeling.

Artikel 2 Openbaar lichaam

Dit artikel bepaalt dat er een zogenoemd gemeenschappelijk openbaar lichaam wordt ingesteld krachtens artikel 1, eerste lid, gelezen in samenhang met artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De regeling is een collegesamenwerking. Het gemeenschappelijk openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en kan dus zelfstandig privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten. Er is bewust gekozen voor een gemeenschappelijk openbaar lichaam: deze keuze maakt het mogelijk om transparanter en met meer slagkracht te kunnen werken. De regio kan zo zijn eigen financiële administratie en verantwoording organiseren.

Tot slot bepaalt het artikel dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam gevestigd is te Elst, gemeente Overbetuwe (volgens artikel 10 lid 3 Wgr is het aanwijzen van een plaats van vestiging vereist). Dit is het geografisch centrum van de regio.

Artikel 3 Bestuursorganen

Het bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter (art. 12, lid 1 Wgr). Daarnaast kunnen commissies van advies en bestuurscommissies worden ingesteld. In deze regeling is die mogelijkheid geopend in hoofdstuk 6. De directie of een directielid is geen bestuursorgaan.

Artikel 4 Belangen

Deze regeling wordt getroffen ter behartiging van de in dit artikel genoemde belangen. Het belang bakent de bevoegdheden van (het bestuur van) het gemeenschappelijk openbaar lichaam af.

Artikel 5 Taken

In deze bepaling zijn de taken omschreven die het samenwerkingsverband moet uitvoeren voor zover gelegen binnen het belang van de vorige bepaling. De taken hebben met name betrekking op de voorbereiding en agendering van de verschillende opgaven.

Daarnaast worden positioneren en profileren van de regio expliciet benoemd, net als inspelen op ontwikkelingen en het faciliteren van ontmoetingen.

Artikel 6 Bevoegdheden

De deelnemende gemeenten dragen geen bevoegdheden over aan de regio Arnhem-Nijmegen. Bij afzonderlijk besluit mandateren de deelnemers de bevoegdheden. De enige uitzondering betreft de bevoegdheid van de colleges om een subsidie te verstrekken aan de stichting The Economic Board. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten merken de stichting aan als subsidieontvanger. De bevoegdheid om de subsidie te verstrekken wordt door de colleges overgedragen aan het algemeen bestuur. Dit heeft als voordeel dat er één subsidiebeschikking hoeft te worden opgesteld in plaats van 18 stuks. De subsidie wordt gebaseerd op een bedrag per aantal inwoners.

In het derde lid worden de bevoegdheden van de bestuursorganen van het openbaar lichaam beperkt. Dit zijn bevoegdheden die het openbaar lichaam vanwege zijn rechtspersoonlijkheid op grond van de wet zelf heeft. Met deze bepaling worden de financiële risico's voor de deelnemers beperkt, omdat de deelnemers hiermee vooraf moeten instemmen.

Artikel 7 Samenstelling algemeen bestuur

Dit artikel gaat over de samenstelling van het bestuur en de plaatsvervangende bestuurders. Deze zaken moeten in de gemeenschappelijke regeling geregeld worden (art. 10 lid 3 Wgr). Daarbij is rekening gehouden met de wettelijke bepaling dat de leden van het bestuur door en uit de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders moeten worden aangewezen (art. 14a Wgr). Er is voor gekozen om ieder college één lid aan te laten wijzen.

Als een lid van het bestuur verhinderd is, dan kan dat lid vervangen worden door de door het betreffende college aangewezen plaatsvervanger.

Artikel 8 Vergaderingen

Besluiten neemt het algemeen bestuur bij meerderheid van stemmen. Gekozen is voor een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente, zoals die bij meerdere gemeenschappelijke regelingen in de regio toegepast wordt. Specifiek voor de begroting en de jaarrekening is gekozen voor

een gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een besluit is dan pas aangenomen als de meerderheid van stemmen ook de meerderheid van de inwoners van de regio vertegenwoordigt.

De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar.

In het bedrijfsplan in paragraaf 4.2 is opgenomen dat het algemeen bestuur 8 keer per jaar bij elkaar komt. In artikel 8 van de gemeenschappelijke regeling is minimaal 6 keer per jaar opgenomen. Het laatste is verplichtend, het eerste is wenselijk.

Een opgavegerichte samenwerking kunnen overheden niet alleen. Partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en het maatschappelijk veld zijn nodig om de gewenste doelen en resultaten te kunnen halen. Het algemeen bestuur kan ervoor kiezen om vertegenwoordigers van deze partijen uit te nodigen voor zijn vergadering.

Elke opgave kent een bestuurlijk opdrachtgever (zie paragraaf 3.3 van het bedrijfsplan). De leden van het dagelijks en algemeen bestuur zijn niet automatisch bestuurlijk opdrachtgever van de inhoudelijke opgaven. Dit kunnen ook bestuurders uit één van de 18 regiogemeenten zijn die geen deel uitmaken van het dagelijks of algemeen bestuur. Om de rollen en verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur ten aanzien van de inhoudelijke opgaven te kunnen vervullen, zijn de bestuurlijk opdrachtgevers van de opgaven in ieder geval agendalid van het algemeen bestuur en zullen zij met regelmaat aansluiten bij vergaderingen van het algemeen bestuur.

Artikel 9 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur

Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van het gemeenschappelijk openbaar lichaam (art. 12, tweede lid, van de wet). Dit betekent onder meer dat het algemeen bestuur eindverantwoordelijk is voor het gemeenschappelijk openbaar lichaam. In het algemeen bestuur zijn alle deelnemers vertegenwoordigd.

Dit artikel beschrijft de taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur kan zijn bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur met uitzondering van de taken benoemd in artikel 33a, tweede lid, van de wet en artikel 9, vierde lid, van de regeling.

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur

Gekozen is voor een klein en compact dagelijks bestuur, dat ervoor zorgt dat het algemeen bestuur zijn rol kan vervullen.

De wet bevat geen bepalingen over het benoemen van plaatsvervangers voor de leden van het dagelijks bestuur. Bij vervanging met een tijdelijk of incidenteel karakter kan worden volstaan met een interne vervangingsregeling binnen het dagelijks bestuur,

Artikel 11 Vergaderingen

De wet bevat geen bepalingen over de besluitvorming en vergaderorde van het dagelijks bestuur, zoals bij het algemeen bestuur.

Net als bij het algemeen bestuur is in de regeling opgenomen dat het dagelijks bestuur minimaal 6 keer per jaar bij elkaar komt. Logischerwijs volgt het dagelijks bestuur minimaal de vergaderfrequentie van het algemeen bestuur. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.

Artikel 12 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur.

Artikel 13 Voorzitter

Dit artikel regelt de aanwijzing van de (plaatsvervangend) voorzitter. Op grond van artikel 13, negende lid, van de Wgr moet de voorzitter door en uit het algemeen bestuur aangewezen worden. De voorzitter is een eenhoofdig bestuursorgaan (artikel 12, lid 1 Wgr) en is voorzitter van zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur (artikel 12, lid 3 Wgr).

De plaatsvervangend voorzitter vervangt de voorzitter zowel in het algemeen bestuur als in het dagelijks bestuur.

Artikel 14 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur. De voorzitter is ook aanspreekbaar als boegbeeld van de regio.

Artikel 15 Commissies van advies

Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 van de Wgr. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Het algemeen bestuur stelt in ieder geval een regioagendacommissie in. In paragraaf 4.3 van het bedrijfsplan wordt deze uit raadsleden bestaande regioagendacommissie verder toegelicht.

Artikel 16 Bestuurscommissies

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen (op grond van artikel 25, lid 1 Wgr). Het is aan het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen. Het algemeen bestuur regelt de samenstelling van de bestuurscommissie, haar taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties jegens het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Op grond van artikel 25, lid 2 Wgr gaat het algemeen bestuur pas over tot de instelling van de in het eerste lid bedoelde commissies als de raden van de deelnemende gemeenten een verklaring van geen bezwaar hebben afgegeven.

Artikel 17 tot en met artikel 20

Deze artikelen regelen de informatie- en verantwoordingsplicht die uit een oogpunt van democratische legitimatie aan het functioneren van het bestuur worden gesteld en die verplicht is op grond van de Wgr.

Artikel 21 Reglement van orde algemeen bestuur

Geen toelichting nodig.

Artikel 22 Reglement van orde dagelijks bestuur

Geen toelichting nodig.

Artikel 23 Regiobureau

Uitgangspunt voor de rol van het regiobureau is dat de regionale samenwerking gebeurt in de opgaven, door de 18 gemeenten, en dat het regiobureau deze samenwerking faciliteert. In het regiobureau wordt een aantal strategische functies belegd zoals strategie, raads- en bestuursadvisering, lobby / profilering / positionering, strategische communicatie, procesmanagement en financieel advies. Ook is het huidige Bureau Brussel, dat de lobby naar andere (overheids)organisaties verzorgt, in het regiobureau ondergebracht.

Artikel 24 Directeur

Aan het hoofd van het regiobureau staat een directeur. Hij/zij wordt aangesteld door het dagelijks bestuur.

Artikel 25 Klachten

Er is voor gekozen om de gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen aan te wijzen als bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 26 Archief

Op grond van artikel 40 van de Archiefwet 1995 (Archiefwet) moet de gemeenschappelijke regeling bepalingen bevatten over het archief. Deze moeten zoveel mogelijk overeenkomstig de Archiefwet worden vormgegeven. Om die reden is aansluiting gezocht bij de bepalingen zoals die op grond van de Archiefwet voor de gemeenten gelden.

Artikel 27 Regionale opgaven

Elke opgave kent een bestuurlijk opdrachtgever en een ambtelijk opdrachtgever. Voor elke opdracht wordt een opgavemanager aangesteld. De opgaven worden concreet omschreven en kennen een eigen begroting. Uitgangspunt is dat de gemeenten kunnen deelnemen aan een opgave.

Als een gemeente niet deelneemt aan een opgave, dan vrijwaart het samenwerkingsverband deze gemeente voor kosten en risico's die met deze opgave verband houden.

Artikel 28 Financiële organisatie

Behoeft geen nadere toelichting. Aangesloten wordt bij de wettelijke voorschriften.

Artikel 29 Bijdragen van de gemeenten

Artikel 29, tweede lid, omschrijft de kostenverdeelsleutel voor de reguliere taken (de opgave overstijgende kosten) die het openbaar lichaam uitvoert. In de regio is afgesproken dat de verrekening van deze kosten plaatsvindt naar rato van het aantal inwoners. Hiervoor is het laatst bekende inwonersaantal per gemeente de grondslag. Daarnaast wordt de kostenverdeelsleutel van elke individuele opgave vastgelegd.

Jaarlijks stelt het algemeen bestuur de hoogte van de bijdragen van de deelnemende gemeenten vast. Uit het wettelijk systeem vloeit voort, dat de deelnemers aan een gemeenschappelijke regeling er te allen tijde voor moeten zorgen dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen.

Artikel 30 Begroting

De jaarlijkse bijdrage voor de reguliere taken en de opgaven wordt opgenomen in de begroting. De begroting bestaat dus uit twee delen.

Verwezen is naar de termijnen genoemd in de wet zodat bij een wetswijziging de regeling geen aanpassing behoeft.

Artikel 31 Jaarrekening

Verwezen is naar de termijnen genoemd in de wet zodat bij een wetswijziging de regelingen geen aanpassing behoeft.

Artikel 32 Wijziging en opheffing

Gewijzigde omstandigheden kunnen aanleiding geven om de regeling aan te passen. Daarvoor is met deze bepaling een voorziening getroffen. Het bestuur dan wel een van de colleges kan voorstellen voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling doen. Alle deelnemende colleges besluiten over een voorstel tot wijziging van de regeling (art. 1 lid 3 jo. lid 1 Wgr), na toestemming van hun raden (art. 1 lid 3 jo. lid 2 Wgr). De regeling is gewijzigd wanneer tweederde van het aantal deelnemende gemeenten daartoe heeft besloten. De wijziging bevat het moment van inwerkingtreding.

Dit kan op grond van art. 26 lid 3 van de Wgr niet eerder dan nadat de regeling bekend is gemaakt. De wijze van bekendmaking is voorgeschreven in art. 26 lid 2 van de Wgr.

Artikel 33 Toetreding en uittreding

Dit artikel regelt de procedure voor toetreding van nieuwe deelnemers aan het samenwerkingsverband en de uittreding van bestaande deelnemers aan het samenwerkingsverband.

Het algemeen bestuur is bevoegd richtlijnen vast te stellen voor toe- en uittreding.

Ook bij een toe- of uittreding wordt een regeling conform artikel 32 gewijzigd.

In het toetredingsbesluit wordt bepaald wanneer de toetreding ingaat.

Artikel 34 Liquidatie

Als de deelnemende gemeenten besluiten tot opheffing van de regeling, dan besluit het algemeen bestuur tot liquidatie. Dit stelt een liquidatieplan vast. De raden worden in de gelegenheid gesteld een zienswijze naar voren te brengen.

Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de gemeenten tot deelneming in de financiële gevolgen van de opheffing. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de opheffing heeft voor het personeel. Als het openbaar lichaam op haar rustende verplichtingen is nagekomen en er blijft een batig saldo over, dan wordt dit batig saldo aan de hand van de gehanteerde verdeelsleutel, zoals vastgelegd in het liquidatieplan, aan gemeenten uitgekeerd. Resteert een negatief saldo, dan zijn gemeenten naar rato van de gehanteerde verdeelsleutel gehouden deze verplichtingen op zich te nemen. Het openbaar lichaam blijft bestaan, zolang dat voor liquidatie noodzakelijk is (art. 9 lid 3 Wgr).

Artikel 35 Geschillen en onvoorziene gevallen

Geen toelichting nodig.

Artikel 36 Duur van de regeling

Met dit artikel worden de evaluatiemomenten van de regeling bepaald.

Door de evaluatie aan het begin van het kalenderjaar waarin de algemene gemeenteraadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden, kan het zittende bestuur nog kennis nemen van de uitkomsten van de evaluatie, deze van commentaar en advies kan voorzien en mee kan geven in de overdracht naar het nieuwe bestuur. De voorbereidingen voor de evaluatie zullen dan na de zomer van het jaar voor de verkiezingen al gestart moeten worden.

De eerste evaluatie zou dan al begin 2022 plaats moeten vinden. Dit is te vroeg om de effecten van de nieuwe opzet goed in beeld te kunnen brengen. Het algemeen bestuur kan kiezen of het de evaluatie uitstelt of dat het kiest voor een 'lichte evaluatie' voor de eerste ervaringen.

Bij de evaluatie zullen (in ieder geval) de volgende criteria getoetst worden:

- de slagvaardigheid van de samenwerking, kan er adequaat worden gereageerd op voorkomende opgaven en uitdagingen (bv. doorlooptijd);
- de verhouding tussen de bereikte resultaten enerzijds en de bestuurlijke en ambtelijke inzet anderzijds;

- de vraag of de gemeenteraden zich voldoende herkennen in het proces van samenwerking;
- de kwaliteit van de gemeenschappelijk geformuleerde regionale agenda;
- de positie die het samenwerkingsverband inneemt richting zijn strategische partners (provincie, The Economic Board / triple helix, Rijk en EU);
- maximale administratieve eenvoud ('lean and mean').

Artikel 37 Toezending en bekendmaking

De gemeente Overbetuwe is hiermee belast, omdat zij de statutaire vestigingsplaats is van het openbaar lichaam.

Artikel 38 Inwerkingtreding en citeertitel

Geen toelichting nodig.

Regio Arnhem-Nijmegen

Bedrijfsplan versterkte regio

Bedrijfsplan - regio Arnhem Nijmegen
16 april 2020

Stuurgroep Versterking regionale samenwerking

regio **arnhem
nijmegen**

Naar een versterkte regionale samenwerking

De samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een versterking van lokale kracht.

Uitgangspunt voor de regionale samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgabegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen. De gemeenten voorzien de opgaven van afdoende middelen en een helder mandaat, zodat bestuurlijk opdrachtgevers daarop slagvaardig kunnen handelen. Het regioprogramma bevat voor iedere opgave een opdrachtformulering die is uitgewerkt in samenwerking met andere betrokken overheden en maatschappelijke partners. De raden van individuele gemeenten kunnen intekenen op deze opgaven. Er wordt alleen een concreet uitvoeringsmandaat gevraagd.

Het regiobestuur en het regiobureau richten zich op het voorbereiden, faciliteren, bewaken en monitoren van de opgaveprogramma's. Ook zorgen

zij voor afstemming tussen deze opgaven, waar nodig. Aan het regiobestuur wordt deelgenomen door iedere gemeente. Het regiobureau is compact maar robuust en werkt ook aan de profilering en positionering van de regio.

Het regiobestuur wordt geadviseerd door een regioagendacommissie bestaande uit raadsleden. Regionale college- en raadsontmoetingen voorzien in informatie, netwerken en kennisuitwisseling. Er is ook een maatschappelijk adviesforum waarin het regiobestuur bepaalde thema's kan bespreken met maatschappelijke partners. Een netwerkdirectie van gemeentesecretarissen draagt zorg voor de capaciteit in de opgaven.

De deelnemers

Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.

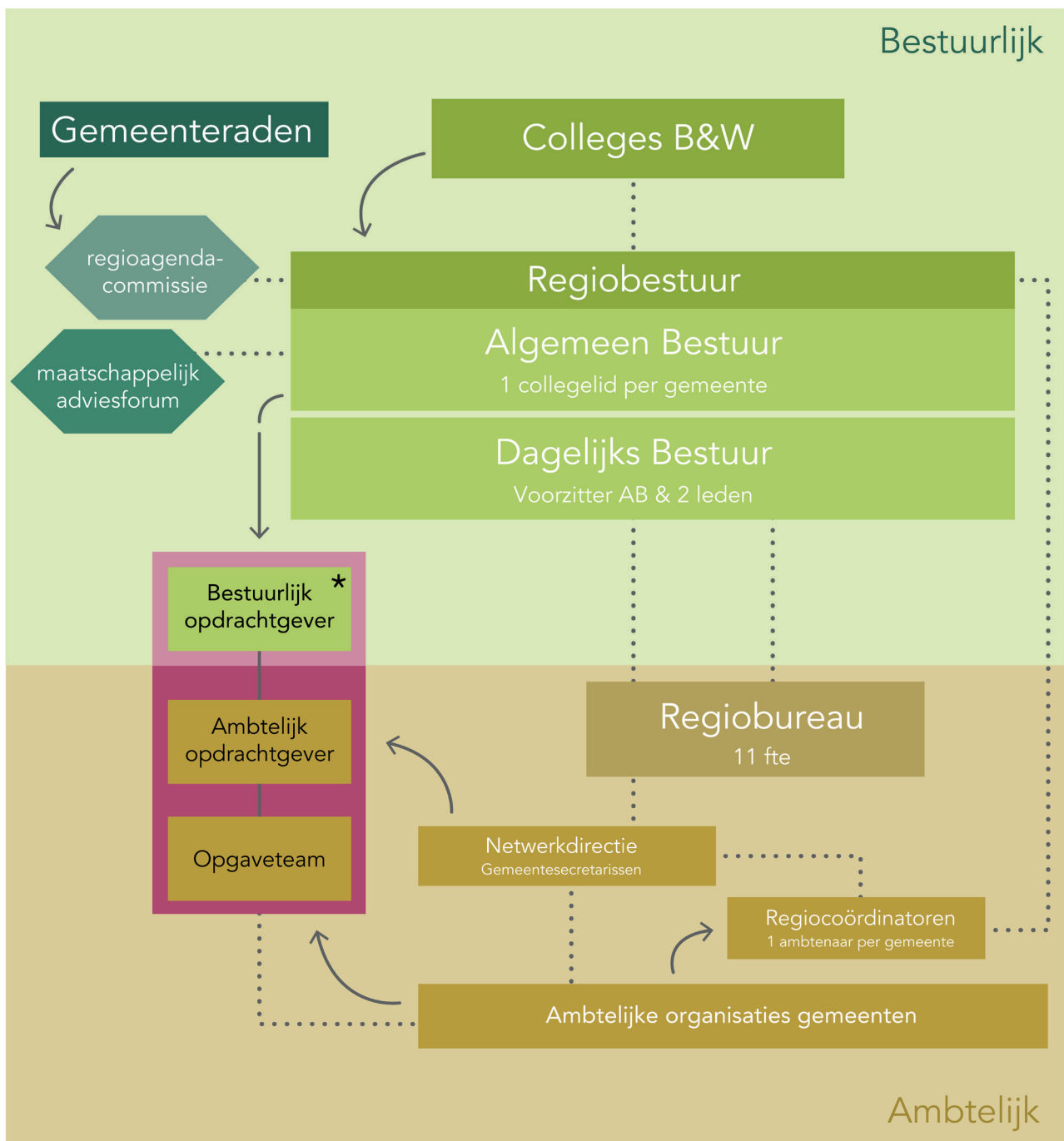
Regionale samenwerking tussen 18 gemeenten

Inhoud

Samenvatting	2
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Het waarom en het wat van de regionale samenwerking: visie en opgaven	5
1.3 Het doel van dit bedrijfsplan	5
2. De besturing van de regio in vijf basisprincipes	6
2.1 Slagkracht	6
2.2 Flexibel	6
2.3 Robuust	7
2.4 Transparant	7
2.5 Ontmoeting	7
3 Opgavegericht samenwerken in de regionale agenda	8
3.1 Wat is opgavegericht samenwerken?	8
3.2 De regionale agenda	8
3.3 De organisatie van de opgaven	8
3.3.1 Programma-organisatie en mandaat	8
3.3.2 Behoud of overdracht van bevoegdheden	9
3.3.3 Beleidsgevoelige beslissingen	9
3.4 De totstandkoming van de opgaven	9
3.5 De uitvoering van de opgave	10
3.6 Nieuwe opgaven en kansen	10
4 De organisatie	11
4.1 Juridische vormgeving en vestigingsplaats	11
4.2 Regiobestuur	11
4.3 Regioagendacommissie	12
4.4 Maatschappelijk adviesforum	13
4.5 Regionale ontmoetingen	13
4.6 Regionaal portefeuilleoverleg 'nieuwe stijl'	14
4.7 Relatie met andere samenwerkingsverbanden	14
4.8 Relatie met The Economic Board	14
4.9 Regiobureau	15
4.10 Huisvesting regiobureau	16
4.11 Netwerkdirectie	16
5 Begroting	18
5.1 Inleiding	18
5.2 Procesgeld	18
5.2.1 Personele kosten	18
5.2.2 Lobby, positionering en profilering	18
5.2.3 Overhead	18
5.2.4. Voorbereiding van de opgaven	19
5.2.5 Communicatie en ontmoeting	19
5.2.6 Algemene reserve en spelregels ten aanzien van de jaarrekening	19
5.3 De gemeentelijke bijdrage aan het procesgeld	19
5.4 Opgavegeld	19
5.5 Fiscale aspecten	20
5.6 Planning & controlcyclus	20
5.7 Evaluatie	20
5.8 Risicoparagraaf	21
Bijlage 1: Inzet ambtelijke capaciteit voor de opgaven	22

Structuur versterkte regio - overheidskolom

- Legenda**
- afvaardiging
 - adviseren/informereren
 - structuur per opgave

* De bestuurlijke opdrachtgever kan ook een collegelid zijn dat niet in het AB zit.

1. Inleiding

Voor u ligt het bedrijfsplan van de Regio Arnhem-Nijmegen. Dit bedrijfsplan bevat een uitwerking van de basisprincipes, het opgevegericht samenwerken, de organisatie en de financiën van de nieuwe versterkte Regio Arnhem-Nijmegen. Dit bedrijfsplan is geen formeel besluitstuk, maar geeft een nadere uitwerking en inzichtelijke toelichting op de werkwijze. Het bedrijfsplan helpt ons straks bij het inrichten van de nieuwe samenwerking en is nu al interessant voor eenieder die de nieuwe opzet meer gedetailleerd wil leren kennen.

1.1 Aanleiding

In het voorjaar van 2019 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen het initiatief genomen om na te denken over de versterking van de regionale samenwerking. Die versterking is nodig vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven én transparantie / democratische legitimatie, zowel in de besturing als in de werkwijze. In een intensief traject onder leiding van een stuurgroep en met meerdere regionale raadsbijeenkomsten is tussen voorjaar 2019 en zomer 2020 gewerkt aan een regionale visie, een regionale agenda met daarin de opgaven, en een werkwijze.

1.2 Het waarom en het wat van de regionale samenwerking: visie en opgaven

In de visie kunt u vinden waarom regionale samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen zo broodnodig is. Wat er inhoudelijk op de regionale agenda staat, vindt u in de visie en de opgaven. Ook komen in de visie de identiteit van de regio en het perspectief en de ambities aan de orde. De visie vormt de regionale 'paraplu'. De vraag wat we als regiogemeenten gaan doen om de regionale ambities te verwezenlijken, wordt beantwoord in de opgaven die samen de regionale agenda vormen.

1.3 Het doel van dit bedrijfsplan

Dit bedrijfsplan is een concrete uitwerking van de werkwijze in de regionale samenwerking die is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen. De gemeenschappelijke regeling is het bepalende formele kader. Het bedrijfsplan beschrijft hoe we willen dat de regionale samenwerking in de praktijk gaat werken. Het bedrijfsplan helpt daarmee ook om de bestuurlijke voorstellen in april, mei en juni 2020 van concrete onderbouwing te voorzien, zodat de gemeenten in de regio op basis hiervan kunnen besluiten tot deelname aan de versterkte regio. De deelnemers gaan na besluitvorming samen aan de nieuwe Regio Arnhem-Nijmegen bouwen. Het bedrijfsplan is de basis voor deze bouwfase en voor de fase erna waarin de regiogemeenten, het bestuur van de regio, het regiobureau en alle samenwerkingspartners daadwerkelijk op deze manier gaan samenwerken in een versterkte regio.

2. De besturing van de regio in vijf basisprincipes

De Regio Arnhem-Nijmegen staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat een balans kan worden gevonden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit. Om dit te bereiken gaan de 18 gemeenten die de regio vormen samen aan de slag met opgaven op het gebied van ruimtelijke (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur), gefaciliteerd door een regiobestuur en een regiobureau. Het gaat hierbij om majeure opgaven die de individuele gemeenten niet alleen kunnen oppakken en/of waarbij het gezamenlijk oppakken leidt tot synergie.

Dit vraagt om een transformatie van de Regio Arnhem-Nijmegen: van een licht netwerk van overlegtafels in de huidige situatie naar een meer uitvoeringsgericht en slagvaardig samenwerkingsverband met een regionale agenda. We hebben voor deze nieuwe regionale samenwerking de volgende kernwaarden gedefinieerd: slagkracht, flexibel, robuust, transparant en ontmoeting. Hieronder beschrijven we de besturingsfilosofie van de vernieuwde regio aan de hand van deze basisprincipes.

2.1 Slagkracht

Bij de samenwerking in de regio staat het werken aan opgaven centraal, waarmee de regio een uitvoeringsgericht samenwerkingsverband wordt. Het regiobureau onder leiding van het regiobestuur identificeert mogelijke opgaven, bereidt ze voor, inspireert en stimuleert gemeenten en maatschappelijke partners om er aan deel te nemen en regisseert de uitvoering ervan na vaststelling van de regionale agenda. Het gaat hierbij om majeure opgaven die de individuele gemeenten niet alleen of niet binnen hun gemeentegrenzen kunnen aanpakken.

Door de opgaven gezamenlijk als regio op te pakken wordt het mogelijk om betere resultaten te behalen. Het gaat om het ervaren van de meerwaarde die het gezamenlijk oppakken van majeure opgaven in de regio heeft voor het behalen van (ook lokale) resultaten. Door betere profilering en positionering van de regio hebben we één gezicht naar buiten toe en een vanzelfsprekend aanspreekpunt. Door samen

te werken binnen onze opgaven kunnen we als regio (meer) externe middelen aantrekken en maatschappelijke partners aan ons binden. Een stevig regiobestuur stuurt hierop. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten bepalen de agenda door de opgaven te kiezen waar zij als gemeente aan willen deelnemen.

Ook de voorbereiding van en sturing binnen de opgaven zorgt voor slagkracht. Bij het voorleggen van de regionale agenda aan de raden is de begroting per opgave concreet uitgewerkt. De netwerkdirectie (bestaande uit de 18 gemeentesecretarissen) draagt zorg voor ambtelijke capaciteit vanuit de gemeenten; zo kan alle aandacht in de opgaven uitgaan naar het resultaat. Ook de betrokkenheid van maatschappelijke partners in de voorbereiding, uitvoering en sturing van de opgaven leidt tot betere resultaten.

2.2 Flexibel

De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven en dragen geen raads- of beleidsbevoegdheden over. In deze beide opzichten is de samenwerking in de versterkte regio flexibel. De regionale agenda wordt voorgelegd aan de raden en iedere raad kan besluiten of hij met opgaven wil meedoen en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar wil stellen. Instemmen met een opgave betekent het geven van een concreet uitvoeringsmandaat aan de regio.

De opgaven in de regionale agenda zijn idealiter dusdanig relevant en aantrekkelijk dat alle gemeenten hieraan willen deelnemen. De opgaven zijn van dien aard dat alle regiogemeenten zich hierin 'stakeholder' voelen. Opgaven die slechts op een klein deel van de regio van toepassing zijn of maar voor een beperkt aantal gemeenten interessant, worden niet in het verband van de regio opgepakt en geregisseerd. Er moet regionale meerwaarde zijn om aan opgaven deel te nemen.

Flexibiliteit zit ook in de aanpasbaarheid van de regionale agenda en de opgaven daarbinnen. De regionale agenda kan meerjarige opgaven bevatten, maar wordt jaarlijks voorgelegd aan de raden en kan dus jaarlijks worden geactualiseerd. Dat maakt het mogelijk om nieuwe opgaven toe te voegen en om bestaande opgaven aan te passen als zich belangrijke ontwikkelingen voordoen.

Het regiobureau wordt zodanig ingericht dat het goed kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Het regiobureau en het regiobestuur houden de vinger aan de pols om tijdig ontwikkelingen en mogelijkheden te signaleren. Dit vergroot de slagkracht van de regio.

2.3 Robuust

Als regio willen we herkenbaar zijn. Voor samenwerkingspartners zoals de provincie en de rijksoverheid, maar ook voor Brussel en in de Euregio. Inspelen op nieuwe ontwikkelingen en benutten van kansen voor externe financiering is een belangrijke taak van het regiobureau. Er is een basisvoorziening nodig voor het positioneren en profileren van de regio en waarmee met één gezicht naar buiten getreden wordt. Deze basis bestaat uit een regiobestuur met daarin een afvaardiging van alle regiogemeenten en daaronder een regiobureau.

Dit regiobureau is compact maar robuust, Het samenwerken, ontmoeten en kennisdelen wordt gefaciliteerd, het opgavegericht werken wordt ondersteund, de regionale agenda wordt voorbereid en de aanwezigheid van de regio in lobbycircuits wordt georganiseerd. Alle gemeenten doen mee aan het regiobureau. Kortom, deze basisvoorziening zorgt ervoor dat het samenwerken in de regio van meerwaarde is voor de gemeenten en voor de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het regiobureau zorgt voor de robuuste basis voor inhoudelijke, intergemeentelijke samenwerking op de opgaven.

2.4 Transparant

Twee belangrijke elementen van de versterkte regionale samenwerking zijn de opgaven en het regiobureau. De opgaven kennen hun eigen organisatie en financiën en het regiobureau zorgt ervoor dat de opgaven goed zijn voorbereid. Dit gebeurt onder de stevige leiding van het regiobestuur. Om deze taak en de eerdergenoemde taken van profilering en positionering van de regio, het organiseren van ontmoeting etc. uit te voeren, betalen de gemeenten een vaste bijdrage naar rato van het aantal inwoners. De bijdragen aan de opgaven staan hier los van en zijn afhankelijk van deelname van een gemeente aan een opgave.

Een belangrijke taak voor het regiobureau is om de financiën (van de basis, de opgaven en eventuele subsidiestromen) te beheren. Het bureau maakt een begroting over de inwonerbijdrage en een opgavenbegroting. Hierdoor wordt voor gemeenten heel transparant wat ze uitgeven aan de basis, wat ze bijdragen aan de opgaven en wat anderen aan de opgaven bijdragen.

Het goed voorbereiden van de opgaven draagt bij aan de transparantie. Bij de besluitvorming is duidelijk wat de opgave gaat kosten en wat het aandeel van de deelnemende gemeenten is. Zijn er wijzigingen in de opgave die leiden tot meer benodigde middelen, dan wordt dit meegenomen in de regionale agenda die jaarlijks wordt voorgelegd aan de raden.

Tijdens raadsontmoetingen stellen de raden van de regiogemeenten zich op de hoogte van de voortgang van de opgaven. Daarnaast functioneert de raadsagendacommissie, waarin alle raden in de regio zijn vertegenwoordigd, als verbindende communicatieve schakel tussen het regiobestuur en de lokale raden.

2.5 Ontmoeting

Het regiobureau faciliteert samenwerking, ontmoeting en kennisdeling. In het werken aan de opgaven en rondom de besluitvorming over de regionale agenda ontmoeten de deelnemende gemeenten elkaar. Tijdens de raadsontmoetingen staan niet alleen de stand van zaken wat betreft de opgaven en (wijzigingen in) de regionale agenda centraal, maar komen bijvoorbeeld ook relevante ontwikkelingen aan de orde en kan worden genetwerkt.

Ook tijdens de collegeontmoetingen is aandacht voor dit netwerken en kennisdelen, naast het bijpraten over de realisatie van de opgaven en de voorbereiding van de regionale agenda. Het is immers belangrijk dat de raads- en collegeleden elkaar en de regio kennen en dat ze van en met elkaar leren.

3. Opgavegericht samenwerken in de regionale agenda

3.1 Wat is opgavegericht samenwerken?

De vijf basisprincipes uit hoofdstuk 2 zijn een continu toetsingskader voor onze regionale samenwerking. Centraal staat het opgavegericht werken. Deze aanpak is bij uitstek geschikt voor de samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen. Opgavegericht werken draait om een majeure organisatieoverstijgend, maatschappelijk vraagstuk dat zich aandient en waardoor je je uitgenodigd voelt om bij te dragen aan de oplossing ervan. Opgavegericht werken gaat om co-creatie met gelijkwaardige partners. De opgave staat centraal en niet de eigen visie, strategie, organisatiestructuur of -cultuur.

Opgavegericht samenwerken stelt de gemeenten in de regio in staat om met elkaar en voor elkaar beter en sneller te kunnen inspelen op de grote uitdagingen. Essentieel hiervoor is een helder beeld van wat een opgave is én een beeld van wat een 'goede' opgave is om je energie in te steken. De opgave bestaat eruit om alles te doen wat nodig is om van de huidige naar de gewenste situatie te komen.

Het opstellen van een 'goede' opgave is een vak apart - Partners+Pröpper – Publicaties

3.2 De regionale agenda

De regionale agenda bestaat uit een beperkt aantal opgaven. De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven. De opgaven die de regionale agenda vormen, zijn voorbereid door het regiobureau en de opgavemanagers. Ieder najaar, op het moment van de begrotingsbehandelingen, zijn de resultaten, acties, scope, taakverdeling en financiën vergaand uitgewerkt. De gekozen opgaven zijn voor de hele regio van groot belang, zodat in principe alle gemeenten aan alle opgaven mee zouden

moeten willen doen. De verantwoordelijkheid in deze samenwerking ligt altijd bij de raad om mandaat te geven en middelen (geld en capaciteit) vrij te maken om deel te nemen aan de opgave. De agenda wordt jaarlijks geactualiseerd voor de bestaande en eventuele nieuwe opgaven.

3.3 De organisatie van de opgaven

3.3.1 Programma-organisatie en mandaat

Elke opgave kent de volgende rollen:

- een bestuurlijk opdrachtgever (burgemeester of wethouder)
- een ambtelijk opdrachtgever (gemeentesecretaris of doorgedelegeerd op directieniveau)
- een opgavemanager

De opgavemanager is bij voorkeur afkomstig uit een van de regiogemeenten, maar kan eventueel afkomstig zijn van een samenwerkingspartner of extern worden ingehuurd. Er is daarnaast een stuurgroep en een opgaveteam. De opgaven kennen verder hun eigen organisatie, afgestemd op de acties die er in de opgave staan. Uitgangspunt bij de bemensing is de voor de opgave benodigde kennis, ervaring en competenties. Zowel in de stuurgroep als in het opgaveteam wordt gestreefd naar een vertegenwoordiging van meerdere beleidsterreinen en vakdisciplines die in die integrale opgave aan de orde zijn.

Uiteraard moeten de overige portefeuillehouders en ambtelijke experts goed op de hoogte blijven en input kunnen leveren op de ontwikkeling van de opgaven. Op bestuurlijk en ambtelijk niveau worden via de collegeontmoetingen en ambtelijke ontmoetingen alle gemeenten betrokken bij de ontwikkelingen in de opgaven. Voor elke opgave is helder welke mandaten nodig zijn om slagvaardig te kunnen handelen en op welk niveau deze belegd moeten worden. Ook de financiën voor de opgaven zijn binnen de opgaven geregeld. Om de financiële afhandeling in fiscaal-juridische zin mogelijk te maken, moeten de in de raadsbesluiten per opgave gemaakte afspraken ook schriftelijk worden vastgelegd in een juridische werkovereenkomst tussen de betrokken gemeenten.

3.3.2 Behoud of overdracht van bevoegdheden

Kan de opdracht door betrokken partijen zo worden uitgevoerd (binnen het normale mandaat van dagelijks bestuur dat lokale colleges van B&W hebben) of is het mandateren van bevoegdheden noodzakelijk - en welke zijn dit dan? Hierbij valt te denken aan mandaat om subsidies toe te kennen, opdrachten te verstrekken, afspraken te maken met partners, of plannen te maken of vast te stellen. In de opdrachtformulering bij de opgave wordt expliciet bepaald of en welk mandaat wordt verstrekt voor de uitvoering van deze opgave. Dat mandaat komt bij de bestuurlijk opdrachtgever, die dit uitoefent in afstemming met een stuurgroep en waar nodig onder formeel gezag van het regiobestuur.

3.3.3 Beleidsgevoelige beslissingen

Het moet duidelijk zijn welke inhoudelijke beslissingen uit dit programma beleidsgevoelig zijn. Ook moet aangegeven zijn hoe de portefeuillehouders, regioraadscommissie, colleges en/of gemeenteraden betrokken worden bij de ontwikkelingen (tussentijds of bij het eindproduct). Desgewenst kan worden aangegeven of op bepaalde momenten tussentijdse terugmelding of

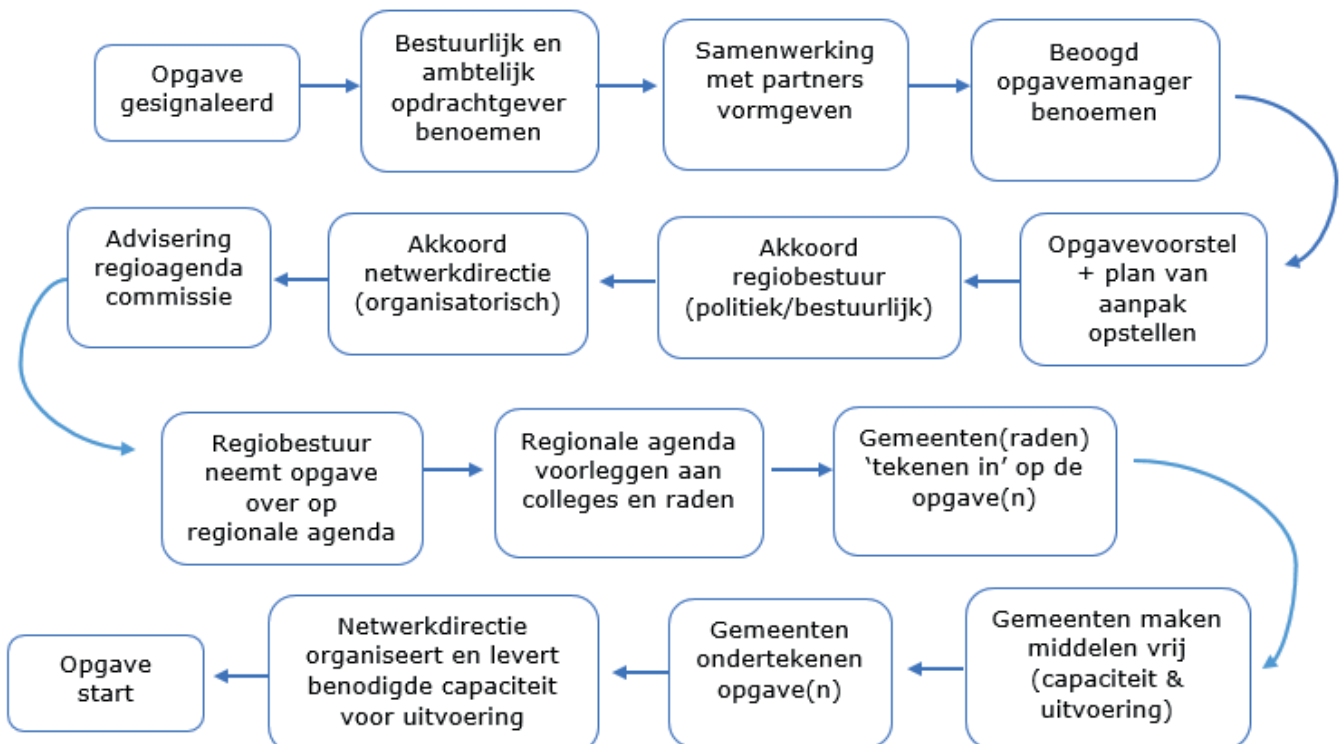
raadpleging verwacht wordt, of dat voor bepaalde besluiten alsnog flattering door de 18 colleges dan wel gemeenteraden nodig is, zoals bijvoorbeeld voor de vaststelling van bepaalde plannen (RES, RPW, etc.).

3.4 De totstandkoming van de opgaven

Voor elke opgave wordt een opgavevoorstel gemaakt met daarin de volgende onderdelen:

- Titel
- Beoogd resultaat (regionaal en lokaal)
- Omschrijving van de acties
- Schaal en scope
- Partners en taakverdeling
- Benodigde bijdrage van de gemeenten (uitvoeringsgeld en capaciteit)
- Bijdragen/subsidies van andere partijen
- Organisatie en mandaat
- Beleidsgevoelige beslissingen
- Kansen
- Risico's

De globale stappen in de totstandkoming van een opgave binnen gemeenten:

3.5 De uitvoering van de opgave

Het opgaveteam gaat aan de slag met de uitvoering van de opdracht onder leiding van de opgavemanager. Uitgangspunt bij de uitvoering van de opgave is het door de gemeenten geaccordeerde opgavevoorstel. De bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever en de opgavemanager functioneren als sturende drie-eenheid. De bestuurlijk opdrachtgever werkt samen met zijn/haar stuurgroep en schakelt met alle betrokken lokale portefeuillehouders. De ambtelijk opdrachtgever houdt via de netwerkdirectie contact met de lokale organisaties. De opgavemanager wordt ondersteund door het opgaveteam.

Omdat elke opgave verschillend is, is er geen standaard aanpak. Wel stelt het regiobureau globale richtlijnen en standaard formats op en werken de opgaveteams volgens een plan-do-check-act cyclus zodat monitoring en bijstelling mogelijk zijn en de informatievoorziening richting het regiobestuur en de raden volgens de afspraken verloopt.

3.6 Nieuwe opgaven en kansen

Als in de loop van het jaar zich een nieuwe opgave aandient, bijvoorbeeld in de raden in de regio, in de colleges of tijdens collegeontmoetingen, dan kan die worden opgenomen in de voorbereiding van de nieuwe regionale agenda. Deze taak en bevoegdheid ligt bij het regiobestuur.

Vanuit onder meer Europa, de rijksoverheid en de provincie komen regelmatig kansen voorbij voor de Regio Arnhem-Nijmegen. Voorbeelden zijn de propositie die de Regio heeft ingediend voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), de Woondeal en de Regiodeal. Dankzij een krachtig regiobureau en de verbeterde zichtbaarheid van onze bestuurders in Den Haag is eerder bekend wat eraan komt en worden verrassingen voorkomen. Soms is de route via de regionale agenda te lang en is snelle (re)actie noodzakelijk. In dat uitzonderlijke geval legt het bestuur vooraf een voorstel voor hoe met de kans om te gaan aan de colleges van de deelnemende gemeenten, en achteraf aan de deelnemende raden.

4. De organisatie

4.1 Juridische vormgeving en vestigingsplaats

De GR Regio Arnhem-Nijmegen is een zelfstandige organisatie, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen vormgegeven als een openbaar lichaam. De colleges van de 18 gemeenten hebben de regeling (collegeregeling) getroffen. Het openbaar lichaam is statutair in Elst gevestigd (gemeente Overbetuwe). Dit is het midden van de regio. Het AB en het DB vormen samen het Regiobestuur. De vergaderingen van het algemeen bestuur (AB) en dagelijks bestuur (DB) vinden plaats op wisselende locaties door de hele regio.

4.2 Regiobestuur

Algemeen Bestuur (AB)

- Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. De colleges van de deelnemende gemeenten kiezen zelf wie ze afvaardigen in het AB. Zij kunnen die vertegenwoordiging ook tussentijds aanpassen.
- Het AB kiest uit haar midden de voorzitter.
- Leden van het algemeen bestuur hebben een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente. De stemverhouding is gebaseerd is op inwoneraantal. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel:

Tot 20.000	=	1 stemmen
20.000-50.000	=	2 stemmen
50.000-100.000	=	3 stemmen
100.000 +	=	4 stemmen

Gemeente	Inwonertal 31-12-2019	Stemmen
Arnhem	161.368	4
Berg en Dal	34.990	2
Beuningen	25.891	2
Doesburg	11.078	1
Druuten	18.918	1
Duiven	25.124	2
Heumen	16.450	1
Lingewaard	46.606	2
Montferland	36.009	2
Mook en Middelaar	7.847	1
Nijmegen	177.698	4
Overbetuwe	47.909	2
Renkum	31.404	2
Rheden	43.736	2
Rozendaal	1.705	1
Westervoort	14.973	1
Wijchen	41.124	2
Zevenaar	43.740	2
<i>Totaal</i>	786.570	34

- Voor de begroting van het regiobureau (inwonersbijdrage) is de stemverhouding: de meerderheid van stemmen onder de voorwaarde dat die de meerderheid van inwoners vertegenwoordigen.
- Het AB is het sturende orgaan. Het DB zorgt ervoor dat het AB haar rol kan vervullen.
- De rol en verantwoordelijkheid van het AB is:
 - Samenwerking faciliteren, besturing, het motorblok van de regio vormen.
 - Voorbereiden van opgaven voor de nieuwe agenda, inclusief het anticiperen en inspelen op actuele zaken en initiatieven van raden t.a.v. nieuwe opgaven.
 - Het vaststellen van de regionale agenda en deze voorleggen aan de 18 colleges.
 - Zorgen voor afstemming tussen de inhoudelijke opgaven, waar nodig.
 - Bewaken en monitoren van de inhoudelijke opgaven.
 - De toewijzing regelen van de bestuurlijke rollen in de opgaven.
 - Het vaststellen van een informatieprotocol zodat de betrokken partijen een beeld hebben over welke informatie op welke momenten zij krijgen aangereikt om hun controlerende, besluitvormende of adviserende rol te kunnen vervullen.
 - Informatie verstrekken aan haar of zijn eigen lokale raad en college, daarbij ondersteund door het regiobureau.
- Het AB komt minimaal 6 keer per jaar maar bij voorkeur 8 keer per jaar bij elkaar.

Dagelijks Bestuur (DB)

- Het DB is een compact dagelijks bestuur met de volgende rollen en verantwoordelijkheid:
 - Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast (wat betekent dat het DB alles doet wat voor de dagelijkse gang van zaken nodig is om de organisatie/de regeling draaiende te houden).
 - Beslissingen van het AB voorbereiden en uitvoeren.
 - Regels vaststellen voor het regiobureau.
 - Het vervullen van de werkgeversrol voor de directeur.
 - Eerste aanspreekpunt en gezicht naar buiten binnen de gestelde kaders (voorzitter).

- Het DB bestaat uit 3 leden: de voorzitter van het AB aangevuld met 2 andere leden met hart voor de regio.
- De voorzitter is ook aanspreekbaar als boegbeeld van de regio.

Bestuurlijk opdrachtgevers opgaven

- De leden van het DB en AB zijn niet automatisch bestuurlijk opdrachtgever van de inhoudelijke opgaven. Dit kunnen ook andere collegeleden zijn uit een van de regiogemeenten. De bestuurlijk opdrachtgever is voor de opgave het eerste aanspreekpunt binnen en buiten de regio.
- Er is een AB+ overleg waar de bestuurlijke trekkers van de opgaven (bestuurlijk opdrachtgevers) het AB ontmoeten om te spreken over de inhoudelijke ontwikkelingen in de lopende opgaven en de voorbereidingen voor de volgende jaarschijf. De bestuurlijk opdrachtgevers zijn agendalid van het AB.

4.3 Regioagendacommissie

De doelstelling van de regioagendacommissie is dat het AB weet wat er in de raden leeft en dat de raden weten wat er in de regio speelt. Hiertoe vormt een vertegenwoordiging uit elke raad een communicatieve schakel tussen het AB en de raden.

De leden van de regioagendacommissie weten wat er speelt bij de 18 raden en reiken mogelijkheden aan om de oordeelsvorming en de besluitvorming bij de 18 gemeenteraden in het proces te stroomlijnen. Het gaat er onder andere om dat eventuele verschillen in inzichten bij de gemeenteraden vroegtijdig bekend zijn en dat gezamenlijk kan worden bezien hoe hiermee om te gaan.

In concrete taken betekent dit:

- Bevorderen van betrokkenheid van de raden
- Bevorderen van totstandkoming gemeentelijke besluitvormingstrajecten
- Activeren van bestuurders m.b.t. hun verantwoordings- en informatieplicht
- Activeren van bestuurders om mondelinge informatie te verstrekken

De commissieleden hebben in eigen huis ook taken:

- Ophalen van informatie van raadsleden (voor vergadering regioagendacommissie)
- Vooroverleg met bestuurder en griffier
- De procesmatige vertegenwoordiging van de gemeenteraad tijdens vergaderingen van de regioagendacommissie
- Verslaglegging van vergaderingen regioagendacommissie (achteraf)
- Vraagbaak voor (achtergrond-)informatie m.b.t. de stukken van de regio
- Oproepen tot bezoeken raadsinformatiebijeenkomsten en deelname aan regionale bijeenkomsten

In overleg met de regioagendacommissie wordt bepaald welke middelen gebruikt kunnen worden, om hen in algemene zin te ondersteunen bij het uitoefenen van hun taken. Een voorbeeld is de inzet van digitale peilingen. De regeling laat bewust ruimte voor de raadsleden om te experimenteren met frequentie, onderwerpen en werkvormen, zodat de functie van de regioagendacommissie zich gaandeweg naar wens kan ontwikkelen.

Samenstelling regioagendacommissie

Er is een vertegenwoordiging van elke gemeente nodig en daarnaast spreiding van politieke kleuring om daadwerkelijk te weten wat er speelt in de lokale raden en in de politieke arena. De regioagendacommissie bestaat uit 2 raadsleden uit elke gemeenteraad en 4 uit de Arnhemse en Nijmeegse gemeenteraad. In totaal betreft het 40 leden.

Het regiobureau faciliteert de vergaderingen, in nauwe samenwerking met de griffierskringen. Bij de vergaderingen zal altijd een lid van het AB uitgenodigd worden.

4.4 Maatschappelijk adviesforum

Het maatschappelijk adviesforum wordt jaarlijks door het regiobestuur bij elkaar geroepen. Dit kan ook vaker zijn als dat door het AB of een aantal maatschappelijke partners gevraagd wordt. Dit forum adviseert het regiobestuur gevraagd en ongevraagd over de integraliteit van de opgaven en het partnerschap daarbij van onze partners. Dit staat los van de participatie van onze partners in de inhoudelijke opgaven. Het maatschappelijk adviesforum is divers van samenstelling en bevat vertegenwoordiging uit onze triple-

helix samenwerking in The Economic Board (onderwijs, andere overheden en bedrijfsleven), maar ook uit maatschappelijke organisaties, zoals zorginstellingen, corporaties. De samenstelling kan per keer wisselen, ook in relatie tot de ontwikkeling van de opgaven. Indien van toepassing kunnen de aanwezigen een lobbyrol oppakken richting andere overheden of andere relevante (potentiële) partners.

4.5 Regionale ontmoetingen

Er zijn minimaal twee raadsontmoetingen in een jaar. Tijdens deze ontmoetingen krijgen de raadsleden onder andere informatie over de stand van zaken van de opgaven, relevante ontwikkelingen, nieuwe agendapunten in voorbereiding. Peilingen van de mening van raadsleden zijn mogelijk. Op de raadsontmoetingen kunnen ook uitspraken ('resoluties') worden aangenomen, waarin wordt opgeroepen om een bepaalde aanpassing in het voorstel op te nemen alvorens het door te sturen naar de gemeenteraden. Dergelijke uitspraken zijn uiteraard niet bindend, maar zullen door het regiobestuur wel als zwaarwegend advies in haar afwegingen worden betrokken. Ze kunnen ook meewegen in de besluitvorming van de individuele raden verder in het proces.

Als er opgaven zijn waarvoor in de opdrachtformulering is gekozen om het beeldvormende en eventueel oordeelsvormende deel van de besluitvormingscyclus op regionaal niveau te organiseren, dan kan dit op een raadsontmoeting worden geagendeerd.

Er zijn minimaal drie collegeontmoetingen in een jaar. De realisatie van de opgaven staat daar centraal. Alle betrokken collegeleden worden bijgepraat en kunnen elkaar bevragen op richting/ besluitvorming. Er is daarnaast ruimte voor uitwisseling over opgaven in voorbereiding, kansen voor de regio en urgente vragen van andere overheden of partners. Ook kan in deelsessies reguliere inhoudelijke uitwisseling tussen portefeuillehouders plaatsvinden als daaraan behoefte is (zie ook paragraaf 4.6 Regionaal portefeuilleoverleg 'nieuwe stijl'). Netwerken en kennisuitwisseling zijn ook nadrukkelijk onderdeel van deze collegeontmoetingen. Het regiobureau faciliteert hierin.

4.6 Regionaal portefeuilleoverleg 'nieuwe stijl'

Relevante onderdelen uit de portefeuillehoudersoverleggen Wonen, Mobiliteit, Duurzaamheid en Economie van het huidige gemeenschappelijk orgaan die aansluiten op de regionale visie en de regionale agenda, gaan in de versterkte regio (als deelopgaven of projecten) over naar de opgaven. Afstemming over de regionale opgaven met en binnen de colleges wordt geborgd door het regiobestuur, de collegeontmoetingen en door de communicatie binnen het eigen college. Uiteraard kunnen regionale portefeuillehouders er desgewenst voor kiezen om elkaar met zekere regelmaat te ontmoeten voor kennisuitwisseling en voor het bespreken van onderwerpen die niet binnen de opgaven vallen maar wel een regionaal belang hebben. Dit zal ondersteund worden door het regiobureau en kan bijvoorbeeld gecombineerd worden met een collegeontmoeting.

4.7 Relatie met andere samenwerkingsverbanden

De 18 gemeenten werken op verschillende terreinen in verschillende verbanden met elkaar samen. Voorbeelden zijn The Economic Board, ToerismeVAN, twee modulaire gemeenschappelijke regelingen voor het sociaal domein, een bedrijfsvoeringsorganisatie voor doelgroepenvervoer en twee omgevingsdiensten. Dit zijn zelfstandige organisaties die hun eigen taken uitoefenen. We zien wel inhoudelijke verbindingen waarbij ook dit soort samenwerkingsorganisaties inhoudelijk kunnen bijdragen aan de opgaven uit de regionale agenda. De verbinding wordt dan ook gezocht op opgaveniveau. The Economic Board (TEB) heeft een specifieke positie die in de volgende paragraaf verder is uitgewerkt.

4.8 Relatie met The Economic Board

Organisatie van The Economic Board

The Economic Board (TEB) is een autonome stichting die zich op verschillende manieren inzet voor economische groei in de regio. Daarbij ligt de focus op de speersectoren Food, Health & Hightech en Energy, en de cross-overs daartussen. TEB is een triple helix-samenwerking tussen overheid (provincie en gemeenten), kennisinstellingen en bedrijfsleven in de regio Arnhem–Nijmegen, met Wageningen, die gezamenlijk bijdragen aan de beoogde

doelstellingen. Omdat de regiogemeenten belang hechten aan de werkzaamheden van TEB wordt het projectbureau van TEB gefinancierd uit de regionale bijdrage per inwoner, met een bedrag van € 1,- per inwoner. Dat blijft in dit voorstel gelijk. De sturing is tripartite geregeld met een evenredige vertegenwoordiging van de drie geledingen in de Board. Voor de overheden zitten daarin:

- een bestuurder van de provincie
- de gemeenten Arnhem en Nijmegen en
- een vertegenwoordiger van de overige regiogemeenten
- een voorzitter van de triple helix / Regio Foodvalley.

Verhouding TEB en de regionale agenda

The Economic Board is een zelfstandige triple helix-stichting die bijdraagt aan de regionale samenwerking, gericht op het versterken van de economische structuur in de regio.

The Economic Board heeft een eigen werkplan dat goed is afgestemd op de regionale agenda. De speerpunten Energy, Health & Hightech en Food passen binnen de Opgave Productieve Regio. Daarnaast draagt TEB bij aan een aantal randvoorwaardelijke thema's die in de andere opgaven binnen de regionale agenda worden opgepakt. Eventuele financiële bijdragen vanuit gemeenten aan activiteiten van TEB worden meegenomen in de financiering van de opgaven.

Met de oprichting van het regiobureau ontstaan extra mogelijkheden voor samenwerking en synergie en wordt de samenwerking intensiever. Op het punt van lobby, positionering en profilering en de bijbehorende communicatie wordt de samenwerking hechter.

De programmatische middelen voor activiteiten van TEB komen vanuit de deelnemende partners, tot nu toe vooral de provincie, de gemeenten Arnhem en Nijmegen, de onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. In de nieuwe opzet is het ook mogelijk om activiteiten die passen in de regionale agenda mee te nemen in de financiering van de opgaven door de 18 regiogemeenten. Dat zal per geval expliciet worden aangegeven.

Verstevigde samenwerking: 1 regionale agenda

In de onderlinge afstemming tussen de Regio Arnhem-Nijmegen en TEB tijdens het versterkingsproces is afgesproken om nauwer samen te werken. Naast de hierboven geschetste samenwerking op lobby, positionering en profilering, gaat het om samenwerking op inhoud. TEB heeft een eigen agenda-indeling met de twee iconische clusters Health, Hightech & Food (1) en Energy (2) en daarnaast de randvoorwaardelijke clusters Slimme Duurzaamheid, Bruisende Regio, Lobby, Arbeidsmarkt en Acquisitie. Binnen elk van deze clusters levert The Economic Board specifieke meerwaarde, in samenwerking met de andere partners die op deze thema's actief zijn. The Economic Board richt zich binnen de randvoorwaardelijke clusters op die onderdelen die de iconische clusters versterken én waarvoor triple helix-samenwerking nodig is. De invulling van de randvoorwaardelijke clusters vindt in nauwe afstemming plaats met de Regio Arnhem-Nijmegen. Samenwerking met de opgavemanager en de opgaveteams ligt voor de hand. De activiteiten van TEB zullen op een logische manier worden ondergebracht in de regionale agenda. Ook de provincie is hier nauw bij betrokken. De rol van TEB is terug te vinden in de betreffende opgaven als deze ter besluitvorming worden voorgelegd. De rol van TEB zal per activiteit wisselend zijn, van trekker van een opgave tot het leveren van een substantiële bijdrage aan of het meedenken over een opgave. Uitgangspunt is dat er geen dubbel werk wordt gedaan.

Via de besluitvorming over de regionale agenda worden ook de wederzijdse prioriteiten en kaders voor de opgaven onderling afgestemd en voorgelegd aan de gemeenteraden. The Economic Board legt via de Regio Arnhem-Nijmegen op afgesproken momenten achteraf verantwoording af aan de regionale gemeenten (en andere partners).

4.9 Regiobureau

Het regiobureau valt onder verantwoordelijkheid van het DB. De werkzaamheden van het regiobureau omvatten o.a.:

- Het voorbereiden van de opgaven, inhoudelijk en financieel, en het zorgdragen voor coördinatie en integraliteit van de opgaven
- Profilering, positionering en lobby van de regio (en de opgaven in het bovenregionale veld

(provincie, rijksoverheid, Euregio, Europa)

- Informatie, communicatie en ontmoeting in/van de regio (bestuurders en raden)
- Aanspreekpunt voor externe partners
- Ondersteuning en advisering van colleges en raden bij het regionale werk
- Het tijdig zien en vertalen van nieuwe opgaven en kansen voor de regio
- Bedrijfsvoering: beheer van de financiën (basis- en opgavefinanciering en subsidiestromen)
- Het voorbereiden van de documenten voor de planning- en controlcyclus

Uitgangspunt voor de rol van het regiobureau is dat de regionale samenwerking gebeurt in de opgaven, door de 18 gemeenten, en dat het regiobureau deze samenwerking faciliteert. Dit vraagt om een bureau dat altijd acteert vanuit de bedoeling: de visie en de opgaven. Het regiobureau is daarom een netwerkorganisatie bij uitstek. De medewerkers kennen de gemeenten en de samenwerkingspartners en andersom, zien en doen wat nodig is en adviseren gevraagd en ongevraagd. De voelsprietten van het bureau zijn uitstekend ontwikkeld, zodat nieuwe mogelijkheden en kansen voor de regio tijdig worden opgepakt.

Bezetting regiobureau

De directeur van het regiobureau geeft leiding aan het regiobureau en vormt samen met de voorzitter van het AB/DB het gezicht van de regio. De directeur functioneert als secretaris van het AB en het DB. Verbinding en focus zijn belangrijke kernwaarden voor deze persoon. Kunnen schakelen tussen de benodigde stevigheid enerzijds om de regio, samen met de voorzitter van het AB/DB en de bestuurlijke trekkers van de opgaven, op de kaart te kunnen zetten en anderzijds dienend te kunnen zijn aan de samenwerking tussen de 18 gemeenten op alle niveaus.

Het regiobureau is compact maar robuust toegerust zodat het alle voornoemde taken kan oppakken. De volgende onderdelen worden ingevuld:

- Strategie: een rechterhand voor de directeur, het zorgdragen voor voorbereiden van de opgaven, inhoudelijk en financieel, en het zorgdragen voor coördinatie en integraliteit van de opgaven. Verder zorgt de strateeg samen met de directeur voor de afstemming met de lokale regio-coördinatoren (zie paragraaf 4.10)

en relevante verbinding met andere regio's. Heeft ook een belangrijke rol in het signaleren, initiëren, verbinden en creëren in relatie met externe partners.

- Raads- en bestuursadvies: ter ondersteuning van raden en collegeleden, voor de coördinatie van en procesondersteuning van de regioagendacommissie.
- Procesondersteuning: elke opgavemanager heeft procesondersteuning/een projectsecretaris nodig. Ook het regiobureau heeft dit soort ondersteuning nodig, bijvoorbeeld voor de organisatie van de college- en raadsontmoetingen. De procesondersteuning wordt bewust onder het regiobureau gepositioneerd en vanuit de inwonersbijdrage gefinancierd. Als vaste waarde in de ondersteuning van de opgave zorgen de procesondersteuners voor uniformiteit van werkwijze en onderlinge afstemming.
- Lobby, positionering en profilering (incl. Bureau Brussel, Den Haag en Düsseldorf): De regio ontwikkelt een visie waarmee ze zich positioneert als 'de groene metropoolregio'. Als vijfde metropoolregio/circulaire regio zijn we daarmee een belangrijke en vanzelfsprekende aanvulling op de vier al bestaande metropoolregio's in Nederland. Dat positioneren gaat niet vanzelf. Het gaat bij deze functies om coördineren van lobby richting Brussel, Den Haag en Düsseldorf, vanuit een dynamische integrale agenda en een strategisch plan voor de positionering en profilering (zie ook hoofdstuk 6 transitie). Nadrukkelijk wordt hierbij ook de synergie gezocht met The Economic Board (zie paragraaf 4.8).
- Strategisch communicatieadvies: Ter ondersteuning van positionering, profilering en lobby is communicatie van cruciaal belang. Daarnaast is een intensieve en eigentijdse communicatie met alle betrokken gemeenten, partners, andere overheden en inwoners cruciaal om tot resultaten in de opgaven te komen. De strategisch communicatieadviseur van het regiobureau zorgt voor de overkoepelende strategie, werkt nauw samen met de mensen van lobby voor een goede positionering en profilering en zorgt voor de kaders voor en integraliteit van communicatie in de opgaven.

- Financial control/financieel management: om te kunnen voldoen aan de gewenste transparantie op alle niveaus, is financial control en -management van cruciaal belang.
- Managementondersteuning: ondersteuning van de directeur, de strateeg en andere secretariële werkzaamheden voor het regiobureau.
- Voorbereiding opgaven / inspelen op actualiteit: nieuwe opgaven moeten voorbereid worden. Hiervoor kan een beoogd opgavemanager nodig zijn, maar het kan ook gaan om investering in (extern te verrichten) onderzoek of andere middelen die nodig zijn om de opgave goed voorbereid aan de regionale agenda toe te kunnen voegen. Het kan ook gaan om actualiteiten waar extra benodigde inzet nodig is. De kosten hiervoor zijn niet opgenomen in fte's, maar in budget.

De bezetting van het regiobureau vraagt om een inzet van 11 fte (inclusief de fte's voor lobby, positionering en profilering). De financiële impact hiervan is verder uitgewerkt in de begroting. Bij de inrichting van het regiobureau krijgen deze taken verder vorm in een uitgewerkt formatieplan.

De vijf opgavemanagers worden betaald uit opgavenbudget, maar vallen voor de duur van hun opdracht onder het regiobureau, om zo de integraliteit, coördinatie en verbinding te borgen.

4.10 Huisvesting regiobureau

Het regiobureau kent een flexibel huisvestingsmodel dat functioneel en efficiënt is voor het regiobureau én voor de verbinding met de 18 gemeenten en samenwerkingspartners. Gedacht kan worden aan de optie dat de medewerkers van het regiobureau één of twee dagen in de week bij elkaar op een vaste plek werken. Ook de bij de opgaven betrokken collega's van gemeenten of andere kunnen op deze dagen aanschuiven om gezamenlijk te werken. Deze locatie kan een plek zijn die in een van de regionale gemeentekantoren beschikbaar is of een te huren ruimte met werk- en vergaderplekken. Op de andere dagen werken de medewerkers van het regiobureau bij gemeenten in de regio of bij samenwerkingspartners.

4.11 Netwerkdirectie

Een onmisbare schakel in de versterkte samenwerking zijn de gemeentesecretarissen.

In hun rol als eindverantwoordelijken voor de ambtelijke organisaties én als eerste adviseur van het college hebben zij een strategische rol in het ondersteunen van het functioneren van de regio en de regionale processen.

De directeur van het regiobureau wordt ondersteund door een netwerkdirectie, bestaand uit de 18 gemeentesecretarissen. De gemeentesecretarissen wijzen uit hun midden een voorzitter van de netwerkdirectie aan, die samen met twee andere daarvoor aangewezen leden optreedt als dagelijks aanspreekpunt. De gemeentesecretarissen en de regiodirecteur opereren als gelijkwaardig, ieder vanuit diens eigen verantwoordelijkheid. Ze hebben immers een gezamenlijk belang: de uitvoering van de regionale opgaven. Indien er sprake is van verschil van inzicht tussen de regiodirecteur en de gemeentesecretarissen, is het regiobestuur aan zet.

De belangrijkste taken van de netwerkdirectie zien er als volgt uit:

- De netwerkdirectie draagt zorg voor voldoende (kwantitatief en kwalitatief) ambtelijke capaciteit, die evenredig over de regio verdeeld is, om de doelen en resultaten in de opgaven te kunnen bereiken (indien de gemeente deelneemt aan de opgave) cq ambtelijke capaciteit om het regiobureau te ondersteunen op inhoud bij het voorbereiden van de opgaven voor de nieuwe regionale agenda. Hoe deze inzet van ambtelijke capaciteit geregeld wordt, is te lezen in bijlage 1. Daarnaast voedt de netwerkdirectie de directeur met actuele ontwikkelingen die relevant zijn voor de regionale samenwerking.
- De leden van de netwerkdirectie zien erop toe dat in het eigen college de regionale samenwerking op de agenda komt en blijft.
- Elke inhoudelijke opgave kent een bestuurlijk én ambtelijk opdrachtgever. Deze ambtelijk opdrachtgever wordt gezocht binnen de netwerkdirectie, maar kan door één van hen ook gedelegeerd worden, indien de inhoud dat vraagt. De netwerkdirectie heeft daarmee ook een inhoudelijke verantwoordelijkheid, namelijk de ondersteuning van het regiobestuur in hun taak van het bewaken, monitoren en coördineren van de inhoudelijke opgaven. Als er sprake is van gedelegeerd opdrachtgeverschap worden de betreffende

opdrachtgevers agendalid van de netwerkdirectie en sluiten zij met regelmaat aan.

- De netwerkdirectie draagt het belang van regionale samenwerking uit in de eigen ambtelijke organisatie.

Elke gemeente kent een lokale regio-coördinator (bestuursadviseur of strategisch adviseur regionale samenwerking) die overkoepelende onderwerpen kan doorgeleiden binnen de eigen organisatie én de eigen bestuurders kan adviseren. In deze laatste rol ondersteunt de regio-coördinator ook de gemeentesecretaris in zijn of haar rol als lid van de netwerkdirectie. Vanuit het regiobureau worden de lokale regio-coördinatoren goed op de hoogte gehouden van alle relevante ontwikkelingen.

5. Begroting

5.1 Inleiding

De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling bestaan uit twee onderdelen: procesgeld en opgavegeld.

Eenzijds is er sprake van budget voor de proces- en bureaunkosten. Dit geld is onder meer voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van de ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaunkosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal als verdeelsleutel.

Onderdeel van de basis-financiering is ook de bijdrage van alle in de regio deelnemende gemeenten aan The Economic Board. Ook voor deze bijdrage hanteren we het inwonertal als verdeelsleutel. Deze bijdrage loopt via de GR Regio Arnhem-Nijmegen. Dit betekent dat een deelnemende gemeente € 2,50 per inwoner aan procesgeld betaalt en € 1,00 per inwoner voor The Economic Board. De bijdragen per opgaven worden per opgave vastgesteld.

Anderzijds is er budget benodigd voor realisatie van de opgaven. Deze budgetten worden gevormd

door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven en van andere partners en door subsidies.

Hieronder worden de verschillende onderdelen toegelicht.

5.2 Procesgeld

5.2.1 Personele kosten

Dit betreft de personele kosten die betrekking hebben op voorgestelde formatie uit dit bedrijfsplan. Zie ook het onderdeel regiobureau (paragraaf 4.8). Bij de inrichting van het regiobureau wordt een formatieplan opgesteld.

5.2.2 Lobby, positionering en profilering

Zie de onderbouwing in paragraaf 4.8. In totaal gaat het om 3 fte, met de bijkomende lobbykosten (out of pocket).

5.2.3 Overhead

De overhead bevat alle PIOFACH taken, met uitzondering van communicatie. Omdat communicatie een bijzondere taak betreft in het regiobureau is daar een aparte post voor opgenomen. Met PIOFACH-taken wordt bedoeld: Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering en Huisvesting. De

proces- en bureaunkosten	meerjarenbegroting			
	2021	2022	2023	2024
Personele kosten (totaal 8 fte)*	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000
Regiodirecteur en strateeg (2 fte)	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000
Strategisch advies (2,4 fte)	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000
Procesondersteuning (2,8 fte)	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000
Managementondersteuning (0,8 fte)	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Lobby, positionering en profilering (3 fte+extra kosten)	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000
Overhead over personeel (piofach=25% van totaal)	€ 275.000	€ 275.000	€ 275.000	€ 275.000
Vorbereiding van de opgaven	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Communicatie en ontmoeting	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal lasten	€ 1.925.000	€ 1.925.000	€ 1.925.000	€ 1.925.000
bijdrage gemeenten (allen)	-€-1.925.000	-€-1.925.000	-€-1.925.000	-€-1.925.000
Saldo	0	0	0	0

* De bedragen zijn gebaseerd op vergelijkbare functies bij middelgrote gemeenten

belangrijkste kosten binnen de overhead zullen bestaan uit huisvesting, ICT en Financiën. Daarnaast moeten uit deze post ook nog een aantal andere zaken bekostigd worden, zoals (niet uitputtend) accountantscontrole, archief(inspectie), premie voor de verzekering ziektewet, ombudsregeling. In de opstartfase zal sprake zijn van een aantal eenmalige kosten, wat binnen de overhead gecompenseerd kan worden met budgetten die niet meteen vanaf de start maximaal benodigd zijn.

Uitgangspunt is dat de overhead niet meer mag zijn dan 25% van de totale organisatiekosten inclusief overhead. Voor het regiobureau betekent dat: de personele kosten inclusief overhead zijn 100%.

5.2.4. Voorbereiding van de opgaven

Dit betreffen de initiële kosten van onderzoek en ontwikkeling en opstarten van nieuwe opgaven (flexibele inzet, eventuele onderzoeken), zie paragraaf 4.8.

5.2.5 Communicatie en ontmoeting

Dit betreft de organisatie van alle regionale ontmoetingen voor colleges en raden. Daarnaast zitten hier de kosten in voor communicatie en representatie richting inwoners en (overheids) organisaties.

5.2.6 Algemene reserve en spelregels ten aanzien van de jaarrekening

Het openbaar lichaam mag een algemene eigen reserve opbouwen van maximaal € 100.000. Dit kan zij doen door een positief jaarrekeningresultaat hiervoor te bestemmen. Een resterend positief saldo vloeit naar rato terug naar de deelnemende gemeente. Een negatief saldo wordt naar rato bijgestort door de deelnemende gemeenten.

In sommige gevallen is het mogelijk dat voorbereidingskosten of specifieke lobbykosten voor een opgave (betaald vanuit / door het regiobureau) achteraf vanuit een opgave-subsidie gefinancierd kunnen worden. Indien dit het geval is, zullen deze kosten terugvloeien naar de begroting van de regio en niet toegevoegd worden aan de opgave-begroting.

5.3 De gemeentelijke bijdrage aan het procesgeld

De huidige kosten voor de proces- en bureaunkosten bedragen € 688.396, wat neerkomt op een bijdrage per inwoner van € 0,88 per gemeente. In de nieuwe

situatie zullen de totale proces- en bureaunkosten € 1.925.000 bedragen. Dit betekent afgerond een bedrag per inwoner van € 2,50.

Daarnaast blijft de basisbijdrage voor The Economic Board, van € 1,- per inwoner, in dit voorstel ongewijzigd. Besluitvorming over een nieuwe periode van TEB vindt in 2021 plaats.

5.4 Opgavegeld

Naast het procesgeld is opgavegeld het andere deel van de begroting van de regio. De opgaven kennen elk hun eigen begroting. Een aantal spelregels zijn hierbij uitgangspunt.

- a. Elke opgave beschikt over een eigen begroting en budget en legt verantwoording af over de besteding van middelen
- b. Deze begroting bestaat uit middelen voor de uitvoering en middelen voor capaciteit die nodig is om tot uitvoering te komen. Hierbij hoort ook inzet van communicatie, bijeenkomsten en andere benodigde middelen.
- c. Opgavemanagers en het opgaveteam worden dus betaald uit deze opgavebegroting.
- d. De kosten voor een opgave worden verdeeld naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers zoals bekend op 1 januari. In uitzonderingsgevallen kan hiervan worden afgeweken.
- e. Het regiobureau heeft en geeft inzicht in alle geldstromen, zowel die van het procesgeld als die van het opgavegeld.
- f. Gedurende de looptijd van de opgave kan er geld in de vorm van een 'projectbegroting' bij het regiobureau staan.
- g. Als er na afronding van de opgave nog geld over is, dan geldt voor de teruggave de afgesproken verdeelsleutel bij de inleg.
- h. De gemeenten die aan een opgave deelnemen, staan financieel garant voor deze opgave. Zij vrijwaren de gemeente die niet deelnemen aan de betreffende opgave voor kosten en risico's die aan de opgave zijn verbonden of daaruit voortvloeien.
- i. De aan een opgave deelnemende gemeenten ondertekenen een werkovereenkomst waarin de afspraken over onder andere financiële afwikkeling en mandaat zijn vastgelegd, zodat facturering en verrekening mogelijk zijn.
- j. Voor de medewerkers in het opgaveteam geldt een uniforme verrekeningssystematiek,

bepaald door het regiobureau, zodat aan de voorkant duidelijk is wat detachering van een medewerker financieel betekent. Daarnaast wordt zo de administratieve last voor het regiobureau beperkt.

- k. Dekking van het opgavegeld bestaat uit bijdragen van de deelnemende gemeenten en van samenwerkingspartners (waaronder subsidies).
- l. Gemeenten die aan een opgave deelnemen, dragen zorg voor dekking van hun aandeel in het opgavegeld vanuit hun lokale begroting. In veel gevallen betreft het budgetten die al lokaal voor de opgave worden ingezet.
- m. Bij de besluitvorming over de opgave moet duidelijk zijn wat de (financiële) spelregels zijn bij later meedoen bij uitvoering van de opgave of eerder dan voorzien niet meer meedoen bij uitvoering van de opgave.

5.5 Fiscale aspecten

Er is sprake van een openbaar lichaam dat rechtspersoonlijkheid bezit en zelfstandig handelt in het maatschappelijk verkeer. Een openbaar lichaam kan contracten en convenanten sluiten, personeel in dienst nemen, fondsen beheren en een publiek of privaat samenwerkingsverband oprichten. Het openbaar lichaam kan de btw op de kosten die zij maakt zoals de btw op de kosten van het regiobureau, advieskosten en kosten van regionale ontmoetingen onder voorwaarden via de btw-transparantiemethode doorschuiven naar de deelnemende gemeenten. De deelnemende gemeenten kunnen de btw die is doorgeschoven vervolgens compenseren bij het btw-compensatiefonds.

5.6 Planning & controlcyclus

De begroting van de GR wordt aangeboden via de reguliere cyclus die geldt voor de

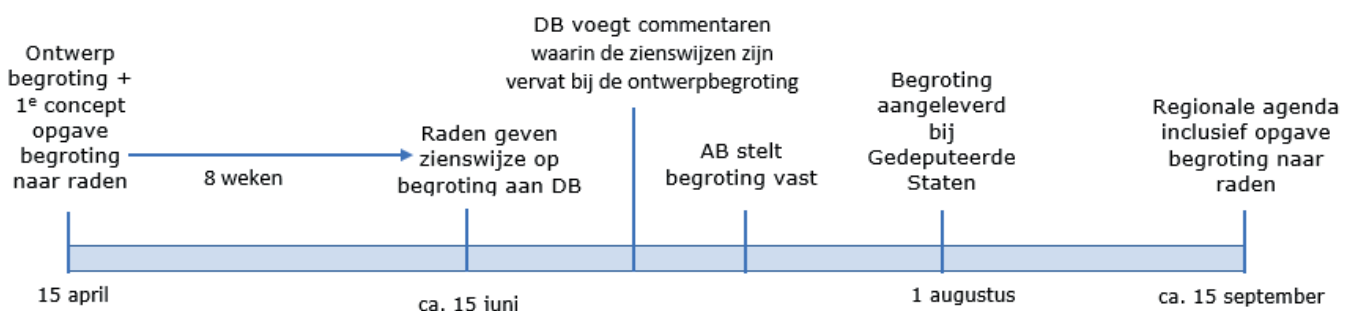
verbonden partijen. De begroting levert input voor de gemeentelijke kader- of perspectiefnota. Deze bestaat uit de bureau- en proceskosten (inwonersbijdrage). Tegelijkertijd wordt een eerste concept-opgavebegroting aangeboden voor de financiën die met de opgaven zijn gemoeid. Met dit laatste kunnen de gemeenten in hun begroting opgavegeld reserveren. Raden kunnen bij de bespreking van deze eerste indicatieve begroting nog zaken meegeven voor de opgaven. Die worden verwerkt en de opgaven worden verder uitgewerkt. In het najaar worden deze, gebundeld in de regionale agenda, aangeboden aan de gemeenteraden, zodat deze definitief verwerkt kunnen worden in de meerjaren(programma) begroting van de gemeenten.

De jaarrekening over het afgelopen jaar wordt gelijk met de begroting voor het volgend jaar aangeboden aan de deelnemende gemeenten.

5.7 Evaluatie

Het algemeen bestuur draagt zorg voor de evaluatie van het algemeen functioneren en de werkwijze van de Regio Arnhem-Nijmegen aan het begin van het kalenderjaar waarin algemene raadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden. Het doel hiervan is dat het oude bestuur nog kennis kan nemen van de uitkomsten van de evaluatie, deze van commentaar kan voorzien en mee kan geven in de overdracht naar het nieuwe bestuur. De voorbereidingen voor de evaluatie zullen dan na de zomer van het jaar voor de verkiezingen al gestart moeten worden.

De eerste evaluatie zou dan al begin 2022 plaats moeten vinden. Dit zal te vroeg zijn om de effecten van de nieuwe opzet goed in beeld te kunnen brengen. Het AB kan kiezen of ze de evaluatie uitstellen of dat ze kiezen voor een 'lichte evaluatie' voor de eerste ervaringen.

5.8 Risicoparagraaf

Risico	Beheersmaatregel
Niet alle gemeenten doen mee in de opgaven	Is het niet deelnemen nog niet definitief, dan kan energie worden gestoken in het duiden van de (lokale) effecten van een opgave (raads- en bestuursadviseur) en het scherp krijgen van de reden(en) van twijfel over deelname. Is de deelname aan een opgave definitief en blijkt dat niet alle gemeenten deelnemen, dan zal per opgave bekeken moeten worden wat de gevolgen hiervan zijn. Dit hangt af van het aantal gemeenten dat niet deelneemt. De opgavemanager zal in beeld moeten brengen welke consequenties het heeft voor de uitvoeringsagenda van de opgave en of het nodig is om aanvullende middelen te verwerven.
Niet iedereen doet mee aan de GR	Dan zal bekeken moeten worden wat dit betekent voor het draagvlak van de samenwerking en voor de inwonersbijdrage. Verdere stappen hangen af van hoeveel gemeenten het betreft.
De capaciteit in de opgaven komt niet rond	Als dit te maken heeft met specifieke kennis, ervaring of competenties, dan kunnen mensen extern worden ingehuurd. Is het niet mogelijk om interne mensen vrij te maken, dan zullen netwerkdirectie en bestuur met elkaar bekijken wat er wel mogelijk is. Prioriteren en temporiseren van (delen van) opgaven kan hierbij een instrument zijn.
Als er op enig moment een einde komt aan de samenwerking, heeft dit gevolgen voor de medewerkers van het regiobureau.	Het uitgangspunt is dat de mensen in dienst zijn van het regiobureau om te voorkomen dat een specifieke gemeente belast wordt met langjarige detacheringen. Het betreft niet dusdanig veel mensen dat plaatsing op een andere plek een probleem zal vormen, mocht het tot opheffing komen. Een andere mogelijkheid is om in eerste instantie te werken met een tijdelijke arbeidsovereenkomst.
De samenwerking is bestuurlijk en ambtelijk te log gemaakt. Daardoor gaat er te veel energie in de besluitvormingsprocessen zitten en niet in de opgaven.	De democratische legitimatie voor zowel colleges als raden vraagt om veel afstemmingsmomenten met grote groepen. Er is gekozen voor de meest eenvoudige vorm die democratisch legitiem is. Iedereen zal moeten wennen aan deze nieuwe manier van werken; daarin moeten alle betrokkenen energie steken.
De flexibiliteit en slagkracht van de samenwerking staan onder druk omdat iedereen overal iets over wil vinden.	Ook hier geldt dat de nieuwe regionale manier van werken om een omslag vraagt. Het uitgangspunt is vertrouwen. Door goede opgaven en een heldere organisatie ontstaat dit vertrouwen. Als je samen iets wil bereiken voor de regio dat verder gaat dan alleen het belang van je eigen gemeente, dan hoort daarbij dat je niet over ieder detail iets hoeft te zeggen. Door goede opgaven en een heldere organisatie ontstaat dit vertrouwen.
In de praktijk lukt het niet om opgavegericht te werken omdat veel gemeenten nog behoorlijk sectoraal georganiseerd zijn. Dit geldt ook voor andere samenwerkingspartners. Hierdoor staat de integraliteit onder druk, een basisprincipe van het opgavegericht werken.	Het is niet mogelijk om vanaf dag 1 deze denk- en werkwijze bij gemeenten te realiseren. We moeten beseffen dat het tijd kost om het opgavegericht werken uit te leggen en te stimuleren. Hierin hebben de netwerkdirectie en de regio-coördinatoren een belangrijke rol. Zij zullen samen met de opgavemanagers de dwarsverbanden tussen de bestaande taakgebieden moeten leggen. Zo wordt de verbinding tussen het eigen werk en de opgave, tussen het lokale en het regionale, voor de collega's in de gemeenten helder.
De omvang van de netwerkdirectie plus hun lokale belang bemoeilijkt het opereren als één geheel	Dit wordt ondervangen doordat een compacte selectie uit de netwerkdirectie eerste aanspreekpunt is. Daarnaast moet er worden geïnvesteerd in het goed laten functioneren van dit gremium; hier moeten het regiobureau en de regiodirecteur aandacht aan geven.

Bijlage 1: Inzet ambtelijke capaciteit voor de opgaven

Zoals al aangegeven in hoofdstuk 3 wordt bij de voorbereiding van de opgaven geïnventariseerd wat er aan mensen en middelen nodig is om uitvoering te kunnen geven aan de opgave. Deze middelen voor de uitvoering en middelen voor menskracht landen in de opgavenbegroting. De verdeling van personele kosten gaat naar rato van de inwonersaantallen van de deelnemende gemeenten. Zeggen de raden ja tegen deelname aan de betreffende opgave, dan zijn er dus middelen beschikbaar om een opgaveteam te kunnen bemensen en aan de uitvoering te gaan werken.

Opgaveteams

Het werken met dedicated opgaveteams leidt tot kwaliteit en slagkracht voor de opgaven. Mensen worden vrijgemaakt om voor 40 tot 100 % van hun tijd voor de betreffende regionale opgave te gaan werken. Het gaat hier in ieder geval om een opgavemanager, ondersteuning, inhoudelijke expertise en eventuele projectleiders. Omdat de opgaven verschillen qua inhoud, omvang en organisatie, verschillend deze opgaveteams ook van elkaar. Gedacht kan worden aan een omvang van 6 tot 7 fte.

Er ontstaat efficiencywinst ten opzichte van de huidige situatie doordat er niet steeds werkgroepen worden geformeerd met 18 gemeentelijke vertegenwoordigers. Uiteraard wordt wel gezorgd voor geregelde terugkoppeling naar alle gemeenten.

Matching

Voor alle rollen in de opgaveteams wordt een kort profiel opgesteld met daarin de gevraagde kwaliteiten, kennis en ervaring. Het behalen van resultaten in de opgaven staat of valt immers met de juiste mensen op de juiste plek. De gevraagde rollen worden opengesteld voor alle medewerkers bij de gemeenten, gelieerde (gemeentelijke) organisaties en samenwerkingsorganisaties. De taak van de netwerkdirectie hierbij is om medewerkers te inspireren en ruimte te bieden om hierop te reageren.

Eén van de kernwoorden van de regio is transparantie, daar kiezen we bij de matching ook voor. De regiodirecteur en ambtelijk opdrachtgever matchen eerst de opgavemanager. Deze wordt daarna betrokken bij het opstellen van de profielen en het matchen van de overige rollen. Uitgangspunt is: de beste persoon op de plek. De taak van de regiodirecteur is echter ook om te kijken of er wel sprake is van een evenwichtige verdeling over de regio, om zo veel als mogelijk lokale verbinding te houden. Dit criterium moet dus ook nadrukkelijk meegewogen worden. In geval van twijfel of discussiepunten kunnen deze door de regiodirecteur, in overleg met de opgavemanagers, worden voorgelegd aan de netwerkdirectie. Een wens hierbij is om binnen de opgaveteams ook kansen te creëren voor medewerkers om in het team te leren van andere collega's en het werk in de regio. Dit wordt nadrukkelijk ook in de matching betrokken.

Verrekening

Alle gemeenten krijgen een factuur van het regiobureau voor hun aandeel in de opgavenbegroting. Dit omvat dus ook middelen voor inzet van personeel. De medewerkers die gematcht worden in een opgaveteam worden gedetacheerd bij het regiobureau. Voor hen geldt een uniforme verrekeningssystematiek, bepaald door het regiobureau, zodat aan de voorkant voor gemeenten duidelijk is wat detachering van een medewerker financieel betekent. Daarnaast wordt zo de administratieve last voor het regiobureau beperkt. De betreffende gemeente stuurt het regiobureau een factuur voor de detachering van deze medewerker, conform de uniforme verrekeningssystematiek. De financiële vergoeding maakt het redelijk dat er functie-eisen worden gesteld en zorgt zo voor professionaliteit. Daarnaast biedt deze aanpak de leverende organisatie de gelegenheid om adequate vervanging te regelen.

Als een gemeente haar berekende personele inzet ook daadwerkelijk in menskracht levert, speelt zij 'quitte'. Er zal in dit geval wel over

en weer gefactureerd worden. Indien er minder in menskracht geleverd wordt, draagt de gemeente dus met name financieel bij. Indien er meer menskracht geleverd wordt, dan volgens de berekeningen noodzakelijk, krijgt die gemeente meer financiële middelen dan ingelegd. Getracht wordt om zo veel als mogelijk van de eerste optie uit te gaan.

Naast de inzet van de dedicated opgaveteams zal er in de uitvoering van de opgaven geregeld extra inzet van expertise worden gevraagd om verschillende projecten tot uitvoering te brengen. Het gaat dan om het toeleveren van lokale kennis en lokale bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van projecten. We beschouwen die inzet als behorend tot het reguliere werkpakket van de individuele gemeenten en de betreffende medewerkers. De individuele gemeentelijke organisaties zorgen, net als nu, voor het leveren van dit werk. Hier vindt op regionaal niveau geen verrekening voor plaats. In geval van discussie over deze inzet kan dit door de regiodirecteur of een gemeentesecretaris worden geagendeerd in de netwerkdirectie.

Tot de opdracht van het dedicated opgaveteam hoort altijd het informeren van medewerkers uit de 18 gemeenten voor wie de opgave relevant is voor hun lokale werk.

Samengevat in spelregels

- De opgavemanagers functioneren voor de duur van hun opdracht als gedetacheerd medewerker van het regiobureau, ook al worden ze betaald vanuit opgavengeld. Inhoudelijk worden ze, binnen de kaders van de opdracht, aangestuurd door hun bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever.
- De capaciteit voor de uitvoering van de opgaven wordt binnen elke opgave vooraf begroot via een capaciteitsraming.
- Er wordt gewerkt met dedicated opgaveteams
- De kosten van de inzet van de opgavemanagers, projectleiders en projectmedewerkers worden als

proceskosten geraamd en meegenomen in de opgavenbegroting. De inzet van medewerkers in de opgaveteams wordt vervolgens tegen vastgestelde tarieven vergoed aan de leverende gemeenten.

- De opgavemanagers, projectleiders en projectmedewerkers worden voor de duur van de opgave vanuit de gemeente/samenwerkingspartners gedetacheerd bij het regiobureau.
- De rollen van opgavemanager, projectleider en projectmedewerker worden bij voorkeur ingevuld door collega's uit de 18 gemeenten of komen van onze samenwerkingspartners in de betreffende opgave, vanwege de inhoudelijke en organisatorische verbinding en om eigen medewerkers kansen te bieden. Als er geen passende expertise binnen de gemeenten of onze samenwerkingspartners te vinden is, kan externe capaciteit worden ingehuurd. Het besluit hierover ligt bij de regiodirecteur (in afstemming met de netwerkdirectie).
- Werken in de regionale samenwerking vraagt specifieke competenties/capaciteiten. Hiervoor wordt een profiel opgesteld dat wordt gebruikt bij het aantrekken van medewerkers.
- De netwerkdirectie zorgt voor een adequate bezetting van de in de opgaven afgesproken capaciteit én voor een onderling evenwichtige belasting van de individuele gemeentelijke organisaties.
- Voor de aansluiting van alle inhoudelijke medewerkers uit de 18 gemeenten vindt geen verrekening plaats. Dit zijn de deelnemers aan de regionale ambtelijke platformen, ambtenaren die periodiek worden geïnformeerd over de opgaven of mensen die incidenteel hun (lokale) expertise beschikbaar stellen. Het gaat in dit laatste geval dan om het toeleveren van lokale kennis en lokale bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van projecten.

Colofon

Dit bedrijfsplan voor de regio Arnhem-Nijmegen is één van de resultaten van het proces voor versterking van de regionale samenwerking. Naast dit bedrijfsplan zijn een gemeenschappelijke regeling, een regionale visie en een agenda met regionale opgaven ontwikkeld. Deze stukken zijn opgesteld in opdracht van de stuurgroep versterking regionale samenwerking die daarbij steeds in contact stond met de colleges en raden van de gemeenten in de regio. De leden van de Stuurgroep Regionale versterking:

Stuurgroep

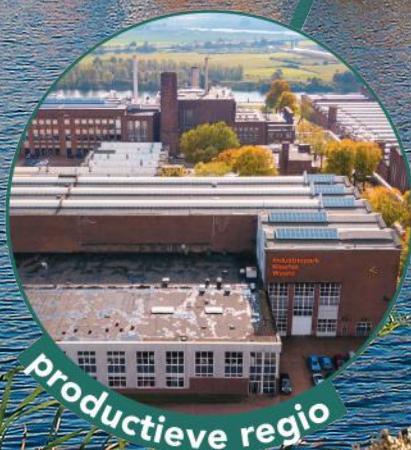
Hubert Bruls	burgemeester gemeente Nijmegen
Nick Derks	wethouder gemeente Wijchen
Sylvia Fleuren	wethouder gemeente Berg en Dal
Ahmed Marcouch	burgemeester gemeente Arnhem
Lucien van Riswijk	burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
Jasper Verstand	wethouder gemeente Renkum
Helga Witjes	wethouder gemeente Lingewaard
Arne van Hout	gemeentesecretaris Nijmegen, Kring Gemeentesecretarissen
Jan Herman de Baas	kwartiermaker Versterking regionale samenwerking
Henk van den Berg	secretaris Regio Arnhem-Nijmegen (secretaris)

Ondersteund door een projectteam, bestaande uit medewerkers van gemeenten uit alle delen van de regio. In verschillende werkbijeenkomsten zijn vele ambtelijke deskundigen van de 18 gemeenten intensief betrokken bij het opstellen van het bedrijfsplan en de gemeenschappelijke regeling voor de regio Arnhem-Nijmegen. Maar ook betrokkenen en experts buiten de regio hebben hun kennis en ervaring over regionale samenwerking gedeeld en zo dit proces en de resultaten verrijkt. Zonder de betrokkenheid van al deze personen had dit resultaat niet tot stand kunnen komen.

Regio Arnhem-Nijmegen

Contouren voor de Regionale Agenda

Agenda - regio Arnhem Nijmegen
16 april 2020

Stuurgroep Versterking regionale samenwerking

regio arnhem
nijmegen

Inhoud

Introductie: Naar een Regionale Agenda Arnhem Nijmegen	3
1. Opgave Groene groeiregio	6
2. Opgave Productieve regio	10
3. Opgave Verbonden regio	14
4. Opgave Circulaire regio	18
5. Opgave Ontspannen regio	22

Regionale Agenda in het licht van het coronatijdperk

Vanaf begin maart 2020 zijn er ook in ons land flinke maatregelen genomen door de regering om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Het is evident dat deze maatregelen een grote impact hebben op de ontwikkeling van de regio Arnhem-Nijmegen, nu en in de toekomst. De wereldwijde pandemie zorgt ook voor herbezinning op ons maatschappelijk en economisch handelen. Dat gaat over gezondheid, over economie, over mobiliteit, over klimaat, over allerlei opgaven die inmiddels in een ander licht komen te staan. De effecten van onze nieuwe werkelijkheid leidt tot een andere invulling van de opgaven waarvoor we staan.

In deze 'Contouren voor de Regionale Agenda' schetsen we vijf stevige, toekomstbestendige opgaven voor de ontwikkeling van de regio Arnhem-Nijmegen. In het licht van het huidige coronatijdperk blijven de benoemde

opgaven onverminderd urgent en actueel. De invulling en prioriteiten binnen de opgaven zullen wellicht gaan veranderen in het perspectief van maatschappelijk en economisch herstel van onze regio. Onze regio kan een belangrijke bijdrage leveren met innovatieve kennis en talenten op het gebied health&hightech, voedsel en energie om onze gezondheid te bevorderen. Wellicht willen we als regio meer zelfvoorzienend worden en minder afhankelijk zijn van grondstoffen, import of productie in het buitenland. Of zetten we circulariteit in als middel om kostenefficiënter te produceren, meer materialen te hergebruiken en de groeiende werkloosheid tegen te gaan. De geschetste opgaven in deze 'Contouren voor de Regionale Agenda' vragen om een gezamenlijke aanpak als regio. Juist nu meer dan ooit voor een robuuste, welvarende en ontspannen regio.

Naar een Regionale Agenda Arnhem Nijmegen

De regio Arnhem-Nijmegen bestaat uit 18 gemeenten die in een mozaïek van kwaliteiten, kleur geven aan het grootste stedelijk netwerk buiten de Randstad. Het karakter van ons gebied is van oudsher bepaald door de stuwwallen en de grote rivieren die de stuwwallen doorsnijden. Het gebied kent een gespiegelde structuur, met ten noorden en ten zuiden van onze rivieren een centrumstad, stuwwallen en rivierlandschap. Cultuurhistorisch is de ontwikkeling boven de rivieren heel anders geweest dan beneden de rivieren. Beide deelregio's raken in dagelijkse verbindingen steeds meer met elkaar verbonden, maar functioneren daarnaast ook nog als twee onderscheiden verzorgingsgebieden.

Onze regio is niet één monocentrisch geheel en gaat dat ook niet worden. De diversiteit van culturen, landschappen, steden en dorpen is juist onze kracht. Voor het functioneren van ons stedelijk netwerk zijn al die elementen even belangrijk. We hebben allemaal onze eigen kwaliteiten en ons eigen karakter, maar we zijn ook allemaal betrokken op het stedelijk netwerk waarvan we deel uitmaken, waaraan we bijdragen en waarvan onze inwoners profiteren.

Uitdagingen

Een aantal gemeenschappelijke opgaven verbindt de gemeenten op regionaal niveau. De regio staat voor nieuwe uitdagingen, op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, maar ook op nieuwe thema's zoals klimaat, energie, circulariteit, leefkwaliteit en gezondheid. De grootste uitdaging is om die opgaven op een evenwichtige manier te combineren. We zijn een bloeiend stedelijk netwerk met een ontspannen leefkwaliteit. Dat willen we zo houden.

Onze ambitie is daarom kwalitatieve groei. Dat de regio nog gaat groeien staat vast, in inwoners, in woningen, in werkgelegenheid en in mobiliteit. We hebben een forse bouwopgave van circa 35.000 extra woningen tot 2030, oplopend tot 50.000 à 60.000 tot 2040. We ondersteunen die beweging om onze inwoners werk en huisvesting te geven. Maar we weten ook dat de leefkwaliteit die we koesteren, bedreigd wordt als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt. Als gemeenten willen we daarom op regionaal niveau samenwerken, met elkaar en onze partners: hoe regisseren we de groei gezamenlijk, op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit kunnen behouden?

Deze ambitie vraagt om een versterkte regionale samenwerking, met meer slagkracht en betere democratische legitimatie. Om slagkracht en legitimatie te kunnen verenigen kiezen we voor een opgavegerichte samenwerking, via een jaarlijks voortschrijdende Regionale Agenda met een beperkt aantal maatschappelijke opgaven. De gemeenteraden beslissen jaarlijks aan de hand van een concrete opdrachtformulering over deelname aan die opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven.

Opgaven

De opgaven hebben een logische samenhang vanuit de hierboven geformuleerde ambitie. Die ambitie is nader uitgewerkt en onderbouwd in het visiedocument 'Regio Arnhem Nijmegen, Groene metropoolregio'. In deze visie zijn vanuit urgentie, fundament, heden en perspectief negen uitdagingen geformuleerd. Dat zijn de uitdagingen die we in de opgaven van deze Regionale Agenda bijeenbrengen. Op die manier komen we los van de

traditionele beleidssectoren. Werkelijke resultaten met toegevoegde waarde voor onze maatschappelijke opgaven boeken we namelijk alleen met een meer integrale aanpak, in een samenwerking met uiteenlopende partijen (overheid, bedrijfsleven, onderwijs & onderzoek). De nieuwe Regionale Agenda gaat die beweging ondersteunen.

Concreet betekent dit dat de opgaven op de Regionale Agenda niet meer zijn ingedeeld vanuit de traditionele beleidsdomeinen. We zetten de instrumenten uit die domeinen in voor integrale opgaven die de uitdagingen uit onze visie met elkaar verbinden.

Een opgave op de Regionale Agenda

moet voldoen aan de volgende kenmerken:

- De opgave draagt positief bij aan versterking en ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's én de agenda's van hogere overheden.
- De opgave betreft een integrale maatschappelijke ambitie, die verbinding legt tussen meerdere hierboven genoemde maatschappelijke vragen en die leidt tot concrete resultaten.
- De opgave vereist allianties met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau.
- De aanpak biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau, met lokale impact in meerdere gemeenten (die door de regionale aanpak in hun ontwikkeling worden gestimuleerd).

Op grond van deze criteria zijn er nu vijf

Negen uitdagingen voor de regio

opgaven in beeld gebracht, die met elkaar in samenhang invulling geven aan onze centrale ambitie van kwalitatieve groei:

- Groene groeiregio
- Productieve regio
- Verbonden regio
- Circulaire regio
- Ontspannen regio

Proces

Deze vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de groei waarvoor we staan, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. Dit doen we integraal. Bij elk van de opgave is er sprake van integrale verbinding tussen verschillende uitdagingen waarvoor de regio staat. De uitvoering van deze opgaven gaan we ook opgavegericht organiseren, door alle relevante vakdisciplines en alle betrokken partners direct bijeen te brengen in bestuurlijke en ambtelijke opgaveteams.

Op dit moment hebben we de contouren van deze opgaven in beeld. Deze worden op de pagina's hierna geschetst. In de zomer van 2020 zullen deze contouren in overleg met alle betrokken partijen worden uitgewerkt tot concrete opdrachtformuleringen, waarin het doel, het resultaat, de inzet in geld en capaciteit en de sturing concreet zijn beschreven. Op grond daarvan kunnen de raden van de individuele gemeenten eind 2020, rond het moment van de begrotingsbehandeling, beslissen over het intekenen op deze opgaven. Uit die beslissingen ontstaat de eerste Regionale Agenda 2021, die vervolgens ieder jaar zal worden geactualiseerd.

Perspectief

Met de hier geformuleerde eerste contouren van de opgaven voor de Regionale Agenda geven we richting aan het realiseren van de gezamenlijke ambitie van kwalitatieve groei. Deze agenda verbindt de diversiteit van gemeenten met de mede-overheden en maatschappelijke partners die vanuit hun eigen doelstellingen mee willen werken aan de uitdagingen van deze regio. In de uitwerking streven we ernaar dat de definitieve Regionale Agenda een gebiedsagenda wordt van alle partners samen.

We slaan als netwerkpartners met elkaar de handen aan de ploeg voor de opgaven die we delen. Zo werken we slagvaardig en opgavegericht aan de positionering van de regio te midden van de andere Nederlandse metropoolregio's. We profileren ons als aantrekkelijke, innovatieve circulaire topregio. En we zorgen dat we kunnen groeien en bloeien met de ontspannen leefkwaliteit die het kenmerk is van onze regio.

Opgave de groene groeiregio

“De opgave ‘groene groeiregio’ draait om het faciliteren van de groei in de regio en het tegelijkertijd versterken van het groene profiel. We vullen de groei zo in dat de typische balans tussen levendige stedelijkheid en een meer ontspannen leefkwaliteit in stand blijft.”

Opgave de groene groeiregio

Groei in de regio

De opgave 'groene groeiregio' draait om het faciliteren van de groei in de regio (wonen en werken) en het tegelijkertijd versterken van het groene profiel. We vullen de groei zo in dat de typische balans tussen levendige stedelijkheid en een meer ontspannen leefkwaliteit in stand blijft. We noemen dat kwalitatieve groei.

Verstedelijking wordt tot 2030 gevormd door de volgende doelen:

- De geprognosticeerde woonbehoefte (35.000 woningen),
- De verwachte werkbehoefte (tot 170 hectare),
- Opslag en opwek van energie (55% reductie t.o.v. 1990),
- Ruimte voor landschap (in relatie tot o.a. klimaatadaptatie, agrarisch gebruik en natuur) behouden van datgene wat van waarde is en het verbeteren van kwaliteiten waar dat voor de hand ligt.

Samenhangende aanpak

Met een integrerende aanpak kunnen we - op korte (<2025) en langere termijn - bijdragen aan realisatie van o.a. de reeds geaccordeerde Woondeal, programma's op het gebied van economie en landschap, plannen voor klimaatadaptatie, de regionale Verstedelijkingsstrategie en de Regionale Energiestrategie (RES).

Een regionale aanpak is van belang omdat onze arbeidsmarkt en woningmarkt een sterke regionale samenhang kent. Door hierbij integraal samen te werken op regionaal niveau ontstaat een nieuw perspectief om de opgaven in stad, wijk en dorp op te pakken. Het wordt mogelijk om gebruik te maken van de schaalgrootte van het stedelijk netwerk en agglomeratiekracht te vergroten.

Gezamenlijk expertise inbrengen, regelgeving afstemmen en/of financiële middelen bijeenbrengen, maakt dat je massa creëert om de verscheidenheid aan (meer, betere) toepassingen en oplossingen te laten ontstaan. We voorkomen ongewenste onderlinge concurrentie, segregatie-effecten, aantasting van natuurlijke kwaliteiten, vastlopen van ons elektriciteits- of mobiliteitssysteem én het missen van rijksbijdragen en 'meekoppelkansen' in het provinciaal beleid.

Wat kan de regio gaan doen?

Duurzame verstedelijking

- Circa 35.000 woningen bouwen tot 2030 en tot 170 hectare werklocaties ontwikkelen via een duurzaam perspectief door de nadruk te leggen op inbreiding en transformatie.
- Het versterken van het landschap naar een waardevol recreatief cultuurlandschap, waarin de landschappelijke kroonjuwelen van de regio blijvend beschermd en behouden blijven.
- Vergroten van de veerkracht van de regio met klimaatadaptieve maatregelen (groen, water, landschap en biodiversiteit) en ruimte voor opwekking en opslag van duurzame energie.

De opgave 'groene groeiregio' draait om het slim omgaan met ruimteclaims uit deze ontwikkelingen. Om dit goed te doen hebben we een handelingsperspectief voor verstedelijking nodig: het proces waarmee we gebieden in de regio verdichten (herstructurering, transformatie, inbreiding) en/of uitbreiden met nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen, parken, natuur, voorzieningen en infrastructuur. Een houvast om echt op een groene manier te groeien in een omvattend stedelijk netwerk.

Gezamenlijk programma

In een meerjarig programma doorlopen we een cyclisch en continue proces van samen kiezen, samen focus aanbrengen, samen prioriteren én samen beslissen. Via een rollende agenda:

- Maken we inzichtelijk en wegen we af hoe nieuwe functies inhoudelijk en in tijd kunnen landen op locaties met regionale meerwaarde.

- Maken we mogelijk dat locaties met potentie meer geschikt worden gemaakt voor realisatie van nieuwe functies, door waar mogelijk versnelde uitvoering projecten en/of gebruik maken van eigen of andermans fondsen.
- Maken we relevante verbindingen daar waar we als regio bij kunnen dragen aan provinciale, nationale of Europese doelen (lobby, samenwerkingsarrangementen, deals, etc.).

Integrale scope

Om met een 'groene groei' de geprognosticeerde regionale behoefte op het gebied van wonen, werken, energie en landschap (i.r.t. natuur, landbouw en klimaatadaptatie) daadwerkelijk te kunnen effectueren, moet de regio op één lijn zitten, vervolgens afgestemd met hogere overheden en relevante markt- en maatschappelijke partijen. Immers, als regionaal samenwerkende gemeenten kunnen we het niet alleen. Dit vraagt om een integrale scope op een regionale schaal.

Tenslotte moet de opgave ook de krachten van verschillende overheidslagen intensiever bundelen. Dit is de basis voor een langjarig partnerschap die we als regio aangaan met provincie en Rijk in nauwe samenwerking met economische en maatschappelijke partners (inclusief inwoners en ondernemers).

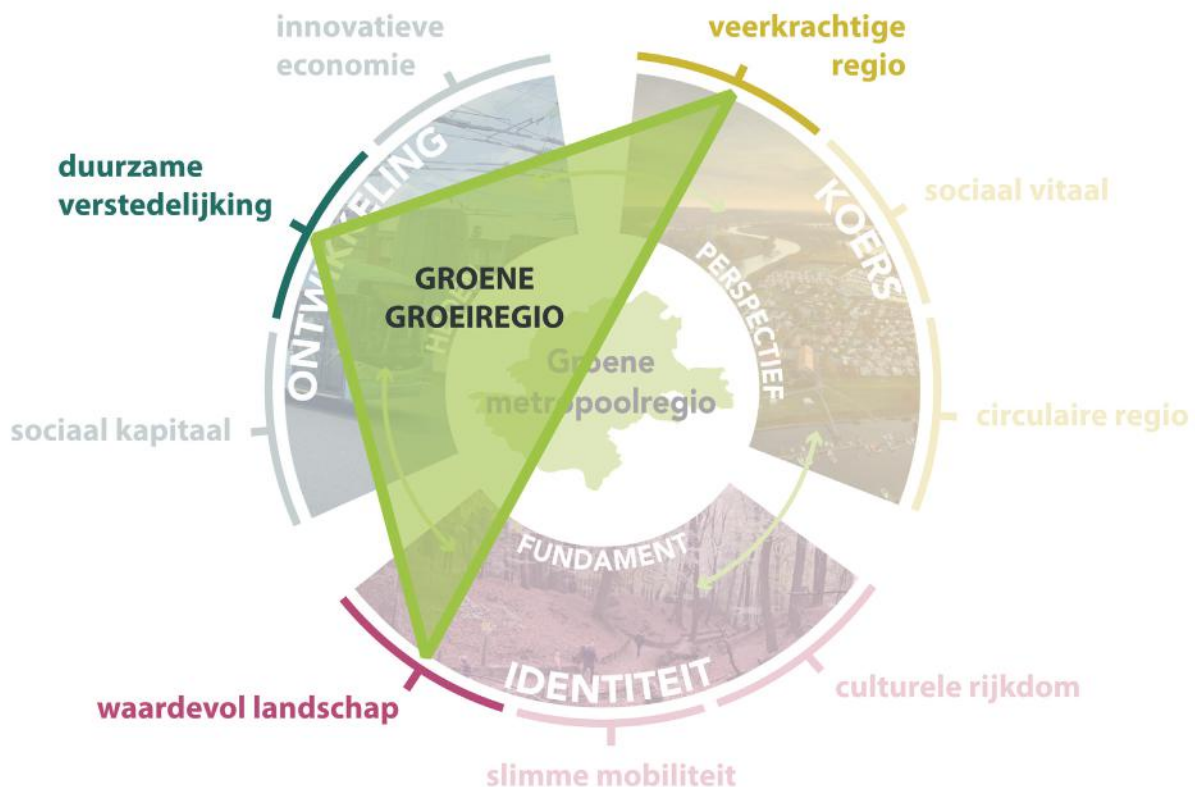
Integrale verbindingen

In de opgave 'groene groeiregio' verbinden we de doelstellingen op het gebied van wonen en werk, klimaatadaptatie en energie én recreatief cultuurlandschap tot een productief spanningsveld. We verbinden deze uitdagingen vanuit meervoudige invalshoeken. Juist door de ruimteclaims in afstemming met elkaar te bezien, benutten we het multidisciplinaire karakter van deze opgave optimaal. Op die wijze accommoderen we op flexibele en adaptieve wijze de groei, conform behoefte. We werken toekomstbestendig aan leefbare, gedifferentieerde dorpen, wijken en steden, met een evenwichtige verdeling van woon- en werkmilieus en een passend voorzieningenniveau, binnen ons profiel als groene metropoolregio.

- De effecten van groei op het intra- en interregionaal mobiliteitssysteem zijn relevant, aangezien groei ook voor mobiliteitsopgaven een ander perspectief en investeringspotentie kan opleveren: meer functioneel dan (alleen) via het netwerk.
- Een link met circulair bouwen en renoveren ligt voor de hand, maar ook gebieden en infrastructuur kunnen circulair worden ingericht, zonder natuurlijke hulpbronnen uit te putten en ecosystemen aan te tasten. Juist op een wijze die economisch verantwoord is en bijdraagt aan het welzijn en leefkwaliteit in de regio. Hier en daar, nu en later.

Cross-overs

Als regio goed bereikbaar blijven en als regio circulair worden is randvoorwaardelijk voor deze 'groene groei'. Dit biedt de kans voor aanvullende cross-overs.

Deelintegraliteit opgave Groene regio

Opgave de productieve regio

“We investeren in projecten die de innovatiekracht stimuleren en zetten in op het versterken van onze brede economische basis. We willen bereiken dat de positie en productiviteit van onze bedrijven verstevigt, studenten goed door kunnen stromen naar werk, de arbeidsmarkt bereikbaar is voor iedereen en dat allen kunnen delen in welvaart.”

Opgave de productieve regio

Economische ontwikkeling

De ontwikkeling van de economie is belangrijk voor onze welvaart en voor de participatie van al onze inwoners in een arbeidzaam leven. Daarom is het belangrijk dat bedrijven in de regio blijven en ondersteund worden in hun groei, dat nieuwe bedrijven zich kunnen vestigen en dat ondernemerschap en innovatie gestimuleerd worden. Zo ontstaan er meer banen.

De regio Arnhem-Nijmegen creëert ruim 70% van het Gelders BBP. Er is veel innovatiekracht (lees toekomstig BBP) geconcentreerd in onze regio. Tegelijkertijd heeft onze regio een bleek profiel en benut haar potenties onvoldoende. Onze economische groei blijft achter bij andere regio's en we hebben meer inwoners dan gemiddeld die niet in het arbeidsproces participeren.

Ambitie

De ambitie is groei te initiëren, te faciliteren en aan te jagen voor de realisatie van een substantiële banengroei tot 2025, in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio. We staan immers wereldwijd en op lokaal niveau voor enorme uitdagingen in een regio waarin ruimte, middelen en (fossiele) grondstoffen steeds schaarser worden.

Profilering

Succesvolle regio's kenmerken zich door een profilering op aanwezige sterkten. We versterken daarom allereerst onze inzet op innovatiekracht in de iconische clusters Energy en Health&Hightech & Food. We investeren in projecten die de innovatiekracht stimuleren en zetten in op het versterken van onze brede economische basis. We willen bereiken dat de positie en productiviteit van onze bedrijven verstevigt (ook als er laagconjunctuur ontstaat), studenten goed door kunnen stromen naar werk, de arbeidsmarkt bereikbaar is voor iedereen en dat allen kunnen delen in welvaart.

Wat kan de regio gaan doen?

Versterken van innovatieclusters Energy en Health&Hightech & Food

In onze regio zijn Energy en Health&Hightech & Food topsectoren, waarin tal van bedrijven en kennisinstellingen uit de hele regio samenwerken. We doen dit in samenwerking met overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. The Economic Board (TEB) levert hieraan een belangrijke bijdrage. Als innovatiemotor stimuleren en verbinden zij bedrijvigheid en innovaties in deze iconische topsectoren. Met de in onze regio aanwezige kracht binnen deze sectoren leveren wij van oudsher een onmisbare bijdrage aan de slagkracht van de Nederlandse economie. The Economic Board helpt onder het label 'Lifeport' met profilering en het genereren van projecten binnen en tussen deze sectoren.

Hierbij kunnen ook lokale initiatieven aansluiten. We inventariseren hiertoe welke lokale bedrijven, instellingen en activiteiten verbonden zijn aan de topsectoren. We kunnen synergievoordelen aanbieden en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot concrete projecten voor de regionale investeringsagenda.

Investeren in innovatiekracht

Samen met TEB en andere betrokken partijen investeren we in projecten die impact hebben op het versteken van onze regionale economie. We zetten in op campusontwikkeling NTC, IPKW, Arnheims Buiten, Campus Arnhem HAN-Van Hall Larenstein, Campus Heyendaal, Engie Nijmegen, Synergiepark Innofase, NEXTgarden, Energylab, Oneplanet, CITC, Lifenet. Deze initiatieven vormen een regionale ruggengraat voor kennis en innovatie.

Brede economische basis

De iconische topsectoren zijn trekkers voor de brede economische basis in de regio. Vanuit de regio kunnen we op een aantal onderwerpen ook rechtstreeks bijdragen aan die economische basis en/of randvoorwaardelijke economische thema's. Zo kijken we naar de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, waar primair de individuele gemeenten aan zet zijn, samen met de subregionale werkbedrijven, onderwijs en UWV. In 2021 willen we samen met TEB onderzoeken of dit thema op een zinvolle en efficiënte manier kan worden ondersteund vanaf regionaal niveau. De middelen voor het programma Perspectief op Werk (voor beide arbeidsmarktregio's over 2020 en 2021 beiden een bedrag van € 1 miljoen per jaar) kunnen dit wellicht ondersteunen.

We onderzoeken ook of de samenwerking met partijen in het onderwijsveld op regionale schaal versterkt kan worden, gericht op de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, passend bij de vraag van de ondernemers en de skills van de werknemers en werkzoekenden. We dragen bij aan de versterking van het vestigingsklimaat, zowel kwalitatief als kwantitatief, onder meer via het Regionaal Programma Werklocaties.

We werken intergemeentelijk aan de verdere professionalisering van onze dienstverlening aan bedrijven en instellingen, met specifieke aandacht voor MKB-dienstverlening.

Samen met TEB intensiveren we de (inter) nationale acquisitie in goede afstemming met o.a. OostNL, NFIA, provincie en individuele gemeenten, ieder op zijn eigen specialiteiten.

Integrale verbindingen

Voor een integrale bovensectorale aanpak leggen we in deze opgave verbindingen in de driehoek van regionale uitdagingen op innovatie; sociaal kapitaal; circulariteit inclusief energietransitie. Voor 2021 denken we in ieder geval aan (voortzetting van) de volgende concrete projecten:

Energie in stroom

De energietransitie gebruiken we als middel om duurzame baankansen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en voor zij-instromers/doorstroomers. Dit project is al opgestart i.s.m. Arnhem, Nijmegen, TEB en wordt opgetild op regionaal niveau en uitgebreid met partners als corporaties, bouwers, installatiebranche, producenten en leveranciers.

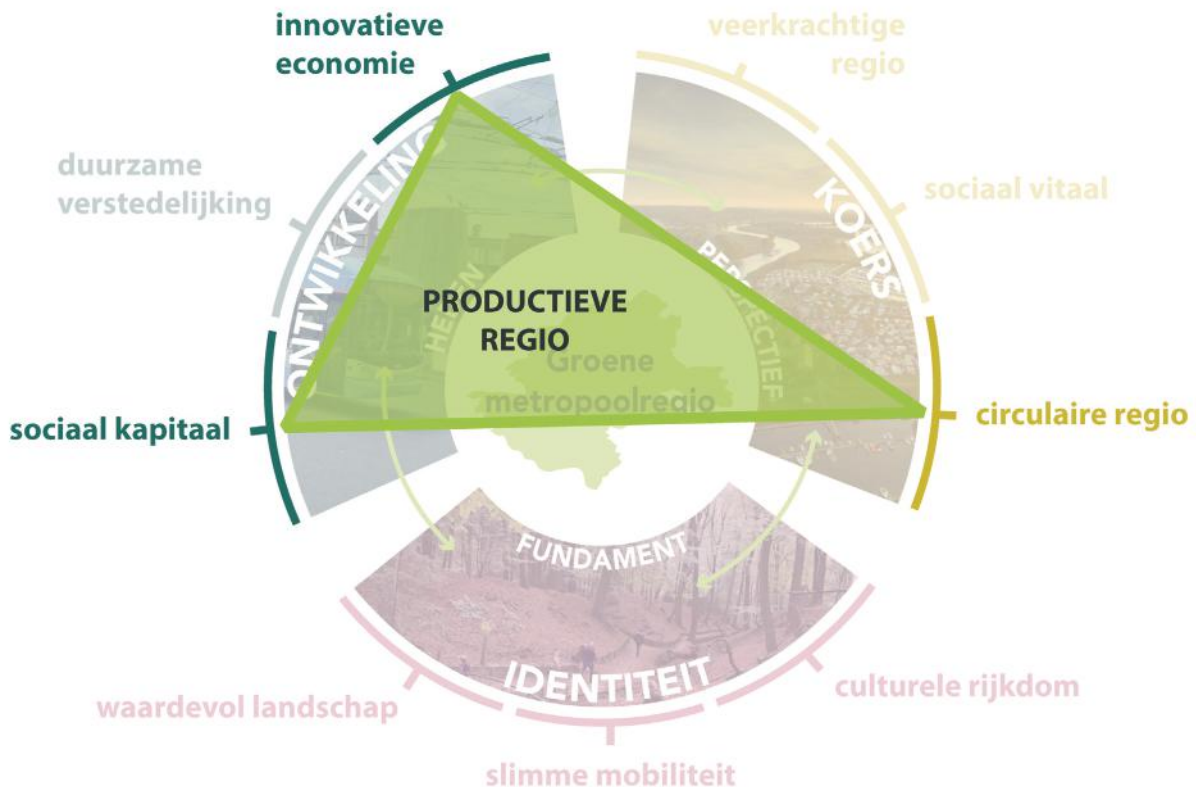
Skills-based-arbeidsmarkt

In samenwerking met het House of Skills Amsterdam voor kraptesectoren inzichtelijk te maken welke vaardigheden nodig zijn en groepen werkzoekenden hierop

matchen in kraptesectoren. Denk aan logistiek, zorg, horeca en energietransitie. Daar waar nodig wordt specifiek opgeleid op ontbrekende skills. We willen een pilot opzetten en bezien hoe we deze skillsaanpak kunnen verankeren in de regio.

Breed programma versterking MKB

Het MKB zit onder de motorkap van onze economie. Veel MKB'ers hebben echter niet voldoende slagkracht om te kunnen groeien, zeker niet als ze net gestart zijn. De gezamenlijke overheden kunnen hen helpen bij personeelsvraagstukken, wetgeving, samenwerking en innovatie. Bijvoorbeeld met een 'HRM-werkplaats' als ondersteuner en kennisplatform of het project WIL (Werken, Investeren, Leren), een samenwerking tussen een bouwonderneming, het VO en een detacheringsspartij bij instroom, zij-instroom en om- en bijscholing. Ook willen we vanuit de regio aansluiten op landelijke MKB-programma's.

Deelintegraliteit opgave Productieve regio

Opgave de verbonden regio

“Snel, comfortabel, veilig, betrouwbaar en schoon reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.”

Opgave de verbonden regio

Strategische ligging

Onze regio heeft een strategische ligging tussen de Randstad, Rijnmond en het Ruhrgebied en binnen Nederland zelf. De regio is goed verbonden via vele modaliteiten. Over de weg via de A12, A15, A50 en, A73, over het spoor via de corridor Schiphol - Utrecht – Arnhem - Nijmegen, de IJssellijn, de Maaslijn, de ICE Frankfurt, Düsseldorf en Berlijn en de Betuweroute. Daarnaast ligt de regio strategisch aan de rivieren Rijn, Waal, IJssel, Maas en het Maaswaalkanaal, die voor de binnenvaart belangrijk zijn. Wij bevinden ons als regio op de belangrijke infra-corridors Rhine-Alpine (A15/A12) en Northsea-Baltic (A1)) in de logistieke knooppunten (Tiel, Nijmegen en Emmerich/Montferland/Zevenaar). Samen met onze grote vaarwegen en spoorbereikbaarheid is onze regio een echt logistiek knooppunt.

Omgaan met groei

Met de groei van onze regio is het van belang dat zowel de bereikbaarheid als de leefbaarheid gegarandeerd blijven. Dat is in het belang van onze eigen inwoners (de regionale mobiliteit) maar ook in relatie met de aansluiting op het (inter)nationale verkeerssysteem in de regio. Ook vraagstukken op het gebied van nieuwe mobiliteit komen hierbij in beeld. Onze regio dankt veel aan de aanwezigheid van de rivieren. Echter, in het kader van de verbonden regio zorgen juist die rivieren, zeker in een groeiende regio, voor extra uitdagingen omdat het aantal oeververbindingen beperkt is en zowel lokaal, regionaal als landelijk verkeer binnen alle modaliteiten hiervan gebruik maakt.

Duurzame mobiliteit

Snel, comfortabel, veilig, betrouwbaar en schoon reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk. Ook werken we aan een

verkeersveilige omgeving en stimuleren we duurzaam reisgedrag. We gaan onverminderd door met een aanpak om onze bestaande mobiliteitsnetwerken beter te benutten. We richten ons daarbij specifiek op actieve en schone mobiliteit (fiets, openbaar vervoer, elektrisch vervoer etc.). Méér schone kilometers in onze dagelijkse verplaatsingen en die van goederen is ons streven. Samen, steviger en sterker voor een gezonde en duurzaam bereikbare regio waar het prettig wonen, werken en reizen is.

Wat kan de regio gaan doen?

We zetten in op een regio die voor zowel eigen inwoners en bedrijven als ook werknemers en bezoekers van buiten onze regio optimaal en duurzaam bereikbaar en toegankelijk is.

Hiertoe rollen we een regionale aanpak uit gebaseerd op een dynamisch ambitiedocument Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid, met daarbij een samenwerkingsagenda voor de uitvoering van het regionale programma voor 2020 en verder. Vanuit 6 sporen dragen wij bij aan de gestelde opgaven. Ieder van deze 6 sporen heeft een eigen trekker die sturing geeft aan de uitwerking van het betreffende mobiliteitsthema. Deze 6 sporen zijn:

1. Een robuust wegennetwerk

Het hoofdwegennet in de regio Arnhem-Nijmegen is kwetsbaar waarmee de bereikbaarheid van de regio steeds meer onder druk komt te staan. Een gezamenlijke wegaanpak is urgent en noodzakelijk! Robuuste oplossingen juist op het hoofdwegennetwerk zijn nodig om de leefbaarheid in de steden en kernen te behouden.

2. Betrouwbaar spoor

Op het spoor is en wordt fors geïnvesteerd. Voor de regio Arnhem-Nijmegen is dit van economisch levensbelang. Denk hierbij aan ICE-station Arnhem Centraal, station Nijmegen, Maaslijn en IJssellijn.

3. (H)OV voor iedereen

We zetten in op de doorontwikkeling van HOV (Hoogwaardig Openbaar Vervoer). Snelle, schone en betrouwbare busverbindingen tussen de woon-, werk- en kennislocaties in de stad en de regio.

4. Aantrekkelijk fietsnetwerk

De regio Arnhem-Nijmegen zet in op méér fiets. Verplaatsingen met de fiets zijn immers schoon, gezond en voor iedereen bereikbaar. We gaan inwoners, werknemers en bezoekers verleiden korte ritten vooral duurzaam te doen: met de fiets.

5. Slim en schoon onderweg

Het programma 'Slim & Schoon Onderweg' brengt ons een stap dichterbij een duurzame en beter bereikbare regio. We bieden oplossingen voor een slimmere, gezondere en een meer duurzame reis.

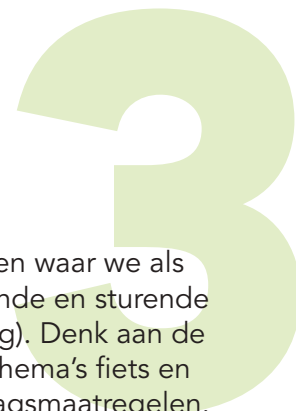
6. Verkeersveilige omgeving

Onze mobiliteit verandert voortdurend. Door alle veranderingen is hernieuwde, structurele aandacht nodig voor verkeersveiligheid! Immers het aantal verkeersslachtoffers stijgt de laatste jaren, ook in onze regio. Een trend die we willen keren!

Versterken van het cluster Logistiek

We zetten samen met logistieke partners (Logistics Valley, LEC, logistieke werkgevers, etc.) in op de versterking van onze positie in het netwerk van logistieke knooppunten in Europa. De insteek hierbij is gericht op onze multimodaliteit, dus verbondenheid over weg, water en spoor. Binnen dit thema kunnen ook lokale initiatieven aansluiten. We inventariseren hiertoe welke lokale bedrijven, instellingen en activiteiten verbonden zijn aan dit thema. We kunnen synergievoordelen aanbieden en ondersteuning bij het uitwerken van

Integrale verbindingen

Voor een integrale bovensectorale aanpak leggen we in deze opgave verbindingen in de driehoek van regionale uitdagingen op duurzame verstedelijking; strategisch bereikbaar; circulariteit inclusief energietransitie.

De rol van de regio is telkens verschillend. De kracht van de regio voor een strategische bereikbaarheid ligt in het initiëren en stimuleren bij bijvoorbeeld knelpunten op het hoofdwegennet/spoornet. Hier zijn andere overheidslagen in principe voor verantwoordelijk, maar de regio kan hier vanuit een gezamenlijk belang knelpunten aankaarten (lobby, communicatie, analyses & verkenningen), omdat het mobiliteitssysteem en de gevolgen ook lokaal worden gevoeld.

Daarnaast zijn er werksporen waar we als regio een sterk coördinerende en sturende rol hebben (incl. prioritering). Denk aan de circulaire/energietransitie thema's fiets en slimme en duurzame gedragsmaatregelen. Hierin heeft de regio een belangrijke rol bij mogelijkheden voor het binnenhalen van cofinanciering.

Binnen het thema verkeersveiligheid en openbaar vervoer ligt een behoorlijke samenwerkingsopgave met andere partijen om de duurzame verstedelijkingsopgave het hoofd te bieden. Een regio die voor iedereen bereikbaar en toegankelijk is.

Deelintegraliteit opgave Verbonden regio

Opgave de circulaire regio

“Het doel is om de positie van onze regio te versterken door op te schalen naar regionaal niveau waarbij circulariteit zich uit in economische processen, leefomgeving en samenleving. De inzet van de regio is om circulariteit te verbreden naar andere facetten van de leefomgeving.”

Opgave de circulaire regio

Toekomstbestendige regio

Circulariteit staat voor toekomstbestendig handelen. Het gaat om volhoudbaarheid van ons handelen zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden. Zonder afval of uitval, een duurzaam leven waarin iedereen kan en mag meedoen. Circulariteit is geen aparte economische sector, business of domein. Het is een manier van denken en doen. Het gaat om gesloten ketens en kringlopen voor een toekomstbestendige leefomgeving; economisch, ruimtelijk en sociaal-maatschappelijk.

Gidsregio

De regio wil toonaangevend worden op het gebied van circulariteit. Als dé circulaire topregio van Nederland en in Europa. De ambitie is dat onze regio (inter) nationaal wordt (h)erkend als gidsregio voor circulair denken en handelen. We bouwen hiermee voort op de eerdere uitverkiezing tot 'circulaire topregio' en 'green capital' en op de ambities verwoord in de NOVI-propositie 'Naar een groene metropoolregio'.

Domeinen

De opgave circulaire regio zet in op vier domeinen: Duurzame verstedelijking; Circulaire economie; Energie- en warmtetransitie; Klimaatbestendig groen en water en in bredere zin op sociaal inclusief handelen: Circulariteit biedt grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid. We werken in deze opgave nauw samen met The Economic Board en haar

clusterprogramma 'Slimme Duurzaamheid'. Vanuit een economisch perspectief is het noodzakelijk om aantrekkelijk te zijn voor talenten, bedrijven en investeringen. Het groene investeringsklimaat van de regio moet deze talenten aantrekken, opleiden en in de regio houden en moet praktisch werk bieden aan werkzoekenden.

Wat kan de regio gaan doen?

Duurzame verstedelijking: circulaire bouw en infrastructuur

De regio staat voor een grote bouwopgave van 35.000 nieuwe woningen tot 2030, met aanverwante opgaven wat betreft mobiliteit en andere voorzieningen. Het doel is om de circulariteit in de (woning)bouw en in de aanleg en onderhoud van infrastructuur te stimuleren. De focus ligt op duurzaam materiaalgebruik in de bouwsector en grond-, weg- en waterbouw (GWW-sector). In de Woondeal is afgesproken om minimaal 25% van de nieuwe plannen circulair te laten ontwikkelen tot 2025. Daarna willen we minimaal 50% circulair bouwen om in 2050 te komen tot een 100% circulaire leefomgeving. Inzet:

- Masterplan Circulaire Verstedelijking, waarvan 3000 woningen in houtbouw,
- Greendeal GWW: duurzame grond-, weg- en waterbouw in regio (inkoop- en aanbesteding)
- Opleidingscentrum Circulaire Bouw

Circulaire economie: grondstoffentransitie

We zien verschillende trends in ons consumentengedrag. Binnen deze programmalijn stimuleren we de systeemveranderingen van het maken en consumeren met afval en afwenteling van stoffen naar hergebruik en regionale kringlopen. Het gaat hierbij om het tot stand brengen van kringlopen in de hele keten van productie, consumptie en afval in diverse consumentenproducten en -diensten. Inzet:

- Regionale grondstoffenhub: regionaal verzamelen, hergebruiken of verwerken van materialen
- Circulaire landbouw: Next Garden Plan (eiwittransitie, verpakking, logistiek), vergroenen van de landbouw (EU Green Deal)
- Afval en consumptie: Innovatiewerkplaats Duiven met AVR, Waterschap, e.a.
- Circulaire zorg: ontwikkeling van een plasmavergasser voor ziekenhuisafval van RadboudUMC
- Innovatiefonds: ondernemers stimuleren hun bedrijfsprocessen circulair te maken

Energie- en warmtetransitie: implementatie

De regio stelt samen met partners een regionale energiestrategie (RES) op. Regionaal worden de nationale afspraken uit het Klimaatakkoord vertaald in een regionaal warmteplan, energieplannen en de opgave voor hernieuwbare energie-opwekking.

Inzet:

- Regionale Energie Strategie (RES): 2020: concept bod en 2021: opleveren eindbod. Uitvoering 2022 en volgend.
- Warmtetransitie: Onderzoek alternatieve warmtebronnen (geo-, waterthermie, biomassa, e.d.)
- Aardgasvrije wijken en dorpen: inzet op aardgasvrij maken van bestaande wijken en dorpen.
- Schone brandstoffen: ontwikkeling en vermarkten waterstof, uitvoering laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer.

Klimaatbestendig groen en water

Klimaatadaptatie en circulariteit hebben ook betrekking op het sluiten van kringlopen wat betreft groen en water. Van het opvangen van neerslag bij hevige buien en hoge waterstanden, naar vasthouden en het hergebruiken in tijden van droogte. Dit heeft zowel betrekking op het platteland als in de steden en dorpen. Ook de productie van biobased materialen is van groot belang, zoals het verminderen van rivierzand voor cement met hoge CO₂-impact naar bosbouw voor circulaire houtbouw met lagere CO₂-impact. Inzet:

- Regionale AdaptieStrategie (RAS) en Regionale Adaptieplannen (RAP)
- Klimaatadaptatieve inrichting: groen en water in openbare ruimte van dorpen en wijken
- Natuurinclusief bouwen: vergroening van bebouwing door groene daken, geveltuinen, etc.
- Agroforestry: nieuwe bosbouw ten behoeve van circulaire bouw van houten gebouwen

Integrale verbindingen

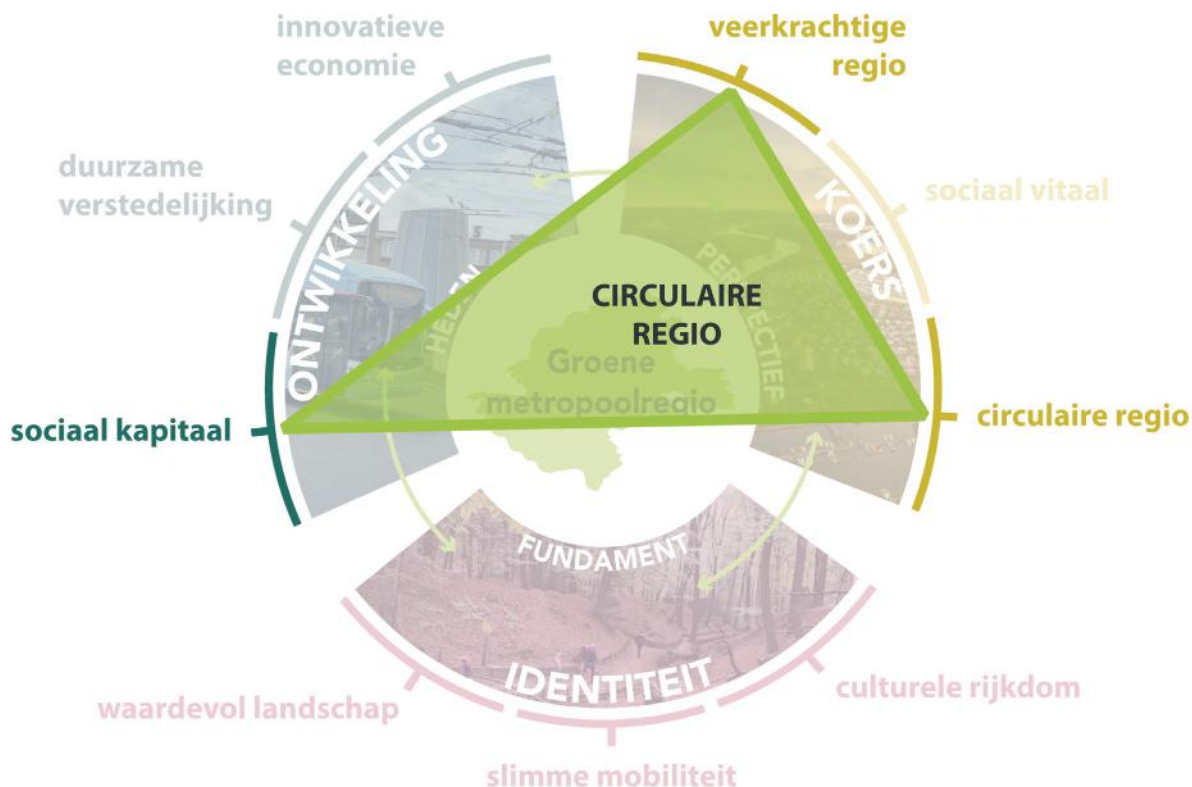
Het doel is om de positie van onze regio te versterken door op te schalen naar regionaal niveau waarbij circulariteit zich uit in economische processen, leefomgeving en samenleving. De inzet van de regio is om circulariteit te verbreden naar andere facetten van de leefomgeving. Naar circulaire vormen van mobiliteit, naar circulaire verstedelijking, naar circulaire landbouw, watermanagement, naar circulaire landschapsbouw. Met koppelingen en cross-overs hiertussen op niveau van de regio. Primair worden in deze opgave verbindingen gelegd tussen drie uitdagingen:

Circulariteit van de regio: geen afwenteling bij het gebruik van grondstoffen, energie

Veerkrachtige regio: verstedelijking (bouwopgave/woningdeal/vraag naar bedrijfsruimten), zonnevelden, windturbines, grondstoffenhubs

Sociaal kapitaal: kansen voor arbeidsmarkt voor laaggeschoolden en hooggeschoolden voor energietransitie, opleiding & activering

Goede verbindingen zijn nodig met het bedrijfsleven en de onderwijs- en kennisinstellingen in de regio, op alle niveaus: van universiteiten tot mbo. Voorbeelden zijn het project Energie in stroom, de opleiding HAN – master Circulaire Economie of Artez voor productdesign, maar ook de Radboud Universiteit en Hogeschool Larenstein zijn op dit terrein actief. Door in triple-helix verband samen te werken en te investeren in deze opgave kunnen overheden, bedrijven en kennisinstellingen koploper worden op circulariteit.

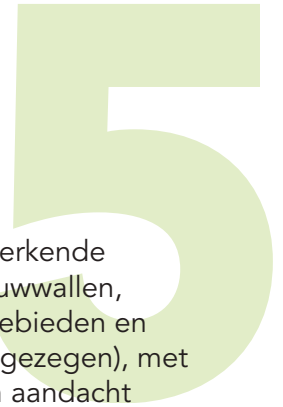
Deelintegraliteit opgave Circulaire regio

Opgave de ontspannen regio

“De stedelijke functies rondom wonen, mobiliteit en economie groeien daarbij nog sterk. Met de opgave ontspannen regio willen we dat in balans brengen met een groeiende leefkwaliteit en aantrekkelijkheid voor wonen, werken en recreëren.”

Opgave de ontspannen regio

Regio in balans

Onze leefomgeving verandert sterk. Stad en land vormen steeds meer één samenhangend netwerk. De stedelijke functies rondom wonen, mobiliteit en economie groeien daarbij nog sterk. Met de opgave ontspannen regio willen we dat in balans brengen met een groeiende leefkwaliteit en aantrekkelijkheid voor wonen, werken en recreëren.

Leefkwaliteit voor inwoners en aantrekkelijkheid voor bezoekers hangen direct samen. Het gaat om het voorzieningenniveau in de meest brede zin en de cultuur en sfeer in de samenleving. Daarom verbinden we in deze opgave de kwaliteit van de nabije en bredere leefomgeving met de kwaliteit van de vrijetijdseconomie als welzijnsfactor voor inwoners en bezoekers.

Basisvoorzieningen

In nabije leefomgeving, het dorps- en wijkniveau, is het doel toegankelijkheid, sociale inclusie en cohesie. Van belang zijn daarbij de onderlinge betrokkenheid en de basisvoorzieningen zoals passende woning, inkomen, onderwijs, eerstelijnszorg, winkels voor basisbehoeften, bereikbaarheid, sociaal netwerk en voldoende groen in je buurt. Dat vraagt primair om een lokale aanpak. Kennisdeling op regionaal niveau kan daaraan bijdragen.

Bruisende regio

Voor de bredere leefomgeving is de doelstelling dat de regio Arnhem-Nijmegen een bruisende regio is met een balans tussen levendige stedelijkheid en een ontspannen leefomgeving, met daarin:

- een waardevol recreatief cultuurlandschap, waarin de kroonjuwelen van het landschap en ons culturele erfgoed blijvend beschermd en behouden blijven;

- versterking van de kenmerkende landschapselementen stuwwallen, rivierenlandschap, komgebieden en het groene hart (Park Lingezegen), met inzet op biodiversiteit en aandacht voor multifunctionaliteit in combinaties van voedselproductie, cultuur en beleving;
- sterke binnensteden, als een belangrijke factor voor regionale voorzieningen, zoals horeca, winkels en kunst en cultuur(historie); vestigingsfactor voor werknemers en werkgevers en een bruisende omgeving voor jongeren; de bereikbaarheid via de bovenregionale stations van Arnhem en Nijmegen.

Cultuur

Met deze factoren ontstaat een aantrekkelijk regionaal cultuurprofiel, waarin het aanbod van de steden onderling en de omliggende gebieden complementair is. Cultuurregio 025 is een goed voorbeeld van hoe het aanbod van culturele programma's - van opleidingen tot presentatie - op regionale schaal op elkaar wordt afgestemd. Dit regionale cultuurprofiel draagt bij aan zowel de economie, het sociale klimaat als de leefbaarheid. Kunst en cultuur verbindt en verrijkt alle lagen van de samenleving. Recreatie en toerisme zijn bereikbaar voor alle doelgroepen, inwoners en bezoekers.

Een belangrijke meetlat om de leefkwaliteit voor onze inwoners in beeld te krijgen is de zogenaamde 'brede welvaart'-indicator. Op dit moment scoort de regio Arnhem-Nijmegen daarop lager dan het landelijk gemiddelde, terwijl we als regio alles in huis hebben. Daarom stellen we ons als doel om hierop hoger te scoren, als indicator voor de leefkwaliteit in de regio.

Wat kan de regio gaan doen?

Leefkwaliteit

De versterking van de leefkwaliteit in kernen en steden is in de uitvoering veelal een lokale (gebieds)opgave. Daarbij kan echter geprofiteerd worden van regionale samenwerking, bijvoorbeeld door de basisbehoeften en het voorzieningenniveau in de regio in beeld te krijgen en aan elkaar te verbinden. De belangrijkste regionale trekpleisters, voorzieningen en landschappen hebben per definitie een gemeentegrensoverschrijdende functie. Acties die hieraan bijdragen zijn:

- Ontwikkelen van een regionale visie op voorzieningen in het kader van leefbaarheid, cohesie, sociale inclusie, veiligheid en voorzieningenniveau in wijken en dorpen (sport, cultuur, maatschappelijk) en de wijze waarop deze versterkt en verbonden kunnen worden;
- Onderzoek naar de 'witte vlekken' in het voorzieningenniveau in kernen en wijken t.b.v. gericht en integraal investeren en ontwikkelen.

Recreatie en meer

Voor inwoners en bezoekers biedt het mozaïek van kwaliteiten in de regio de basis voor ontspanning, welbevinden en vrijetijdsbesteding. Acties die hieraan bijdragen zijn:

- Het opstellen van een gezamenlijke uitvoerings- en investeringsagenda voor het toeristisch toekomstperspectief van de regio Arnhem-Nijmegen;
- Realiseren TOP's (toeristische overstappunten);
- Uitvoering van de regionale landschapsagenda, Gelderse agenda landschap;

- Agenderen van gebiedsontwikkelingen, zoals deze er bijvoorbeeld zijn in de twee binnensteden (voor Arnhem Bestuurskwartier/Stadstheater en Stationsomgeving en voor Nijmegen Valkhofkwartier, Stationsomgeving en Waalfront).

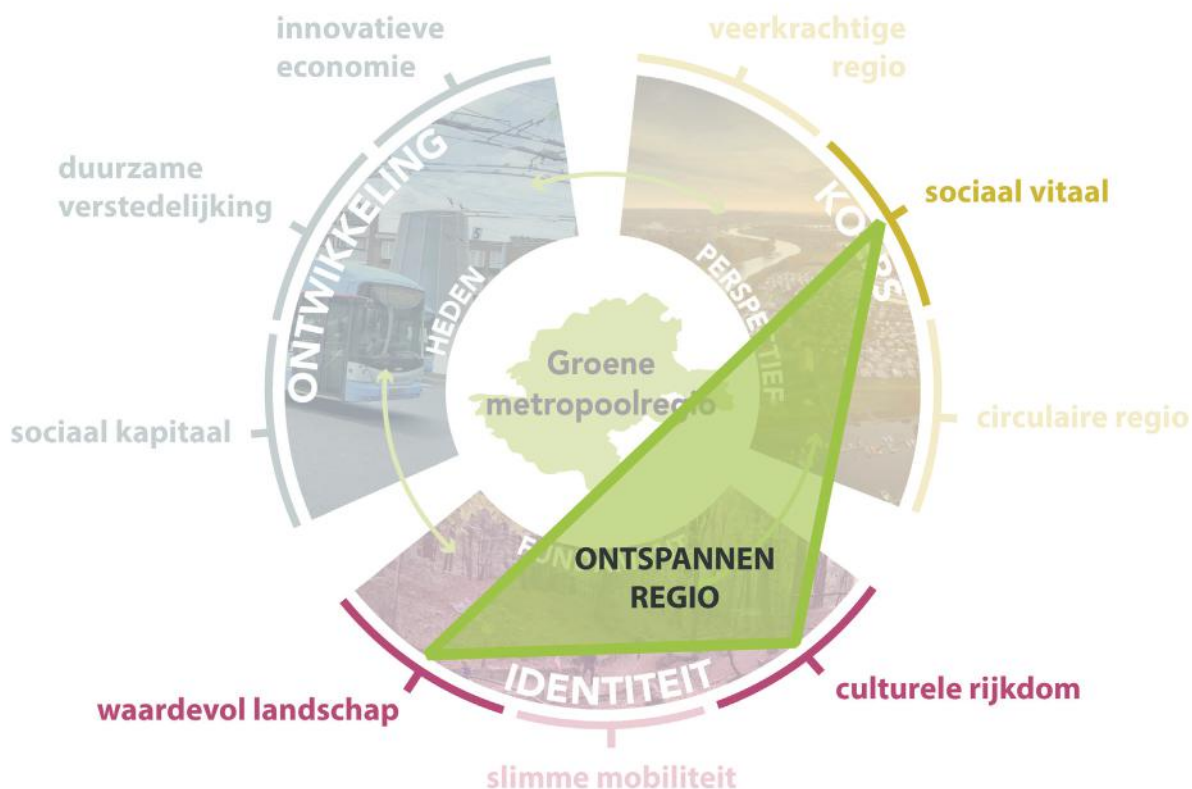

- Verder werken in tien proeftuinen van de Cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen;
- Op regionaal niveau inzetten op versterking en verbinding van het cultureel erfgoed voor de diverse 'parels' in onze regio: bijvoorbeeld Gelders Arcadië, de Romeinse Limes (waarbij nominatie tot UNESCO-werelderfgoed actueel is, inzetten op publieksactiviteiten rondom de Limesnominatie), Fort Pannerden (als onderdeel van de Hollandse waterlinie die in 2020 UNESCO-werelderfgoed wordt) en het thema 'vrijheid' waar in de regio diverse musea en instanties actief zijn.

Integrale verbindingen

Voor een integrale bovensectorale aanpak leggen we in deze opgave verbindingen in de driehoek van regionale uitdagingen op groen landschap, culturele rijkdom en ontspannen leefkwaliteit. De ruimteclaims die volgen uit de opgaven groene groeiregio, productieve regio en verbonden regio vragen om een stevig contrapunt in ons groene landschap en de culturele en cultuurhistorische rijkdom als tegenhanger voor een uitgebalanceerde en ontspannen leefkwaliteit.

We ontwikkelen culturele en cultuurhistorische rijkdom als ingrediënt om te genieten in bruisende steden, kernen en aantrekkelijke natuur. In de regionale groeiopgave zal het groen in onze wijken en ons landschap ruimtelijk worden geborgd en toegankelijk gemaakt voor gebruik door inwoners en bezoekers. Recreatie en toerisme ondersteunen de leefbaarheid en werkgelegenheid. Een breed, actueel, pluriform en afgestemd vrijetijds-aanbod draagt bij aan welvaart, welzijn en de leefkwaliteit voor onze inwoners.

Deelintegraliteit opgave Ontspannen regio

Colofon

Deze agenda voor de regio Arnhem-Nijmegen is onderdeel van het proces voor versterking van de regionale samenwerking. Gekoppeld aan deze agenda zijn een regionale visie en een bedrijfsplan voor governance en werkwijze ontwikkeld.

Deze agenda is ontwikkeld door de Stuurgroep Regionale versterking:

Stuurgroep

Hubert Bruls	burgemeester gemeente Nijmegen
Nick Derks	wethouder gemeente Wijchen
Sylvia Fleuren	wethouder gemeente Berg en Dal
Ahmed Marcouch	burgemeester gemeente Arnhem
Lucien van Riswijk	burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
Jasper Verstand	wethouder gemeente Renkum
Helga Witjes	wethouder gemeente Lingewaard
Arne van Hout	gemeentesecretaris Nijmegen, Kring Gemeentesecretarissen
Jan Herman de Baas	kwartiermaker Versterking regionale samenwerking
Henk van den Berg	secretaris Regio Arnhem-Nijmegen (secretaris)

Ondersteund door een projectteam, bestaande uit medewerkers van gemeenten uit alle delen van de regio. In verschillende werkbijeenkomsten zijn vele ambtelijke deskundigen van de 18 gemeenten, de regiocoördinatoren en deskundigen van de provincie Gelderland intensief betrokken bij het opstellen van de visie op de regio Arnhem-Nijmegen.

Ondersteuning

UUM | Unlimited Urban Management – www.uum.nl

Edwin van Uum procesmanager / planoloog
Mathijs Dielissen planoloog en landschapsontwerper